

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

L'origen dels símbols profunds i els estats alterats de consciència

Josep Maria Fericgla

FEBRER 1987

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

7/10/14
100 vi
1/1

616

L'ORIGEN DELS SÍMBOLS PROFONDS I ELS ESTATS ALTERATS DE CONSCIÈNCIA

Josep Mª Fericgla

Treballs preliminars realitzats els anys 1984,1985,1986 i 1987

-Anàlisi dels límits i del contingut de l'expressió "estats alterats de consciència", i proposta de terminologia	5 pags.
-Què és la consciència sincrètica	40 pgs.
-Preàbul	6 pags.
-L'emotivitat: l'estratègia universal	15 pags.
-Estat alterat de consciència: Definició, característiques, funcions	27 pags.
-Varis	58 pags.
-Bibliografia	4 pags.

ANÀLISI DELS LÍMITS I DEL CONTINGUT DE L'EXPRESSIÓ "ESTAT ALTERAT DE CONSCIÈNCIA", I PROPOSTA D'UNA TERMINOLOGIA ADEQUADA:

Tota la tasca d'investigació que estem realitzant té per objectius verificar la finalitat cultural (tant col.-lectiva -social-, com individual) dels estats alterats de la consciència, la finalitat i funció dels símbols de condensació que s'originen en tals estats de la ment-consciència, dels mecanismes que provoquen l'alteració del funcionament ordinari de la consciència, i l'estudi de la receptivitat i adequació que cada cultura, especialment la nostra, té dels anomenats estats, i l'operativitat i funció que tenen aquests estats vers la pròpia cultura que els codifica -o no, com la nostra cultura Occidental- i ensenya els camins per assolir-los.

En un segon objectiu, estem estudiant els mecanismes que la nostra cultura ofereix als individus per alterar l'estat ordinari de la consciència i les conseqüències que s'esdevenen.

Per tant, és imprescindible que delimiti, analitzi i expliqui què és un estat alterat de la consciència.

Referit a la terminologia que utilitzarem, no ens agrada, ni creiem adequat, escriure "estat alterat de la consciència", o bé "consciència no-ordinària" perquè ambdós qualificatius ho són en oposició negativa a "estat normal de la consciència" i "consciència ordinària", quan aquest estat anormal té un contingut propi, unes expressions pròpies i uns objectius també pròpis, i en determinades situacions adquireix el domini absolut de la persona. Desetimo, per tant, els termes proposats pel Dr. A. Weil: "stoned" referit a la consciència sincrètica, i "straight" referit a la consciència ordinària. Ambdós termes han estat extrets de l'argot usual entre els individus nordamericans que ingereixen regularment substàncies entebgenes, i en el nostre tre-

ball també tenim en compte que, a més de la ingestió d'entègens hi ha d'altres pràctiques i substàncies a Occident que porten a la consciència sincrètica (no-ordinària) i que no tenen cap de les peyoratives consideracions socials que té el fet d'ingerir al·lucinògens, pel que no utilitzaré en cap moment els termes americans emprats pel Dr. Weil, proposant, en canvi, que sigui utilitzat el terme de consciència sincrètica. El sincretisme és un intent de fondre sota una mateixa consideració diferents doctrines o idees, que és aproximadament el que succeeix en els estats alterats de la consciència, o consciència sincrètica, és a dir, els "significats" que engloba un símbol de condensació, o un rite, poden estar en aparent contradicció sota una òptica lògica, però encaixen perfectament durant l'execució d'un rite, o sota el símbol, i a aquests conjunts de profunda significació i evocació tenen la seva rel, precisament, en la consciència sincrètica.

Aquest estat de la consciència, o tipus de consciència, ha de tenir unes característiques limitades i concises de les quals participin diferents mecanismes d'alteració que van des del que Occident entenem per malalties mentals (epilèpsia i esquizofrènia), els estats provocats per la ingestió d'entègens, els estats místics i extàtics pròpis dels ascetes, sants gurus i shamans -en definitiva les cèl·lules nuclears de les religions- els quals a vegades assoleixen la consciència sincrètica a través de pràctiques mecàniques (pràctiques que també alteren el funcionament dels neurotransmissors, base material de la consciència sincrètica). Per un altre costat el fet d'anomenar la consciència no-ordinària de la forma que hem decidit, ens proporciona una altra avantatge, és que la denominació inclou el fet que puguin haver-hi diferents nivells de profunditat en l'èxit d'assolir la consciència sincrètica, sense que els nivells més superficials deixin de pertànyer qualitativament a la consciència sincrètica, com un pensament analític, o lògic, per simple que sigui ja té -o no té- aquesta qualitat. Considerant les premisses que pro

posem per a considerar a una consciència com a sincrètica, ens inclou els estats profundament alterats com els citats, i també nivells més superficials de sincretisme com els provocats per l'estada en una discoteca, l'ésser espectador d'una pel·lícula de cinema, un exercissi d'hiperoxigenació cerebral, etc..

Una consciència sincrètica és:

- un estat de la ment-cervell (base cognitiva material i funció simbòlica humana) estructuralment oposat a la consciència ordinària, amb manifestacions simbòliques oposades, funcionalment no-lògic.
- és una finalitat en si mateix. S'arriba a la consciència sincrètica sense que aquesta porti enlloc més. Està oposada al funcionament causa-efecte ordinari segons el qual la consciència ordinària està constantment revaluant finalitats, objectius i medis.
- és una consciència amb una càrrega principalment emocional, en la qual, si bé trobem un ordre interior, no és una normativa explícita com la que regeix l'estat ordinari de la consciència.
- és una consciència que per assolir-la s'hi dediquen molts mitjans individuals i col·lectius aparentment dirigits a una finalitat no compensadora i no econòmica, arribant a pblidar aparentment els factors que creen els problemes de subsistència, àdhuc tenint durant la consciència sincrètica conductes clarament anti-econòmiques, en un sentit general.
- és una consciència de característiques holístiques, oposada a la consciència analítica ordinària.
- provoca, o facilita, la creació d'una intersubjectivitat col·lectiva emotiva, que és la base i suport essencial del sentiment de pertànyer a un grup o ètnia determinats.
- està a l'arrel de creacions estètiques i conceptuals carregades de sentit. Aquest sentit provoca en l'individu receptor o vivenciador vivències i emocions profundes i duraderes en relació directa amb la profunditat de sincretisme de la consciència creadora i recreadora (de l'espectador-recrea-

dor). L'art ha estat precisament el llenguatge de la consciència sincrètica durant molts segles, mentre l'art provocava en l'espectador profundes vivències a l'estil de les tragèdies gregues.

- és una consciència que permet globalitzar continguts amb referents aparentment contradictoris sota una òptica de consciència normal, o ordinària.
- durant l'estat sincrètic de la consciència l'individu allibera tensió emocional conscientment o inconscientment.
- es produeix una alteració en la cognició ordinària espai-temporal (s'enten que aquesta cognició està determinada pels "paterns" culturals bàsics).
- és una consciència estretament lligada a l'inconscient de la humanitat, del qual n'extreu material i al qual evoca posteriorment de forma directa oferint-li un camí que permet aflo-
rar la càrrega inconscient de la humanitat. Diria que durant les profundes consciències sincrètiques el conscient i l'inconscient participen d'un ordre semblant o idèntic.
- la finalitat última perseguida per l'individu, sigui de forma conscient o de forma inconscient, durant els passos per assolir la consciència sincrètica, és la d'arribar a una cognició de l'"èxtasi", o a un estat similar malgrat l'individu no ho conceptualitzi així.
- comporta alteracions en el funcionament dels neurotransmissors, base material de la consciència, concretament a l'altura de les sinàpsis.
- provoca una disfunció de la lectura secundària ordinària de la informació sensorial. Els sentits (aparel·ls i mecanismes sensorials) han d'arribar a un grau d'hiper sensibilització -manca d'estímul-, o bé a un nivell d'obturació provocat per una hiper estimulació que eleva molt l'umbral sensitiu -discoteques, rites extàtics de llarga durada- arribant pràcticament a suprimir-se els ordres a que responen normalment els mecanismes sensorials. La consciència sincrètica sempre va acompanyada per una alteració de la lectura secundària de la informació sensorial, en algunes ocasions n'és causa i en d'al

tres l'efecte (quan n'és l'efecte, no ho és tan sols de l'alteració de l'aparell sensorials, sinó que aquest va acompanyat d'un canvi cognitiu).

- ha d'ésser consensualment acceptada. Quan s'esdevé la consciència sincrètica sense un control individual -après prèvia---ment en la mateixa cultura a través dels ensenyaments adequats secrets, o no-, i sense una acceptació social, s'esdevé el que solem qualificar de malalties mentals.
- pot donar-se a diferents nivells i en cada un d'ells, segons més accentuada sigui la consciència sincrètica, s'inclouen els principis anteriors més profundament.
- durant la consciència sincrètica l'individu s'allibera de les tensions provocades per l'ordre quotidià tant mental com social.
- la consciència sincrètica està del costat de la cognició sagrada, en tant que la consciència ordinària ho està de la cognició profana (seguint terminologia eliadiana).
- en la consciència sincrètica es creen les tipologies estètiques i conceptuals de tipus mític que permeten la sortida dels arquetipus inconscients i, per tant, la creació dels valors sagrats entorn dels quals es basteix una societat.
- és una consciència que es manifesta arreu del món, entre tots els humans i és el centre de tot el contingut irracional de les cultures de la terra.

emotional

genera el pacient).

QUE ES LA "CONSCIENCIA SINCRETICA"?

La construcció cognitiva de tot individu parteix d'un previ biològic (el cervell) i segueix unes pautes marcades per la cultura en què se socialitza, que li conformen la ment. Hom és conscient de certes normes i n'adopta d'altres inconscientment. La vida, per a un anglès, per exemple, és viscuda "en anglès", "en protestant" i "en societat industrialitzada". La parla no tan sols serveix per a expressar les idees, dissenys, emocions, etc., sinó també, i precisament, per a construir aquestes idees, dissenys i emocions, etc., el mateix amb la religió, la cosmologia i la tècnica que van edificant el món interior que és, en definitiva, la cultura. Aquest fet ja ha estat àmpliament demostrat tant per psicòlegs (Luria, Piaget, Weil, Skinner, etc.), com per antropòlegs (Mauss, Morin, Warner, Castaneda, Lèvi-Strauss, Sperber, etc.) i no l'exposarem aquí per innecessari.

La construcció de la realitat té uns fonaments decididament biològics (sinàpsis, hormones), a partir dels quals va estructurant-se la consciència: es van ordenant simbiòticament els impulsos i la informació sensorial segons uns continguts simbòlics que

en d'altres formacions culturals són matèria de coneixement i d'aplicació, estant un terreny abandonat -sense categoritzar específicament- a casa nostra. En cultures diferents a l'occidental tenen codificats estats mentals absolutament desconeguts per a la major part d'individus que viuen en societats industrialitzades. La cultura mateixa, durant el procés de cerebració dels individus, ensenya a entendre i a descodificar la informació que hom obté a partir "d'alterar l'estat ordinari de la ment". És a dir, matitza la lectura secundària de la informació sensorial, l'apercepció sensorial -per no remetre-ho tant al sentit literari del terme "lectura"-.

Durant l'estat alterat de la ment, no es perd la consciència en un sentit ampli, sinó que justament s'altera l'apercepció usant un còdi distint de l'habitual per a interpretar la informació sensorial -sigui interna o externa a ego-, és a dir, per interpretar la realitat. A aquest estat mental que té un ordre tan clar com el que anomenem "ordinari", li corresponen uns trets diferents tant de contingut com d'interpretació, el que ho converteix en "indelimitable" i "indefinible" segons les categories lògiques d'aquests termes. A aquest tipus de funcionament de la ment, paral·lel a l'ordinari, l'he anomenat "consciència sincrètica". Més endavant exposo àmpliament les característiques d'aquesta apercepció de la realitat a la que, organitzada, dic consciència sincrètica. M'agrada l'expressió per motius que també exposo més endavant i perquè permet usar-se com a substantiu (consciència sincrètica profunda, superficial, etc.), i també com a adjectiu (estat sincrètic de la ment, etc.), el que el fa còmode per treballar-hi. L'estat sincrètic de la ment, o consciència sincrètica, té una sèrie de funcions específiques i necessaries individuals i col·lec

tives tan importants per al funcionament com pot ésser-ho la lògica, el raciocini, la percepció codificada i els desenvolupaments mecànics.

A aquest estat de la ment → L'he volgut batejar amb un significat específic -consciència sincrètica- perquè no m'agrada i és incorrecte, que rebi el nom, tan utilitzat, d'"estat alterat de consciència", ja que indica inequívocament una oposició a l'estat ordinari que és el sòlid, l'important, el que s'esdevé en centre a partir del qual hi ha algunes petites fugues que són els estats alterats de la consciència. L'estat mental sincrètic no té carta d'existència en oposició a la consciència ordinària, sinó que existeix per se, i té unes qualitats, ordre, ritme i organització propis que funcionen paral·lelament, en tot cas, al món i a les categories de la consciència ordinària. Inclús podria dir-se que cronològicament és primer la consciència sincrètica que la lògica ordinària (si no és primer la consciència sincrètica pel que comporta d'autoconeixement el terme "consciència", sí almenys que és primer un estat sincrètic: el dels infants nadons que no distingeixen les coses i els fets perquè encara no han après a donar-els-hi un ordre i un sentit normativitzat, o un contingut simbòlic; per a ells tot és indiferent, per això es podria parlar d'un estat al que es retorna, segons com, durant els períodes de sincretisme de la consciència -d'alteració- si bé amb un mètode après per a descodificar la informació -apercepció- i viure-la).

En moltes de les cultures tradicionals que han estudiat els antropòlegs i etnòlegs s'ha verificat la gran importància que tenen les pràctiques per alterar el ritme i l'estat ordinari de la consciència amb la finalitat d'assolir un estat enteogen, o sincrètic ("enteogen" ho uso com a derivat de l'adjectiu "substàncies enteògenes"). És més, importants estudiosos com Hofmann,

7
Etiòpia
Índia

Schultes, Furst, Wasson, Warner, Benítez, Turner, Harner, etc. han arribat a veure el nucli dels valors culturals de les societats estudiades per ells, en el món conegut, generat i codificat sota la consciència sincrètica. Schultes arriba a afirmar, en algun lloc, que no és que cada cultura tingui els seus mètodes per alterar la consciència (incloint-hi les substàncies enteògenes i també les pràctiques -ioga, meditació, dansa, etc.-), sinó que a l'entorn de cada sistema per alterar-la s'hi vesteix una cultura. Jo mateix he verificat en diverses ocasions que el nucli més sagrat, profund, i que defensa amb més vigor qualsevol comunitat o individualitat és sempre un conjunt de valors de característiques irracionals i passionals, amb més càrrega emotiva que lògica i normativa (món que correspon a l'àmbit de la consciència sincrètica).

Per tots aquests motius i abans de començar a establir els ponts que refermaràn el concepte, i tot el que soterra, amb la psicoanàlisi, la semiologia, l'antropologia cognitiva més acadèmica i, si s'escau, la psicofarmacologia, vull delimitar clarament el que entenc sota l'expressió "consciència sincrètica". En primer lloc sempre cal la descripció, fins allà on sigui possible, de la variable a utilitzar. Posteriorment revisaré les aplicacions que té aquest estat de la ment en cultures primitives o tradicionals, on gaudeix d'una importància cabdal, i què comporta la manca de codificació, en la nostra societat occidental, d'aquest món paral·lel a les estructures mentals ordinàries basades en la interpretació lògica, racional i mecànica -causal- de la realitat.

Alguna persona, en els seminaris que he organitzat aquest curs ~~per treballar~~ per treballar i contrastar amb altres els dife-

rents conceptes que he anat creant, m'ha argumentat que la consciència ordinària és operacional en el sentit que té un camp clar sobre el que actuar i al que ordenar segons les seves premisses, en canvi, la consciència sincrètica representaria un desgast constant d'energies per reordenar el món si volguéssim convertir-la en quelcom d'habitual -o tan sols més habitual- en lloc d'estar, com ara, recloïda a un àmbit lúdic, o superflu; a més, no és funcional en la nostra societat perquè no permet una comunicació ordenada i que contingui un missatge comprensible per a una col·lectivitat de persones. El comentari és intel·ligent, però ben infundat (el cito, el comentari, abans de començar amb la definició i delimitació del terme perquè sempre he pensat que les metàfores i les comparacions, així com les acotacions laterals, ajuden molt a comprendre en trobar-se davant un nou concepte, o davant una nova realitat del tipus que sigui).

No és que la consciència sincrètica sigui un apèndix funcional -o una supervivència del caos, com diria Lévi-Strauss- de la consciència lògica, mecànica, matemàtica, analítica, sinó que més aviat és un "l'altra part" de la nostra ment, de la ment humana, amb unes capacitats paral·leles a les de la consciència ordinària, diferents d'aquesta i que, juntament, conformen la totalitat de la capacitat cognitiva de l'ésser humà. L'important per al funcionament de la consciència ordinària és la comunicació, el disposar de dades, d'informació suficient i de qualitat descodificable, per "conèixer" el context que envolta l'individu, o una col·lectivitat, amb la finalitat de manipular o adaptar-se a aquest context amb un objectiu determinat. El mateix camí segueix la informació que genera el propi cos individual o col·lectiu (do-

lors, sensacions, estructura social, etc.) En canvi, mentre la ment està en una condició sincrètica, el món és un altre; l'apreciació de la realitat va per camins diferents, més globals, holístics o heurístics, no analítics, de qualitat emocional. La comunicació és, de fet, "comunió". Un grup d'individus que estigui en un estat de consciència sincrètica no es comuniquen entre ells en el sentit d'intercanviar informació, sinó que estan vivint "en la mateixa longitud d'onda" i, com a molt, poden intercanviar impressions sobre la realitat que se'ls presenta (sigui practicant meditació transcendental, sota l'efecte d'algun enteogen o, en una intensitat menor, arrossegats per la mateixa "realitat mental" d'una pel·lícula de cine). El que sí és imprescindible -que tenen els pobles primitius, generalitzant, i no la nostra cultura-, és disposar d'un codi que permeti conèixer (en el sentit de "pensar") i ordenar la realitat aprehesa en un funcionament sincrètic de la ment. Quan hom es situa davant una realitat precisa conèixer les claus mestres que li permeteran "entendre" o "pensar" aquesta realitat, i aquest codi és el que diferencia, per exemple, abismalment els consumidors de substàncies entedegenes a casa nostra, dels individus que ho fan als pobles primitius. Entre els místics cristians (que són els qui polaritzen tot el contingut de la religió cristiana i l'autentifiquen revaluant-la de l'origen sagrat mateix), l'estat d'èxtasi tenia un contingut, dominaven els codis precisos per entendre, participar i transmetre la realitat que coneixien durant l'èxtasi, i aquest fet els permetia dominar-se sota el descontrol que suposa per al món cognitiu i cultural ordinari els estats d'èxtasi: trencar l'esquema de funcionament ordinari, consensualment acceptat (en defini-

tiva, la realitat) i reestructurar-ho a partir d'una para-lògica. La consciència sincrètica, doncs, té un vessant individual i exposició col·lectiva.

A nivell fisiològic, trobem la diferència en els dos hemisferis del cervell humà. El córtex dominant té a cura una sèrie de funcions cognitives que són les que utilitzem en la vida ordinària. El córtex holístic o no dominant té d'altres potencialitats com són: intuïció, espacialitat, emotivitat, creació artística i dels llenguatges mito-poètics, síntesi i globalitat, etc. Aquests són, entre d'altres, els comesos de l'estat mental que anomeno consciència sincrètica i que el no desenvolupar-los genera diversos problemes tan individuals com col·lectius, que anirem veient.

Per un altre costat, crec que la necessitat d'alterar la consciència ordinària és un impuls innat, tant com la necessitat de moure's si es tenen cames, o de conèixer el final d'una acció empresa (malgrat sigui hipotètic). Si la necessitat de viure periòdicament segons les premisses sincrètiques resta insatisfeta, perquè una cultura no ensenya els codis que permeten ordenar i entendre els impulsos sensorials i emotius que pertanyen a aquest àmbit de la ment, esdevé, o pot fer-ho, el que a casa nostra etiquetem de malalties mentals i/o problemes socials (dos vessants de la mateixa realitat): en els pobles siberians, per exemple, els adolescents que pateixen atacs d'epilèpsia i d'esquizofrènia són tinguts per enviats de les deïtats perquè exerceixin de xamans, és a dir, d'especialistes en ordenar i adequar per al seu poble la realitat supraordinària, i passen diversos anys de la seva

vida aprenent, del xaman més vell i experimentat, les tècniques -la teoria- per manipular, ordenar i transmetre, el que veuen, senten i viuen -apercebeixen- sota la consciència sincrètica (M. Eliade).

Un cas de desvetllament de vocació xamànica (a casa nostra un principi de malaltia mental) ens il·lustrarà aquesta disposició inicial que tenen alguns individus -sigui per qüestions biològiques o per qüestions culturals, i aquest és un dels problemes que presenta el meu estudi i qualsevol treball sobre el món místic, xamànic i sobre la consciència sincrètica en general- per assolir estats mentals sincrètics. Ells saben (místics, xamans, etc.) que exercint aquestes pràctiques es faràn mal i estaran obligats a passar constantment per probes dures a fi de mantenir el seu poder en un cert nivell de possibilitats d'ús: justament el poder de transitar d'una estructura de funcionament mental a una altra sense perdre el control, mantenint el poder de categoritzar la realitat en ambdós estats (ordinari i sincrètic) sense descontrolar-se en cap d'ells, i podent passar la porta quan ho precisen ells, o la comunitat. L'etnolingüística ens ho demostra amb el fet que entre els iacutes (Sibèria oriental), per exemple, mentre la gent de la tribu té un vocabulari d'uns quatre mil termes aproximadament, els xamans dominen un llenguatge de dotze mil paraules: és a dir, que tenen categoritzats tres vegades més elements de la realitat que la resta de persones. En aquesta realitat significada hi entra la sincrètica i l'ordinària. Podria fer-se el paral·lelisme amb els científics de la nostra cultura, i, de fet, sento moltes temptacions de fer-ho. La similitud més exacta, però, està amb els "malalts mentals" de casa nostra: si disposessin d'un codi que els guiés durant el "buit"

que són els atacs (des d'una perspectiva ordinària) tindrien la possibilitat de "pensar" la realitat en unes dimensions absolutament diferents. El mateix fenomen succeeix amb els toxicòmans: deixant de costat la ^Scauística que els porta al consum de qualsevol substància entedògena o embriagant (per no barrejar qüestions de pura psicologia individual), ells saben d'entrada que els fa mal el consum, però, així i tot, hi ha quelcom que els atrau molt més que no pas la por als efectes posteriors. És la necessitat d'alterar l'estat ordinari de la ment, la mateixa necessitat que han manifestat repetidament artistes de totes les èpoques.

La il·lustració a què m'he referit més amunt és la següent (P. RADIN, 1962, Paris, p. 76), parla un xaman: "Se m'ha dit que els individus que volen esdevenir xamans tenen unes convulsions terribles que acaben en un complet esgotament. Resten immòbils durant dos o tres dies sense menjar, ni beure res. Finalment es retiren a les solituds salvatges i passen els dies patint fam i fred a fi de preparar-se per a la crida.

Quan jo tenia vint anys, vaig caure molt malalt i vaig començar a veure amb els meus ulls i a sentir amb les meves orelles coses que els demés no podien veure, ni sentir. Durant nou anys he lluitat contra mi mateix i no he dit a ningú res del que em passava. Al final, em vaig posar tan greument malalt, que estigué aprop de la mort, però quan començava a xamanitzar, em trobava millor. Inclús quan ara no xamanitzo durant un temps, em trobo ^{ja}malament."

L'acceptació del que en diríem "la crida" implica que un individu accepta i reconeix la seva malaltia mental, i el fet mateix de reconèixer-ho ja és el primer pas en la tasca de

crear categories "no ordinàries" i eòdis de pensament que permetran a l'individu xaman moure's sota el domini de la consciència sincrètica sense l'angoixa del no-res. Fixem-nos que d'entrada es produeix un buit en l'estructura mental ordinària (els camins habituals per esdevenir xaman, místic, etc., són: arriba la crida a través d'una malaltia mental temporal, o en somnis hiperlúcids, es crea el buit -el mateix que inicialment produeix el consum d'entèdgens- i aleshores s'omple amb continguts simbòlics de la deïtat, l'obra d'art, etc.), l'individu s'allunya del món social i cultural ordinari d'on ha extret la seva imatge interior de la realitat, i s'aparta sol o bé, en moltes ocasions, per posar-se sota l'ensenyament d'un mestre i aleshores l'individu aprèn a controlar i ordenar el món vist des de l'òptica de la consciència sincrètica. No pot evitar-ho, és la seva mateixa natura humana que manifesta aquesta necessitat.

En el món creat i recreat per la nostra cultura occidental, aquesta necessitat d'alterar l'estat ordinari de la consciència se satisfà lleugerament a través de certes pràctiques com són el cinema, l'ésser "forofo" del fútbol, l'assiduïtat a discoteques i concerts musicals i el consum de substàncies psicoactives principalment. No és una manera satisfactòria de resoldre la necessitat, i aleshores s'esdevenen barbarismes individuals i col·lectius per resoldre, d'una forma caòtica la majoria de vegades, i sense una orientació final, una situació per a la qual la cultura no té uns camins ordenats establerts.

CARACTERÍSTIQUES DE LA CONSCIÈNCIA SINCRETICA

Què és un estat alterat de consciència? Quins límits té la consciència sincrètica? Per a què és innatament necessària? Quin interès cabdal té per a la nostra societat actual la codificació d'aquests estats mentals?

Comencem per la descripció explicativa del que hi ha sota el significant "consciència sincrètica":

- - - 1) La consciència sincrètica és un estat de la ment (a nivell simbòlic) i del cervell (nivell psicofisiològic) estructuralment oposat a la consciència ordinària, amb manifestacions simbòliques oposades (quan dic "estructuralment" em refereixo al sentit que donen a aquest terme antropòlegs com Lèvi-Strauss i Dan Sperber).
- - - 2) La consciència sincrètica té un funcionament para-lògic. No funciona, ni s'ordena segons la lògica aristotèlica, ni segons cap dels mecanismes mentals que s'utilitzen ordinàriament: causa-efecte, preponderància del "jo", distinció entre forma i fons, normativa racional, etc.
- - - 3) La consciència sincrètica com a disposició mental, és una finalitat en si mateixa, on s'hi arriba però sense que mení enlloc més. S'oposa a la consciència ordinària en el sentit que

aquesta està en tot moment revaluant finalitats, objectius i medis per arribar-hi. La consciència sincrètica coneix categories però ^{no} finalitats per a actuar, ni opera seguint el que en economia s'anomena maximització ~~de~~ mitjans.

- - - 4) La consciència sincrètica és un estat principalment carregat de contingut emocional, el qual es recrea, s'ordena i pren sentit a partir dels rites de condensació (segons la consideració que fa Turner dels rites de condensació, encara que pel referent a la càrrega emocional em sento més aprop de les premisses de Sapir). Els referents emocionals no poden ésser normativitzats, característica de la consciència sincrètica, però sí que pot ordenar-se'ls segons lleis pròpies, i això és el que succeeix entre els individus que dominen l'estat sincrètic de la ment.

- - - 5) Per assolir l'estat sincrètic de la consciència s'hi dediquen molts medis (individuals i col·lectius), aparentment dirigits a una finalitat no compensadora ni econòmica segons els canons de la consciència ordinària. En les societats que la cultura té perfectament ordenat aquest estat de la ment, és habitual que s'emmagatzemin productes per a la subsistència amb la sola finalitat de disposar de temps per dedicar-se (hores, dies o setmanes) a alterar l'estat ordinari de la ment i viure d'acord amb les premisses i l'ordenació de la realitat que marca la consciència sincrètica. En els pobles primitius trobem exemples, com els indis iaqui del nord de Mèxic, que passen llargues temporades dedicats a recol·lectar i consumir els botons del peiot que els

provoca una profunda alteració de la consciència ordinària i són ensinistrats, durant aquests estats, per la deïtat "mezcalito", abundants i absolutament clars.

- - - 6) La consciència sincrètica és un estat de tendència holística, oposat a la consciència analítica ordinària, el que no vol dir que sigui un estat mental que no comporti autoconeixement. Més aviat al contrari, permet un coneixement sintètic -en el sentit de síntesi- d'un mateix.

- - - 7) La consciència sincrètica provoca, o bé facilita, la creació d'una intersubjectivitat col·lectiva emotiva la qual és suport essencial del sentiment irracional i passional de pertànyer profundament a una comunitat humana, precisament per aquest motiu sempre han estat els poders fàctics de cada societat els qui han monopolitzat, sota prohibició tabú (la més radical que pot conèixer un ésser humà), els mecanismes que proporciona cada cultura per alterar la consciència ordinària (per exemple, en els pobles hindús tibetans que practiquen la meditació com a mecanisme d'assolir la consciència sincrètica, era el Lama la màxima autoritat fàctica; en les tribus caçadores bàltiques és el xaman qui organitza la comunitat; en la societat occidental és el govern qui decideix quines substàncies són legals i quines són tabú -mentre els govern de J. Kennedy llençava una interdicció damunt la popularitzada LSD, la CIA es dedicava subterràniament a sintetitzar-ne i a experimentar amb els soldats, etc.).

La intersubjectivitat emotiva col·lectiva que produeix la consciència sincrètica és un dels trets més bàsics per mante-

nir unida una col.lectivitat, per aquest motiu comento més extensament el present apartat. No es tracta d'una emotivitat sentida socialment, de forma superficial, com pot generar la identificació amb un símbol determinat (Harrison Ford/Indiana Jones), malgrat que a través d'uns certs símbols (la creu) pot significar-se i plasmar-se aquesta intersubjactivitat emotiva.

Per un altre costat, la consciència sincrètica conté les representacions religioses enteses per Durkheim: com a representacions que expressen realitats col.lectives "los ritos són maneras de actuar que no surgen sinó en el seno de grupos reunidos, y que estan destinados a suscitar, a mantener o a rehacer ciertas situaciones mentales de ese grupo". L'estat sincrètic de la ment, però, té moltes més capacitats que li venen, precisament, d'ésser un estat holístic, amb tot el que comporta. Durkheim concep la religió com a producte d'un pensament col.lectiu, amb el que hi difereixo -per comentar l'obra d'aquest autor- en dos aspectes. Per un costat, la religió no és un pensament simplement cognitiu -en el sentit, per exemple, de la concepció que tenim del temps, que és pensat de forma "objectiva" perquè tots els individus de la nostra civilització el pensem de la mateixa manera-, sinó que el nucli que valora la religió són els individus que de forma periòdica i consensuada assoleixen un estat sincrètic; la religió no és tan sols un pensament col.lectiu, sinó que és exactament el mètode a través del qual tota una col.lectivitat entra en ^{la} "comunió" ~~unificada~~ de la consciència sincrètica. Per un altre costat, la religió no és el producte d'un pensament col.lectiu, sinó que la religió genera aquest pensament (vivència) col.lectiu, quan els individus segueixen els mètodes proposats per la religió per reordenar la realitat: en totes les escoles reli-

gioses del món es demana una actitud ferma: tenir fe, el que vol dir acceptar l'ordre cosmològic proposat per ella. La religió és un sistema de símbols que genera vivències profundes i duraderes en els éssers humans.

En canvi, coincideixo amb Durkheim en que té qualitat social tot el que sigui tractar amb la religió a nivell institucional, però aquest no és el nucli. És més, habitualment són individus solitaris els qui assoleixen el màxim estat proposat per tota religió: l'èxtasi, i posteriorment adequen el mètode a la societat on viuen i al moment històric, codificant l'estat sincrètic i oferint la clau per a la comprensió, justament el que manca vitalment a la societat occidental d'avui. No vull dir, però, que tota consciència sincrètica sigui reeixida tan sols a través d'una institució religiosa: el "soma" que prenien els humans en la novel·la de Huxley ("el món feliç") no és altra cosa que una consciència sincrètica de qualitat alienant i sense contingut descodificable.

- - - 8) La consciència sincrètica està a l'arrel de les creacions estètiques i conceptuals carregades de sentit que posteriorment provoquen vivències profundes i duraderes (quan més profundes, és a dir, una major "intensitat" de sincretisme = una major alteració de l'estat ordinari de la ment, més duraderes), el que allunya la concepció actual de l'art per l'art i ens retorna a un art sacralitzat que no tan sols era valuós pel seu contingut estètic, sinó que gaudia d'un doble valor estètic-emotiu intrínsecament enllaçat. Aleshores es pot parlar de "l'èxtasi estètica": l'estètica i tot el món de vivències, sensacions i estats mentals

que provoca, com camí per arribar a la consciència sincrètica.

- - - 9) És un estat que permet a la consciència globalitzar continguts amb referents aparentment dispars i contradictoris, precisament per l'estructura paralògica que el regeix. La qualitat emotiva de la consciència sincrètica permet un coneixement holístic i vivencial de la realitat, carregat de possibilitats sensorials radicalment diferents de l'explotació que en fa la consciència ordinària, l'apercepció de la informació sensorial que rep.

- - - 10) Durant l'estat sincrètic l'individu allibera tensió emocional d'una forma conscient o inconscient.

- - - 11) Un dels fets cognitivament més significatius és l'alteració de la percepció i de les categories "objectives" ordinàries d'espai i de temps. Estant aquestes les dues coòrdenades bàsiques damunt les quals s'organitza tot edifici cultural, és molt important copsar tota l'amplitud que té el fet que estic indicant. Seguint els treballs d'Eliade, podria dir-se que és aquesta consciència la que estableix les categories de sagrat i profà: un cop trencat el continuum ordinari (profà) de la cognició espacio-temporal, s'ha de pensar que pot esdevenir-se qualsevol fet que surti de l'estructura quotidiana de l'apercepció (terme usat per Boas per referir-se a la lectura secundària de la informació sensorial).

- - - 12) La consciència sincrètica és un estat intrínsecament relacionat amb l'inconscient humà, del que n'extreu material i al qual evoca posteriorment de forma directa oferint-li un camí

codificat que permet aflorar la càrrega inconscient de l'ésser humà. Aquest punt és especialment verificable a través de les obres d'art, com ja he apuntat, realitzades sota estats sincrètics de la ment (com il·lustració propera a nosaltres trobem la producció artística que ha influït sobre les generacions de mitjan segle endavant, la qual ha estat dissenyada i produïda, en bona part, sota els efectes de l'àcid lisèrgic, l'absenta, l'alcohol, la marihuana, la cocaïna, etc. o bé ha estat influïda pels efectes d'aquestes ^Ssubstàncies psicoactives, encara que l'artista directament no en consumís). En la psicoanàlisi i en la teràpia de grup s'ha posat especialment de relleu la importància d'entendre la informació -el codi- que contenen els dibuixos realitzats per individus amb pertorbacions mentals. Inclús en la història individual d'artistes determinats s'ha verificat que en una etapa post-traumàtica, si ha tingut alguna mena de malaltia mental, varien considerablement els seus conceptes estètics, conseqüència de les alteracions mentals passades.

- - - 13) La finalitat última perseguida per tot individu, sigui conscient del fet o no, durant les alteracions de la consciència ~~sincrètica~~, és la d'arribar a un perfecte equilibri psicossomàtic articulat amb el context global anomenat "èxtasi", o a un estat similar, malgrat que la cultura determinada no ho conceptualitzi d'aquesta forma. Ara s'obre el gran interrogant sobre el que s'entén per "èxtasi". No utilitzo el terme en el mateix sentit amb que s'empra actualment pel carrer. No és el mateix l'èxtasi d'un jove que fuma cannabis, veu una pel·lícula que crea estats d'alteració de la ment (el sol fet de la identificació inconscient i automàtica amb el protagonista, per exemple, ja trasllada l'espectador a una realitat mental en que viu el ritme, el temps i l'espai que

li proposa el film, i no els propis, el que jo considero una alteració superficial de la consciència ordinària: hom no està mentalment, ni cognitivament enllaçat amb la seva realitat contextual quotidiana), o va a un concert de rock (malgrat que tingui alguna relació), amb aquest estat de la ment i de l'ànima que els grecs anomenaven Extasi, estat durant el qual s'arribava a conèixer el que d'inefable hi ha en el món. Era un estat que terroritzava molta gent si no s'estava preparat per assolir-lo. L'Extasi és un estat en què l'ànima s'allibera del cos, aturant el que Castaneda anomena "el diàleg interior" (l'esdevenir intern de la realitat ordinària) i anul·lant les contradiccions que la consciència ordinària genera, reeixint en una experiència indescriptible de beatitud, o de terror segons la predisposició mental de cada individu.

- - - 14) La consciència sincrètica també comporta alteracions del funcionament dels neurotransmissors en el procés sinàptic. Aquest ^{fet} no ha estat verificat empíricament més que en els casos en què l'estat sincrètic s'assoleix per mitjà de substàncies entègenes consumides oralment o epidèrmicament, però crec que a nivell d'hipòtesi de treball és correcta i diria que va intrínsecament unit.

Tenint present que en psicofarmacologia els treballs experimentals operen seguint el sistema inductiu bàsicament (es descobreix o se sintetitza una substància, aleshores es prova en animals pilot. Si l'efecte que produeix la substància interessa per als humans, es va experimentant en animals més propers orgànicament a l'ésser humà fins que, passades les complexes i llargues proves, s'administra a aquest), es fa extremament complexa un treball experimental deductiu, com el que proposo: cercar les subs

tàncies i els canvis que aquestes operen dins el còrtex humà durant l'estat sincrètic de la ment. Probablement és algun fenomen que gira entorn de la serotonina (un dels principals neurotransmissors), la qual es troba en considerables quantitats en els cervells d'individus epilèptics i té importants funcions durant l'estat de somnolència. A més, substàncies enteògenes importants com la bufotenina i la muscarina tenen una estructura molecular similar a la serotonina, el que ens apropa més a la hipòtesi.

- - - 15) La consciència sincrètica és un estat mental que provoca la disfunció de l'apercepció sensorial. La ment humana funciona a partir d'un procés de cerebració que ha sofert per part de la cultura (imprinting), i a partir de la informació que rep des de l'exterior o l'interior del mateix cos humà a través dels sistemes sensorials. Per arribar a un estat mental sincrètic els sentits han d'hiperexcitar-se a fi de captar realitats que habitualment no traspassen l'umbral d'excitabilitat de la percepció secundària de la informació sensorial, l'apercepció. Els mètodes utilitzats arreu del món estan en un dels tres apartats: a) pràctiques que hiperexciten el sistema sensorial a través de donar-li molta informació (balls, rites amb abundància de música, llums, colors, imatges deformes, sensualitat fins a cúspides molt altes, etc.); b) justament el mètode contrari a l'anterior, és a dir, mantenir situacions de llarga duradaⁱ de baixa informació sensorial que mantinguin l'umbral d'excitació molt més sensible (ioga, meditació, dejunis, aïllament en deserts i indrets deshabitats, tancament en coves i grutes, repetició hipnòtica d'un moviment simple, etc.); c) consum de substàncies enteògenes que modifiquen directament el

manca

funcionament sinàptic i, per tant, la lectura o apercepció de la realitat i l'estructura mental que la recolza.

- - - 16) Tal com jo concebeixo la consciència sincrètica, ha d'ésser un estat consensualment acceptat i culturalment categoritzat. Tret dels "especialistes" (xamans, místics, ioguis, Artistes, etc.), per als individus normals d'una societat és un estat mental que cal aprendre a ordenar a través d'un codi que la mateixa cultura aporta durant el procés de cerebració o posteriorment. Diríem que la mateixa cultura ensenya a "controlar" el "descontrol" del sincretisme, malgrat el mateix sincretisme sigui anul·lar les distàncies entre diferents categories que el mateix sistema cultural crea. Precisament per aquest motiu (i les distàncies culturals siguin per mantenir una solidaritat orgànica o una solidaritat mecànica, segons terminologia de Bock), sempre ha estat sota domini de les castes i classes dominants els mètodes d'accés a la ment sincrètica. Actualment descobrim la mateixa situació al respecte.

Quan s'assoleix un estat mental sincrètic sense control (sovint perquè la mateixa societat no ha ensenyat a controlar-ho als individus) i sense una acceptació col·lectiva, s'esdevé el que a Occident es considera una malaltia mental.

- - - 17) La consciència sincrètica pot donar-se, en la mateixa qualitat, a diversos nivells de profunditat i cada un d'ells comporta més profundament tots els principis anteriors, igualment que les coordenades de la consciència ordinària impliquen sempre un determinat grau d'adequació (s'és més o menys lògic, més o menys rigorós de pensament, més o menys profund en l'anàlisi, etc.).

La gradació no és certa per^a l'estat final que hi ha en el sincretisme: l'èxtasi, el qual tan sols té una profunditat, que és la mateixa ment humana.

- - - 18) Durant l'estat mental sincrètic l'individu s'allibera de les tensions provocades per la consciència ordinària (a nivell individual i de relacions col·lectives). És una consecució lògica del trencament de l'ordre cultural i social quotidià i, per tant, de les tensions que genera.

- - - 19) La consciència sincrètica és un estat que trobo arreu del món, entre tots els humans i que si no és el centre, participa de forma primordial en el nucli de totes les cultures de l'univers.

LA CONSCIENCIA SINCRETICA COM A CAMÍ D'ENRIQUIMENT CULTURAL, O COM A CAMÍ ALIENANT

Tots els sistemes i conjunts de símbols de qualsevol cultura poden interpretar-se segons la direcció que tenen per als individus que els viuen, així poden ésser utilitzats: com a camí d'anada a..., o com a mètode de fugida de... El primer model d'ús d'un conjunt simbòlic és creatiu, el segon alienant (seguint el significat que dóna al terme Marx, ja que enten l'"alienació" com una actitud íntima d'autorepressió que no canvia amb l'estructura social, tot i ser-ne un producte. També m'acosto a la interpretació que en fa del mot Brown).

Com ja he dit més amunt, la consciència sincrètica és un trencament amb el continuum de l'estat mental ordinari i amb les coordenades de funcionament d'aquest, i també, per tant, amb la configuració de la realitat que té cada individu a partir de la cosmologia que la cultura li ha introjectat i ell ha fet seva i ha desenvolupat. La premisa, doncs, es resumeix dient que si l'estat sincrètic mena a un individu o col·lectivitat simplement a fugir de la realitat mental que tenen configurada, i de la contextual, a un buit cognitiu similar al que, per exemple, produeix el consum d'entèdgers entre la majoria d'individus que en prenen periòdica-

ment en la nostra societat, té una direcció de "fugida de..." i és de caràcter alienant. Aquesta realitat, però, no està correctament entesa tractant d'eliminar el consum d'entèdgers, ja que la ingestió continuada (igualment que d'altres activitats com l'anar al cinema, prendre alcohol, anar a discoteques, etc.) no és el resultat d'un interès per l'alienació, sinó que està originada en d'altres causes com la necessitat innata d'alterar la consciència ordinària.

Contràriament, si l'accés a la consciència sincrètica és un camí per a conèixer (codificar i ordenar) una nova dimensió del que anomenem realitat, amb les característiques que anteriorment he citat (creació d'una intersubjectivitat emotiva, camí per exterioritzar ordenadament el contingut inconscient, creació de símbols de condensació, etc.), té una clara i definitiva funció positiva per a la cultura que n'indica l'accés i per als individus. El món simbòlic, en aquest cas té una direcció d'"anada a..." seguint una determinada orientació i amb un contingut propi.

Exteriorment pot no haver-hi cap diferència entre un estat extàtic d'un xaman tagnús, i un individu occidental sota un atac d'ezquizofrènia: ambdós tenen convulsions, perden el sentit de la realitat, entren en un estat mental indesxifrabable per a la resta de la comunitat, etc., però en la realitat cognitiva i, per tant, cultural, hi ha una distància imponderable, que és la que confereix el fet que el xaman utilitzi la consciència sincrètica per a assolir unes finalitats d'interès col·lectiu i conegui i domini els camins d'entrada i sortida a aquest estat mental -en sap la teoria-, mentre que l'ezquizofrènic n'és víctima passiva de l'alteració, repeteixo sigui d'origen biològic o cultural. Aquesta diferència il·lumina una nova i immensa dimensió de cabdal importància.

per comprendre i recategoritzar tant les anomenades malalties mentals a casa nostra, com l'ús d'entèdgens, tan problemàtic en la societat occidental. El problema clau que atenalla els toxicòmans (deixant de costat la casuística que mena a un individu concret a ingerir substàncies psicoactives, què entra dins el camp més específic de la psicologia) no és tant el de dependre de substàncies entèdgenes (ja que tret dels principals opiàcis, del tabac i de les begudes alcohòliques, les restants "drogues" no creen, "per se", la toxicodpendència que se'ls vol atribuir), sinó que el problema clau és un buit cognitiu al^{què} porten aquestes substàncies, la manca de relació amb la realitat a que en porta el consum. Aquest buidat de categories cognitives ordenades i amb un sentit cultural va allunyant lentament l'individu del món que l'envolta, ben al contrari dels estats extàtics dels xamans i místics que no tan sols no els allunya de la seva societat i dels seus continguts culturals, sinó que els porta a esdevenir el centre mateix del joc cultural, a ésser ells qui ordenen els valors i fins i tot, els qui orienten la resta de la comunitat vers un futur o un altre. Cal tenir present què l'individu que té el rol i l'estatus d'"especialista en sincretisme" en d'altres cultures no és el marginat, sinó precisament aquell que demostra constantment, a través de les proves a què s'autosotmet, que coneix i domina perfectament les regles del joc de la seva societat. Els misteris eleusinis, per exemple, eren sens dubte, un camí d'accés a aquesta consciència sincrètica i tan sols eren oberts a aquells individus que prèviament havien passat pels rites d'iniciació -que duraven mesos- durant els quals demostraven la seva capacitat intel.lectual i la seva correcció ètica i personal envers la mateixa cultura que els facilitava la sortida temporal

dels esquemes establerts i consensualment acceptats.

Donat que en la nostra cultura no hi ha uns camins clars i marcats amb un contingut simbòlic, que permetin alterar profundament la consciència als individus, amb el que comporta de beneficis, ens trobem la realitat en la que algunes persones -empeses per necessitats biològiques o culturals- escapen de l'estructura mental ordinària per camins mal coneguts, o bé superficials -els que descobreixen- arribant aleshores a un estat mental diferent de l'ordinari, que si bé allibera bona part de les tensions provoca des per un funcionar continuat segons les premises de la consciència ordinària, també és cert que mena a un absentisme cognitiu difícil d'omplir amb les categories ordinàries -simplement que perquè no hi pertanyen- que no porta a cap coneixement sincretic de la realitat.

FUNCIONS I FINALITATS DE LA CONSCIÈNCIA SINCRETICA

"El darrer Duc de Norfolk solia dir: 'El proper divendres, amb la vènia del cel, penso emborratxar-me', i en forma semblant, jo tenia per costum fixar d'avantamà en cada temporada la freqüència i quantitat, amb que m'entregaria a un excés d'opi."

(DE QUINZEY, 1981, p. 74)

Tota vegada que la base del pensament humà resideix en portar a la consciència les categories en què es classifica la nostra experiència, la diferència principal entre els processos mentals dels primitius i els nostres resideix en el fet de que nosaltres hem aconseguit desenvolupar a través del raïonament i la lògica un sistema millor del camp total del coneixement, si bé cal tenir present que el camp del coneixement sobre el que actua la lògica racional és un aspecte limitat de les experiències que pot tenir un ésser humà, i, per tant, avui cal dedicar urgentment una sèrie d'esforços per ordenar el camp en el qual no entra la lògica, el que he anomenat camp regit per una para-lògica.

Fixem-nos que un canvi important en la cultura primitiva que la porta vers la "civilitzada" sembla consistir justament en l'eliminació gradual del que podria anomenar-se "les associacions emocionals" culturalment determinades, d'impressions sensorials i d'activitats que són paulatinament substituïdes per associacions intel·lectuals. Aquest procés és acompanyat per una pèrdua del conservadurisme que, malgrat tot, no s'exten al camp de les activitats habituals que no entren en el pla conscient (perquè no són d'execució i adquisició automàtiques), i tan sols en una escassa mida a aquelles generalitzacions que constitueixen la base de tots els coneixements impartits durant l'educació (F. BOAS, 1964). Aleshores és necessari algun àmbit o mòdul de la cultura que es dirigeixi a l'ordenament del món emocional i de les associacions experiencials que l'experiència proporciona en aquest camp; aquest mòdul és el de la consciència sincrètica. Justament és una de les funcions de l'estat mental sincrètic: donar

mètode i finalitat a les associacions que es realitzen en el camp emocional, que pertanyen plenament, sens dubte, a la realitat humana. Quan aquestes associacions i motivacions són suprimides, o bé encotillades per l'educació de l'individu, cerquen ràpidament una sortida, sigui reconeguda consensualment com a "normal", o no. En la nostra societat hom ha trobat camins més o menys ritualitzats per accedir a estats sincrètics superficials en uns casos i molt més profunds en d'altres. B. Bettelheim, a través dels seus treballs experimentals, ho recolza quan afirma que en les cultures pre-lletrades, una persona pot actuar lliurement a partir d'allò que en un individu occidental seria prèss com a signe de desintegració de personalitat; un home primitiu pot ritualitzar (a través dels símbols de condensació, naturalment) desigs que en les persones "normals" de la nostra societat han d'ésser reprimits profundament, o bé integrats i sublimats, i que, com a molt, s'expressen únicament en la fantasia.

He trobat, en diversos autors de tendència psicoanalítica, la idea de que les motivacions que romanen inconscients en les persones normals són expressades obertament sovint tan sols pels adults esquizofrèncics, i també la idea de que els infants normals mostren comportaments que en els adults sempre són amagats. A partir d'aquest fet, sembla raonable suposar que el contingut de l'inconscient és més fàcilment visible en el comportament i declaracions de nens esquizofrèncics. Fenichel arriba a afirmar que en l'esquizofrènia "l'inconscient és conscient" el que, segons la meua hipòtesi de treball, és cert amb una radical diferència: així com la consciència ordinària té un codi col·lectiu per manifestar-se, el que permet "pensar-la", la consciència sincrètica, en molt bona part associable a l'inconscient, està mancada -tant en

l'esquizofrènia com en l'assolida per mecanismes externs a la ment mateixa- d'un sistema d'expressió, és a dir d'unes categories que permetin interpretar-la i "pensar-la". Una de les funcions que té, doncs, la consciència sincrètica, degudament ritualitzada, és precisament la de facilitar la sortida al material inconscient de forma ordenada, de manera contrària a l'afloració caòtica que fa l'inconscient en la nostra societat.

La idea que vull exposar aquí és la de que l'estat mental sincrètic té una unitat pròpia, un ordre intern i unes funcions clares i determinades per a la humanitat. El fet que la relacioni amb l'inconscient, amb l'esquizofrènia, amb els rites de pas o d'iniciació, amb una comprensió globalitzada de la realitat que segueix un ordre para-lògic, etc., és per exposar la meua hipòtesi de que aquests fets no són més que manifestacions sanes o desordenades d'una part de la consciència humana, amb entitat i funcions pròpies i que precisa ésser ordenada i treballada per a un correcte equilibri mental que sembla més aprop dels pobles prelletrats que de la nostra societat; aquest sembla el preu pagat per la cultura occidental per poder assolir la ^aclaredat i concisió del pensament lògic que manté.

Gran part de les malalties mentals que trobem en la nostra societat no són més que el producte de les tensions acumul·lades en l'inconscient i que no es lliberen pel camí de la intel·lecció. Cal establir consensualment uns mètodes d'accés a la consciència sincrètica, camins que -regulats d'acord al moment i variants històriques que vivim- alleugeririen gran part de les tensions col·lectives que provoquen inadequacions mentals.

En les societats primitives trobem universalment establerts els rites de pas, en els quals es provoca als neòfits estats mentals

sincrètics que els allunyen dels valors culturals que fins el moment regien les seves vides. Després d'un allunyament de la realitat social i cultural, que pot ésser real o simbòlic, i durant el qual els iniciats viuen en un estat sincrètic, estats als que V. Turner anomena acertadament "estats liminars", retornen a la societat havent assimilat una escala diferent de valors per regir la seva vida: els valors del seu nou estatus des d'on percibirán una realitat lleugerament diferent.

En tots aquests pobles, sobretot en els més simples, el rite de la iniciació és doblement important: primer com a experiència que manté el grup unit (intersubjectivitat col·lectiva de càrrega emocional); i segon perquè és la cerimònia més elaborada de la comunitat (per a la qual s'emmagatzemen més béns i medis de subsistència que es consumiran, d'una o altra manera, durant el rite). Ambdues funcions dels rites de pas, entre d'altres moltes que tenen, són les que, malgrat no tenir-se explícitament reconegudes (exotèricament), donen més sentit a l'execució (essotèric), i les dues funcions es corresponen amb les que té la consciència sincrètica, com he indicat. Els rites d'iniciació o de pas tenen el seu nucli en el que diversos autors (Sapir, Jung, Turner, etc.) anomenen símbols de condensació. Els símbols de condensació tenen les qualitats: condensar diversos sentits simbòlics en un sol referent; unificar significats dispers en una única formació simbòlica; tenir un caràcter predominantment emotiu, etc., qualitats que es converteixen en funcions al parlar de la consciència sincrètica de forma substancial, sempre manifestada a través dels símbols de condensació, els quals són l'autèntica arrel de la creació artística no merament decorativa o ornamental, com ja

he indicat més amunt.

Tot sovint, en els rites de pas es busca una manifestació d'un ésser que sigui home-dona a la vegada, o que tingui els atributs d'ambdós. Sovint també, els rites solen ésser d'inversió de les manifestacions explícites del propi sexe (un exemple proper el trobem en el desfigurat rite que és la festa de Carnestoltes a casa nostra), el que manifesta explícitament la necessitat cognitiva d'una comprensió global de la realitat. Un segon fet que manifesta aquesta globalitat el trobem en les mateixes discussions dels estudiosos i erudits: entre els antropòlegs els rites de pas són considerats predominantment com fenòmens progressius dins el context cultural en què els trobem; contràriament els psicoanalistes els tenen per fenòmens descrits com regresius, o com a motivats per l'"ello". Jo crec que són ambdues realitats alhora i que tan sols poden sonjugar-se dins la concepció d'una consciència sincrètica que globalitzi, des d'una òptica holística, el coneixement. Aquesta explicació en termes de motivació i funció, encara que vàlida, deixa clar que els intents d'explicar els rites a partir d'una base unilateral són massa estrets.

El globalitzar continguts aparentment contradictoris és una altra de les funcions de la consciència sincrètica, necessària per al correcte desenvolupament mental de tot individu i col·lectivitat. En aquesta realitat mental entren les categories del que Eliade anomena coneixement sagrat.

Resumint, doncs, les funcions que la consciència sincrètica té:

a)) Cal per mantenir una sortida periòdica a les tensions socials provocades pels desajustos individuals/estructurals que hi ha en tot grup humà. En els pobles pre-lletrats existia una sèrie de rites i cerimònies que obraven en aquesta direcció.

- b)) La consciència sincrètica permet encunyar símbols globalitzadors amb molts referents aparentment contradictoris, però que satisfan la necessitat innata de tot ésser humà de comprendre heurísticament la realitat, i no com un simple agregat de fets i causes.
- c)) La consciència sincrètica permet la creació de tipologies estètiques de contingut emotiu que provoquen o desencadenen vivències profundes i duraderes en els individus, així mateix com la creació dels llenguatges mito-poiètics necessaris per a l'expressió de diversos continguts mentals, molt relacionats amb l'inconscient i tan pobres en l'actualitat.
- d)) Permet la canalització dels arquetipus mentals humans, que actualment estan posant-se de bell nou damunt la taula de treball.
- e)) La consciència sincrètica crea el que anomenem intersubjectivitat emocional i col·lectiva, imprescindible per evitar la tensió centrífuga que té tota societat arribat un cert nombre d'elements. Justament succeeix que en l'actualitat, la hipercomplexitat cultural de la nostra societat mena a un estereotipus ineficaç per al control social i per a contenir el desgast cultural, el que ha provocat que els diversos sub-grups culturals de què està composta la nostra societat cerquin diverses maneres d'arribar a la consciència sincrètica, creant-se entre ells la intersubjectivitat emotiva i allunyant-los mútuament de la solidaritat mecànica amb la resta d'elements.

Part de la meua hipòtesi respecte al funcionament de la consciència sincrètica, és que participa d'un mecanisme similar al de l'impuls sexual: l'orgasme és un mecanisme natural d'accés a l'estat mental sincrètic i no és estrany que diverses religions tinguin el sexe, i les relacions sexuals, com un camí per conèixer

la divinitat -el Tantrisme-, i hagin sistematitzat diversos mecanismes per allargar l'orgasme, donant-li un sentit transcendent més enllà del propi plaer adonista sexual; per un altre costat, ja són àmpliament conegudes i estudiades les relacions entre l'incoscncient i les manifestacions sexuals. També relaciono la necessitat d'accedir a un estat sincrètic amb l'impuls libidinós que va augmentant un nivell de tensió, la descàrrega del qual és plaentera, durant el coit: la consciència ordinària comporta un emmagatzement de tensions que es descarreguen amb satisfacció durant l'estat sincrètic de la ment; el sexe té profundes concommitàncies afectives i emotives, que són les mateixes que la consciència sincrètica emmarca, etc.

A l'igual que els pobles pre-lletrats, els individus de la nostra societat tenen necessitat de "viure" (vivenciar) periòdicament el nucli emocional de la col·lectivitat i ho fan per mitjà de diversos mètodes que no resulten el més adequats, però sí els únics de què disposa consensualment acceptats. Els més generalitzats són: el fútbol, les discoteques, el cine, la ingestió de substàncies psicoactives -incloint-hi les begudes alcohòliques-, els concerts de música (sobretot la música "juvenil"), i, en alguns cassos, els parcs gegants d'atraccions amb les muntanyes russes, els aparells que giren a molta velocitat, els castells de terror, els diversos mecanismes lúdics per desorientar la cognició ordinària, etc.

MONOPOLI DELS MECANISMES D'ACCÉS A LA CONSCIÈNCIA SINCRÈTICA =
CONTROL SOCIAL

Malgrat totes les grans aportacions de l'Ecologia cultural al camp dels mecanismes que té qualsevol societat per assolir l'optimització d'ús del context a través d'un sistema o un altre de poder social (segons aquesta premisa tota societat detentaria el sistema de poder que fos més adequat en cada moment per poder optimitzat la producció i estendre i imposar el seu mateix model), vull enfatitzar la gran importància que té el monopoli dels mecanismes que permeten assolir la consciència sincrètica, i que tots els sistemes de poder han mantingut en llurs mans.

Fos quin fos el sistema utilitzat en un poble pre-lletrat determinat per entrar en el món del sagrat, aquest sistema estava en mans del qui, al mateix temps, decidia sobre les qüestions importants de la col·lectivitat. Parlant en termes molt generals, trobem els pobles caçadors que s'estructuren entorn de la figura del xaman o similar; i els pobles agricultors que ho fan a l'entorn d'una jerarquia social més complexa que els caçadors -la sedentarietat els permet solidificar sistemes socials més complexos i, al disposar de menjar emmagatzemat, també cal una estructura per defensar-lo i que asse-

guri una correcta distribució-, i l'individu, o el grup, que tenen el poder els qui, ràpidament s'encarreguen de tenir en les seves mans també els sistemes d'alteració de la consciència, sinó és que han estat escollits precisament des d'un estat sincrètic de la ment (els caps religiosos de l'èsglésia catòlica ho són, teòricament, per indicació divina; els faraons egipcis eren escollits pels hierofants a partir d'indicacions que rebien durant els estats extàtics; els mateixos dictadors occidentals sempre han fonamentat llur poder en la gràcia divina -malgrat sigui, en aquests casos, un engany, és important veure on han anat a justificar el poder-, etc.)

En la nostra societat (amb la religió establerta institucionalment inservible com a camí d'accés al sincretisme per tots els interessos socials ordinaris que l'envolten) fa alguns decennis varen renèixer formes religioses que aportaven a la nostra societat, precisament, indicis de mètodes per arribar al profund sincretisme mental. Aquestes formes religioses han arribat a l'entorn de l'ús de substàncies enteògenes, per un cos tat, i de les pràctiques orientals, per un altre. La pràctica que més va extendre's, fa vint anys aproximadament, fou el consum d'LSD, el qual es va interdir, com ja comentat més amunt, de cara al poble, però va servir precisament perquè el poder tingués un tabú clar -creat, en la mida que va poder, pel mateix govern- damunt el qual recolzar part del poder fàctic (s'ha usat l'argument de les drogues allà on cap altra tenia possibilitats de ser cregut, i sense que, en veritat, tingués gaire relació).

PREÀMBUL

El TALMUT diu:

"No veiem les coses tal com són, les veiem tal com som nosaltres"

PREAMBUL

Sobre quina és la tesi que defenso

Els estats alterats de la consciència estan a la base del poder carismàtic, poder que és en tot diferent dels sistemes de control social; el poder carismàtic no precisa justificació explícita (lleis, vots, llinatges oligàrquics, etc.) perquè sorgeix del mateix inconscient col·lectiu i només pot mantenir-se com a tal en la mida que respon a les expectatives, ^Wsempre canviats, de la col·lectivitat: en definitiva el poder carismàtic és el que manté al xaman dirigint el seu poble, al guia espiritual autèntic o al guru davant els fidels que organitzen la seva vida entorn d'ell, a l'artista com a model de tot un poble que n'extreu de les ^{seves}obres la ideologia, l'estètica i l'Ethos en general. Qualsevol altra possibilitat que trobem de conduir una societat està recolzada damunt sistemes de control social i advocada irremediablement a una entropia col·lectiva, a una actuació seguint una normativa rígida que pot permetre el control social a base de frenar l'intercanvi informatiu i energètic que porta a negantropia, a la diversitat i a la vida.

En aquest preàmbul exposo l'esquema invisible ~~damunt~~ ~~del discurs~~ del discurs posterior, que és diferent de l'índex en què està organitzada la tesi, si bé el present preàmbul és imprescindible que resti clar en tot moment en la ment del lector: aquest és el metallenguatge, la resta és el llenguatge.

1. el nucli de tot poble és irracional, el nucli de tota cultura és analògic.
- 1.1. els estats alterats de la consciència estan a la base de tot ordre cultural.
- 1.2. cada cultura elabora diferents i diversos procediments per entrar en el món de l'alteritat i retornar al món social quotidià.
- 1.3. el món de l'alteritat està en un ordre de consciència jeràrquicament superior, el que dóna la sensació d'augment de llibertat respecte al nivell inferior, ^(aquest) en cas, el quotidià.
- 1.4. a partir del món de l'alteritat es generen visions i vivències dinàmiques que esdevenen, un cop fixades pels símbols, en cosmologies i re-creacions del món real.
2. L'ordre cultural Original ve expressat a través de llenguatges mitopoiètics.
- 2.1. Tan sols ^{són} els continguts amplis els que es manifesten a través dels llenguatges mitopoiètics i al·legòrics que porten ordre al món. Amplis vol dir: holístics, heurístics, de síntesi.
- 2.2. els continguts amplis manifestats a través d'analogies són un producte dels estats alterats de la consciència, el que val a dir: dels processos en els quals l'atenció de la consciència es gira sobre ella mateixa i es converteix en "pensar el propi pensament".
- 2.3. La creació mitopoiètica, encara que sorgeix de l'autoconsciència de la consciència, està en constant interpenetració amb el món quotidià que la sosté: economia, context ecològic, tècnica, etc.
- 2.4. El món quotidià sense l'orientació vinguda de l'alteritat perd tot el sentit finalista i tendeix a l'entropia no contrarrestada: caos i mort.
- 2.5. El món de l'alteritat tan sols pot existir recolzat damunt el món quotidià, parlant d'una dimensió pròpiament humana.
- 2.6. El món de l'alteritat i el món quotidià són dues dimensions de la mateixa existència de l'ésser humà que interactuen

constantment, en forma d'oscil·lacions, malgrat estar a nivells jeràrquics diferents.

2.6.2. L'ésser humà sense aquesta constant oscil·lació que el remodela indefinidament, no és ésser humà amb ple sentit.

2.7. La capacitat de sortir dels automatismes quotidians per anar al món de l'alteritat i després retornar, és una capacitat exclusivament humana dintre de l'escala filogenètica.

2.7.1. Probablement també és la capacitat pròpia de l'ésser humà en tot l'univers. Poden haver-hi éssers superiors i d'altres inferiors que ja coneixem, però l'oscil·lació "món ordinari-món de l'alteritat", és únicament humana.

3. L'ordre cultural és la creació mateixa del món real: "Al principi fou el Verb, i el Verb es va fer carn", *és el Vāc dels hebreus i el logos dels grecs.*

3.1. La creació del món està basada en elements naturals que li donen l'estructura i el ritme (neurones, teixits, proteïnes, ADN, números, etc.) i organitzada en valors simbòlics.

3.2. Per a què una cultura tingui sentit, val a dir que estigui avocada a la vida, és una necessitat sine qua non que els símbols (referents) tinguin un element real al que designar (referits)

3.2.1 Una cultura té sentit quan està siguent revaluada constantment.

3.2.2 Quan una cultura es revalua, es refan les expressions simbòliques, perquè els símbols són semànticament flexible.

3.2.3 Si es reinterpreten les expressions simbòliques, però els referits (la realitat) no canvia, no serveix profundament de res.

3.3. Per "elements reals" entenc la totalitat del món, i el món és la totalitat dels fets, no de les coses (Wittgenstein).

3.4. El qui té la capacitat de crear ~~món~~ l'ordre del món és un arquetipus deíctic.

3.5. Aquell qui té la capacitat de re-crear l'ordre del món i adequar-lo a cada moment, és que té la capacitat de revivir la seva cultura i actuar negantròpicament per al seu poble.

3.5.1 Una col·lectivitat tan sols pot mantenir-se viva si re-crea constantment el seu ordre.

4. La persona, o persones, que poden entrar i sortir de l'alteritat són les úniques que poden tenir autèntica eficàcia a l'hora de re-modelar i re-viure l'ordre cultural, i mantenir unida una comunitat humana.
- 4.1. Les persones que dominen l'alteritat aporten la imatgeria mental consensualment vàlida si les estructuren en imatges -llenguatge- mitopoiètiques que siguin col·lectivament acceptats.
- 4.1.2 Si es dóna aquesta situació, els símbols vinguts de l'alteritat i fets pensables a través dels individus que dominen l'alteritat, es converteixen en arquetipus paradigmàtics del poble.
- 4.2 Els arquetipus junguianes són creacions en constant procés de canvi dins un mateix esquema, producte de la interacció definida en 4.1. L'"esquema" ha d'entendre's com el concepte de "camp" en física.
- 4.3 La persona o persones que "creen llenguatge" i generen símbols vàlids per a tota la col·lectivitat -amb la qual estan profundament identificats-, tenen el poder carismàtic de reordenar l'ordre cultural des de la seva alteritat.
5. L'únic autèntic poder, en el més profund sentit del terme, està a la mà dels qui tenen la capacitat per crear ~~el món~~ l'ordre del món.
- 5.1. Els qui tenen l'autèntic poder també l'usen per a mantenir-lo i augmentar-lo, a més de frenar la dispersió i entropia del seu poble, cohesionant-lo entorn seu.
- 5.2. El camí per mantenir el poder és tenir el monopoli d'accés al món de l'alteritat, d'on ve donat.
- 5.2.1. En retornar de l'alteritat cal reformar el món a través de l'ordre mitopoièticament expressat, i també cal que l'ordre proposat sigui una estratègia millor que l'anterior.
- 5.3. L'accés a l'alteritat té la porta en ~~un~~^{el} nivell de consciència holorènica (neologisme creat per mi), sigui quin sigui el mètode ~~mitopoiètic~~ d'arribar-hi (sòmnis, ingestió d'enteògens,

possessió, trance, èxtasi, etc.)

5.3.1. L'alteritat no és exactament l'inconscient freudià, ni tampoc l'inconscient col·lectiu junguà, però ambdues concepcions hi són presents.

5.4. Aquell qui arriba a obtenir el poder, estableix habitualment un tabú -prohibició de caràcter sagrat- a l'entorn dels mètodes o substàncies que permeten assolir l'alteritat.

5.5. El tabú manté a aquell en el poder, però aquell des del poder carismàtic treballa en benefici de la col·lectivitat: evita la disgregació i mort de la comunitat humana.

5.6. Hom tan sols pot mantenir-se en el poder en tant que la creació del món real que fa respon a les més minucioses expectatives de la seva societat i de la naturalesa de l'ésser humà.

5.6.1. Aquell qui té accés a l'alteritat codifica la natura, i proposa, la societat ho recolza i ho converteix en fet del món real, o bé ho refusa.

6. L'aglutinant energètic que tanc^{ta}a el món i el converteix en ente amb finalitat pròpia, a través de pensar-se el pensament o ésser ~~ment~~conscient de l'autoconsciència, és l'emocionalitat entesa com l'explico més endavant.

7. Seguint els sil·logismes que van de l'1 al 5.6.1 trobem un circuit tancat que explica una concepció del món i del poder màxim -el de crear el món real- d'acord amb la realitat que veiem i també d'acord amb la natura soterrada a la cultura.

7.1. Aquest circuit institucionalitzat és el que anomenem~~re~~ religió o institucions religioses. Pot ~~human~~ donar-se un esperit religiós sense institució, sol ésser el més pur:

7.2 La finalitat de tota religió és establir un mètode per arribar a l'èxtasi o trance.

8. Des de l'èxtasi es pot cooperar en la divina creació del món (entre els pobles primitius tots els ~~extata~~ extàtics tenien aquesta única i universal finalitat).

La tesi s'acaba aquí; tot el que segueix fins el final -la major part de la tesi- 'es l'explicació, ampliació, verificació, demostració i creació de nous termes, els quals necessito per a demostrar el que proposo aquí en forma de sil.logismes.

A mida que vaig exposant la meua tesi utilitzo sovint els termes "emotivitat", "emoció", "afectivitat", etc. per referir-me a una determinada dimensió de la natura humana que li permet conèixer, ordenar i decidir respecte de la realitat que l'envolta i també respecte a la seva pròpia subjectivitat. El contingut semàntic del terme té una cabdal importància per a mi, ja que dono a l'emotivitat el paper d'aglutinant universal que permet ^{celebrar} una cognició heurística i polidimensional del món; juga un paper nuclear en totes les col·lectivitats humanes -sigui per cohesionar-les, sigui per disgregar-les- i en nom de sentiments i de vivències emotives s'han montat i desmuntat imperis sencers, i no faig cap al·lusió irònica a Marc Antoni i Cleopatra, sinó que els cito amb ple dret.

Tot poble humà usa el terme -o els termes corresponents- per referir-se a estats emocionals, a l'emotivitat en abstracte, com a causa o explicació de multitud d'actuacions i a tothom plau ^{la justificació} ~~la justificació~~, sense més verificació empírica objectiva. Sembla que es crei una ^{percepció} ~~percepció~~ homònima quan un individu està emocionat i la resta també.

Constantment trobem en la literatura etnogràfica fragments com el següent:

"... però la darrera tempesta havia deteriorat la represa i fet malbé el parany (per pescar perixos del riu). Els pigmeus decidiren reconstruir-la per a Kaweki, i mentre alguns caçaven, la resta sortí a tallar la fusta necessària i tornà per treballar sota la supervisió de Kaweki.

Al capvespre, els pigmeus cantaren cançons que normalment mai haurien cantat en presència d'un camperol (bantú). Però Kaweki estimava la selva i als ulls dels pigmeus això era tot el que importava.

La nit que Kaweki arribà a dansar i declarà que ja estava totalment guarit, els pigmeus respongueren amb una cançó de molimo, exactament com haurien fet amb un membre del seu propi poble: un cant de lloança i agraïment a la selva perquè havia salvat un dels seus fills, encara que aquest fos camperol" (TURNBULL, 1984, p. 192)

Per als pigmeus que habiten la selva d'Ituri la presència dels seus veïns bantús, camperols, implica immediatament amagar llurs costums nòmades, llurs rites i cerimònies que han elaborat per amistançar-se a la selva: tan sols ^{mantenen} ~~mantenen~~ llurs patrons de comportament, els pigmeus, per Kaweki, "perquè estima la selva".

En aquest fragment comprenem un tipus concret d'emotivitat que porta a actuar als pigmeus, és una emotivitat lligada a la dimensió

trascendent de l'ésser humà, i ~~no~~ em refereixo a la transcendència de l'ego que permet l'ésser humà estar en contacte, de forma conscient, amb la resta del món natural.

Un segon exemple extret de l'estança que féu Gordon Wasson entre els indis massateques, durant la qual ingerí bolets enteògens de la mà de Maria Sabina, la xamana que ell descobrí per a la ciència i per al món occidental, ens il.lustrarà una nova ^{expressió} ~~manera~~ de l'emotivitat:

"Malgrat tot, els assistents sentírem que entre nosaltres havia ~~estat~~ establert un vincle cordial, degut a la nit transcendental que havíem passat en mutua companyia, i jo també vaig sentir el llaç d'aquesta unió. En dues ocasions en el transcurs d'aquella primera nit la Senyora allargà la ~~man~~ dreta cap a mi i cercà els meus dits per tocar-los en una salutació misteriosa per damunt de l'abisme que constituïen les diferències culturals i de llenguatge. Els indis de Mesoamèrica són coneguts per llur reticència a demostrar afecte, ni tan sols dins el cercle familiar. Ara estava clar que els bolets els emancipaven d'aquesta classe d'inhibicions, i el que varem presenciar la nit del dimecres fou confirmat sobradament en la nostra segona sessió, el dissabte dia 2 de juliol" (GORDON WASSON, 1983, p.51)

Arrodonint aquest fragment de l'obra de R. Gordon Wasson, vull també incloure un poema de Poesia nàhuatl, ~~mmmmmmmmmm~~

7. Només les flors són la nostra riquesa:

Per mitjà d'elles ens fem amics

i amb el cant ~~en~~ nostra capficament es disipa.

I en les flors precioses es veuen llurs flors en la terra.

El nostre cor ho sap.

Canteu com ho vol el cor d'aquell

per qui vivim en la terra

(Poesia nàhuatl, I, p. 47) ⁽¹⁾

~~En~~ els versos inicials d'aquest poema criden la nostra atenció sobre l'efecte dels enteògens en l'amistat: les persones que comparteixen l'experiència enteogènica se senten vinculats entre ells per sempre més pels més càlids llaços fraternals, emocionals. No cal que ningú comentés el que han viscut plegats: cada un ho sap. A Sibèria, l'Amanita muscaria i com jo mateix he comprovat en diverses ocasions, produïa ~~aquesta~~ ^{identificació} efecte: acabava amb les animositats i propiciava l'amistat i la comprensió. Exactament el mateix descobrim, segons fonts clàssiques, en la celebració anual dels misteris ~~en~~ d'Eleusis que establien profunds llaços d'amistat entre les persones que havien passat juntes aquella nit transcendental. Per tot descobrim la mateixa realitat emocional: entre els components dels grups d'edat que passen junts els rites iniciàtics en

(1) el terme "flors" ha d'entendre "bolets" enteògens. "Flors" n'és la forma literària emprada pels principals autors nàhuatl, com té a demostrar Wasson (Gordon Wasson, 1983)

els pobles primitius, i per tant viuen el mateix estat de liminaritat ~~monomaniacal~~ (usant la terminologia de V. Turner) al mateix temps; entre els joves que han ingerit enteògens actuals en la societat occidental (LSD, Psilocyбина, etc.) també es donen aquests lligams afectius que creen una llaços de solidaritat vitalicis que podríem dir de compadrazgo, terme de difícil traducció a cap més idioma que jo coneixi.

Habitualment l'emotivitat forma part tan consubstancial de les nostres vides que pocs antropòlegs han vist que, precisament aquesta dimensió humana, els ha ajudat de forma omnipresent en llurs treballs de camp, que tota col·lectivitat humana, tingui el color cultural que tingui, està fonamentada damunt uns vincles bàsicament emotius, que es mantenen i ~~subsisteixen~~ ^{existeixen} gràcies a la "vida material", ^{lligada a la pura substància} però que en definitiva ~~són~~ ^{en} ~~antropòlegs~~ ^{quies}. L'expressió de l'emotivitat està carregada de cultura, però ella mateixa és naturalesa -en oposició a la cultura- (momentàniament faig aquesta oposició com a concessió a l'amplitud amb què s'ha acceptat dins l'antropologia, però vull apuntar ~~la~~ que hi estic en absolut desacord: la natura humana no és humana ~~ni~~ no està culturalment ordenada, i la cultura està intrínsecament lligada a la natura: ~~sense natura és impensable una fórmula cultural~~ ^{humana} ~~monomaniacal~~ ^{redatada} ~~monomaniacal~~ ^{monomaniacal} i per a mantenir-los, posen per cas, erectes, els cabells sense la cinta dura de color no es mantindrien erectes i no es distingiria llur ordre trenat, però al mateix temps la cinta dura de color sense uns cabells trenats als que mantenir erectes i als que ~~ordenar~~ ^{ordenar}. L'emotivitat és una dimensió ~~essencial~~ ^{humana} de la realitat que està a la base de tot posterior ordenament, ~~el~~ ^{el} qual sense l'emotivitat és mort, "així és la creació d'aquest món: el creatiu troba un ~~monomaniacal~~ receptiu o no es manifesta" (RACIONERO, 1985, p.54).

Per a il·lustrar ~~l'element~~ ^{l'element} ~~en~~ la dimensió emocional de ~~monomaniacal~~ l'ésser humà i que ~~era el poder efímer que~~ està a la base, en el nucli mateix de tota integració social, prenc un fragment de H. Michaux ^{redatada} mentre ~~el~~ ^{l'enviador} escriptor belga estava sota l'efecte de la mescalina experimentant en ell mateix la polidimensionalitat de la realitat. En aquest fragment H. Michaux descriu com crea categories del món a ^{la l'apropiada} partir dels estímuls que li provenen d'una senyora que l'acompanyava durant l'experimentació amb mescalina:

"Temptació del cervell-sexe. Exhaltàció, com si un cervell secundari, alliberat del principal i convertit en omnipotent, funcionés sol, desconnectat de l'altre, i amb un funcionament que es limités al fet eròtic, sobre l'eròtic, amb raonaments, associacions, encadenaments de l'estil únicament eròtics, però que així i tot, es correspongués (curiosament) a un món real, món únicament eròtic, saciat, farcit, compostat d'eròtica, que aleshores desfila i s'exhibeix sota l'esguard pervers prodigiosament clarivident i malèvol" (MICHAUX, 1979, p.52).

Malgrat parlar el fragment de la dimensió eròtica descoberta pel poeta sota l'efecte de la mescalina, no cal apuntar la similitud entre l'afectivitat i l'erotisme, encara que no és la mateixa dimensió humana (trobem relacions profundament emotives sense ésser eròtiques, com les religioses, i al revés també). El que ens interessa, però, és la nova dimensió que pren la realitat per ~~al·lunh~~ subjecte: no parla del mòdul eròtic que juntament amb d'altres omple les seves vivències, sinó que ens ~~manlha~~ descriu una ~~forma~~ determinada d'ordenar els valors, de crear categories amb els elements de la realitat, tan sols que usant com a aglutinant l'Eros. Aquesta és la concepció que vull fer veure amb la meua tesi: entre els estudis antropològics en trobem monumentals ^{que estan} ~~muntanyes~~ dedicats a la subsistència i a tota la tècnica que genera l'aconseguir-la, crear-ne excedents, distribuir-los, etc, però pel tocant al món emotiu de l'ésser humà -inextricablement enllaçat amb l'anterior els treballs ens deixen tan buits com la majoria de treballs ~~manlha~~ sobre el fet religiós: es queden a les portes de tota la dimensió humana que hi ha darrera i que està a la base de la producció cultural ~~desintegrant~~ ~~manlha~~ o de la integració social.

~~Manlha~~ En un camp diferent de fets, encara que no tant, trobem l'emotivitat, o l'emocionalitat -com a concepte més restringit-, universalment relacionada amb les experiències religioses. Aquesta vivència emocional que podem traduir simplement per Amor, ^{facile} és el que exigeix a priori tota fórmula religiosa per entrar en contacte amb el món ~~manlha~~ ~~manlha~~ de les deïtats, tant si ens referim a una concepció teleològica, com si ens referim a una concepció més propera a ^{l'animisme i al deus ex machina.} ~~l'animisme i al deus ex machina.~~

L'emotivitat és l'element cabdal que es manifesta en els estats alterats de consciència, aglutinant ~~manlha~~ i força elemental que manté unides les col·lectivitats humanes evitant l'entropia de tot organisme, o frenant-la, ^{justament davant impats} ~~manlha~~ ^{perceptual}

Malgrat tot, encara no he plantejat obertament la qüestió de què és l'emotivitat, ~~manlha~~ prefereixo fer-ho així. ~~manlha~~ No entenc

sota aquest terme un contingut restringit a l'afectivitat interpersonal sinó que per emoció entenc un procés i un estat, ^{ambdós fets} alhora.

^{però} Fem una passejada pels estudis realitzats a l'entorn del tema ¿Què és una emoció? ¿què implica un estat carregat d'emotivitat?. L'any 1954 H. Schlosberg començava un article en una coneguda revista ^{psicològica} especialitzada amb aquestes paraules:

"Tots vostès haurien d'ocupar-se dels problemes corresponents al terreny de les emocions en general, bé per interès ~~teòric~~, bé per interès pràctic. Crec que estaran vostès d'acord amb mi en que aquest terreny és cabdlic." (SCHLOSBERG, 1954, p. 81)

Avui dia és un caos el que segueix dominant els estudis psicològics entorn de les emocions. Les teories proposades són innombrables, contradictòries, s'ignoren mútuament: K.T. Strongman va presentar 28 teories diferents com a selecció de les moltes existents (STRONGMAN, 1978). D'entre tot l'al·darull de teories explicatives proposades hi ha tres tradicions d'investigació que han influït intensament sobre el concepte d'emoció: a) les que s'ocupen d'estudiar les vivències subjectives; b) les que estudien les reaccions fisiològiques; c) les que estudien el comportament expressiu. Aquesta tríada de tendències explicatives és conseqüència de la baixa correlació del que apareixen com a components de l'emoció (reacció fisiològica, comportament i vivència), del que s'ha conclòs que probablement es tracta de fenòmens separats!! (SCHMIDT-MATZERT, 1985, pp. 31-36). Si intensifico lleugerament l'escrutini ens adonarem dels defectes de què gaudeixen ^{els} ~~hans~~ anteriors enfoc que intenten respondre a la qüestió inicial.

a) tots els estudis consultats que s'ocupen d'estudiar les emocions com a vivències subjectives, extreuen informació dels propis subjectes a examen. En termes generals, la informació l'obtenen a través del llenguatge ^{oral} ~~monomodal~~ (o escrit) i prenen com a material a estudiar el que diu l'individu afectat per una emoció, sigui registrant-ho lliurement, ~~monomodalment~~ (COZBY, 1973; CHELUNE et. al., 1979) o sigui tabulant-ho en qüestionaris prèviament establerts (~~per exemple~~, FILLINBAUM i RAPOPORT, 1971, p. 107) ~~per exemple~~. Aquest tractament de la definició em planteja diversos problemes: el més senzill de tots és que en la dimensió emocional mai es comunica tot el que se sent; un altre ^{problema} és que la verbalització ja comporta una limitació de les realitats a expressar, fet prou conegut per tots els artistes de la nostra o d'altres

societats que necessiten els llenguatges pròpiament al·legòrics (música, pintura, ritme, dansa, etc.) per a expressar més exactament el contingut de les seves emocions; una tercera crítica ~~en~~ se'm fa evident a partir de les aportacions que fa la ~~xx~~ mateixa psicologia: que l'individu informant ~~mateix~~ sigui insensible^a a determinades emocions, en el sentit que determinades emocions siguin en ell ~~insensibles~~ incoscients, ^{per} ~~no sentit~~.

A més ~~en~~ d'aquestes crítiques que són inherents al mètode mateix d'intentar definir, o saber, que és una emoció a partir de les informacions ^{fonètiques} que dona el subjecte informant, m'adono sorprès que un dels qüestionaris més importants i coneguts ~~en anglès~~ (segons SCHIMDT-ATZERT, 1985, p. 52) usats en els països de parla anglesa destinats a l'autodescripció de les emocions: el Mood Adjective Check List, més conegut per MACL, creat per Nowlis i col·laboradors l'any 1970, però que està en constant evolució, usa una llista de 200 ítems que no fan referència a emocions, sinó a estats d'ànim (p. ex.: furiós, trist, angoixat, etc.); l'altre test amb reputació en el món anglosaxó és el creat ~~en~~ per C.E. Izard i anomenat Differential Emotions Scale (DES) ~~en~~; la confecció de l'escala es basa en la hipòtesi que existeixen 10 emocions fonamentals que són: interès, alegria, sorpresa, malestar, fàstic, menyspreu, por, vergonya-timidesa, culpa i enuig, [✓] cada una de les emocions està representada per tres adjectius. Ràpidament sorgeix la pregunta:

¿on resten registrades ~~en anglès~~ emocions tan universals ~~com~~ com per exemple l'amor? ^{En la majoria d'autors que apliquen l'etnometodologia per assajar una descripció definitiva de les emocions, trobem que varien les llistes (des de 14 denominacions a 140) i no varien el planteig global.}
Per un altre costat es absolutament inadmissible la postura de l'escola conductista quan afirma ~~que~~, parafrasejant Skinner (SKINNER, 1973, p. 154), que les emocions són exemples de causes fictícies a les quals atribuïm habitualment el comportament. Si, com diu el citat autor, els sentiments subjectius fossin en tots els éssers humans, estats unitaris, respecte dels quals simplement s'apren una designació verbal, ^{i que derivaria de causes físiques} els noms de les emocions haurien de posseir la mateixa significació en ~~en~~ els diferents idiomes, i aquesta conclusió està absolutament ^{del contrari:} contradita per les investigacions interculturals. Més aviat trobem indicis ^{del contrari:} que sota una mateixa denominació s'amaguen emocions diferents. Sabem que no en tots els éssers humans s'amaga el mateix darrera determinades paraules i ~~que~~ ^{sembla que} aquests estats d'ànim han d'estar correlacionats, al menys, dintre de la mateixa comunitat per donar lloc a determinats aconteixements públics i per poder haver-hi el procés d'aprenentatge dels noms de les emocions,

Així i tot la relació entre els estats públics i els estats emocionals privats, en algunes ocasions, pot ésser molt superficial, no s'ha d'oblidar, *el que redueix a l'albura els plantejaments sobre el món emocional de l'ésser humà.*

b) passem a revisar les aportacions que ha fet la fisiologia pel que respecta a explicar les emocions. Un bon grup ^{de} neurofisiòlegs i psicòlegs s'han dedicat a estudiar les correlacions que hi ha entre les ~~manifestacions~~ ~~vivències~~ vivències emocionals i les reaccions fisiològiques en l'ésser humà adult (en els nounats es poden registrar les ^{alteracions fisiològiques} ^{en certs estímuls} ~~alteracions fisiològiques~~ però no la vivència emocional, si és que existeix). Aquest camí ha donat resultats més interessants que els registres estadístics de les emocions confessades pels subjectes informants. Mitjançant experimentació de laboratori s'ha verificat que ~~efectivament~~ ^{si més no} hi ha una reacció fisiològica que acompanya cada emoció (SCHMIDT-ATZERT; 1985, p. 71-86). Efectivament els efectes emocionals subjectius produïts per un film tenen una clara correlació amb reaccions fisiològiques determinades. Aquí comença el primer interrogant ja que no s'ha pogut demostrar definitivament si existeix alguna relació causal entre l'emoció i la reacció fisiològica, o al revés. És que la vivència emocional i l'activació fisiològica constitueixen l'expressió d'un únic fenomen? És un fet comprovat que els animals agressius posseeixen una elevada concentració de noradrenalina a la sang; en canvi, els animals que tenen la supervivència organitzada en la fugida presenten una concentració més elevada d'adrenalina a la sang. ~~Malgrat~~ Malgrat aquest fet, no pot mantenir-se com a veritat que el fet d'enutjar-se provoqui una segregació de més noradrenalina, i el fet d'angoixar-se desencadeni més adrenalina. Segons Frankenhaeuser (FRANKENHAEUSER, 1975, citat a SCHMIDT-ATZERT, 1985, p. 82 i ss.) la tesi de la secreció específica d'adrenalina o noradrenalina segons la corresponent emoció ~~està~~ ^{està} desmentida per diverses investigacions de laboratori *(en un sentit causal)* Hi ha, així sí, correlació.

La situació contrària: que una acció fisiològica generi una emoció ~~malgrat~~ també ha estat desmentida en diversos experiments: si injectem adrenalina al subjecte li augmenta la intensitat de l'excitació, però no la qualitat (angoixa, ^{alegria} ~~amor~~, etc.). Aquest planteig fou la base de la teoria proposada per Schachter i Singer (SCHACHTER i SINGER, 1962): el grau d'excitació fisiològica és responsable de la intensitat de les emocions, però l'excitació no exerceix ~~cap~~ cap influència sobre la qualitat de les emocions. Aquesta hipòtesi ha estat treballada darrera-

ment per Cotton i els seus col.laboradors (COTTON, 1980, pp 196-206) i exposats els resultats a "Journal of Research in Personality", deixant la resposta en interrogant: dels 13 experiments realitzats, tan sols en 2 cassos sorgí l'efecte esperat. La conclusió és que la plasticitat verge de l'excitació fisiològica ^(famli) ha de ser posada en dubte. El que se n'extreu dels experiments ^(de Cotton) citats és que els propis símptomes d'excitació contribueixen probablement a que aparegui un estat emocional, la majoria de vegades desagradable. Per un altre costat tampoc no se'ns aclara què és una emoció, què ~~emmm~~ és la dimensió emotiva del'ésser humà. Crec interpretar correctament el plantejament dels autors citats si em formulo la pregunta, feta d'una òptica evolucionista: ¿Existeixen mecanismes biològics congènits d'adaptació que fan que reaccionem amb modificacions fisiològiques a estímuls emocionals?, i o és a l'inversa?

Crec que la resposta és que es tracta de dos sistemes complementaris i interrelacionats. Els dos uns de la mateixa moneda: sense l'una, l'altra no podria existir, i alhora són punts diferenciats de la mateixa realitat.

Després de la ràpida passejada que acabem de fer per ~~maximament~~ ^{les explicacions} que ens dóna la psicologia experimental sobre la naturalesa de l'emotivitat, certament no hem trobat gran cosa. Com puc definir el clima emocional de l'art? Hem descobert que quan els conductistes ~~manman~~ usen el terme "emoció" es refereixen gairebé sempre a la fam, al sexe, a la ràbia com a pauta de comportament. Hem descobert que la rissa és accionada per la branca adrenal-simpàtica del sistema nerviós autònom, i el plor per la branca parasimpàtica, però com explico la curiosa sensació que experimento quan escolto la Simfonia nº 1 de Gustav Mahler, quan miro l'oceà o quan, com descriu C. Castaneda, estic en un grup armoniós que sota l'efecte de la meditació o del consum d'un enteògen ^{"em diu" i que} ~~manman~~ ^{a través de determinades compatibilitats emocionals} en un determinat moment em toca actuar a mi?

Crec que ens acostem més a la definició d'emotivitat si pugem un graó més en la significació del propi llenguatge i recordem la proposta de Sapir-Whorf: ~~explicar~~ que durant tota la nostra vida som enganyats ~~per l'estructura~~ per l'estructura del llenguatge que ens imposa una determinada forma de percebre la realitat, la seva pròpia. ^(Estrictament) La dimensió emotiva de l'ésser humà pot manifestar-se molt poc a través del llenguatge fonètic, els seus ~~camins~~ camins d'expressió són els llenguatges analògics i al·legòrics: són aquests els que tenen l'estructura precisa ^{que} ~~permet~~ donar forma a un estat emocional: l'art, ~~una forma d'expressió~~ ^{una forma d'expressió}

D'aquí que els grans mites vehiculadors d'estats carregats d'emo-

ino és
fent la
na
ntaxi

permet

~~una forma d'expressió~~

cionalitat siguin art en forma de màscares, de metàfores poètiques de ~~mn~~ representacions pictòriques, etc. d'aquí també que els grans individus que han actuat des del món de l'emocionalitat (sigui com a artistes, sigui com a ~~maestres~~^{guies} religiosos, sigui com a xamans), han estat individus amb una ~~marinada~~ ideació de la realitat molt poc ~~intelectual~~^{intuïtiva} (Jesúsrist no va escriure, Plató tampoc, ni Buda, ni Zaratrustra, Karl Orff volgué els membres de la seva coral analfabets, etc.). D'aquí també que, com acertadíssimament apunta F. Boas:

"...un canvi important de les cultures primitives a la civilització sembla consistir en l'eliminació gradual del que podria anomenar-se les associacions emocionals, socialment determinades, d'impressions sensorials i d'activitats que són paulatinament substituïdes per associacions intel·lectuals" (BOAS, 1964, p. 251), *el que comporta una gradual (evanescència de la dimensió emocional amb el que comporta) funció sacra de l'art, i un abandó de la dimensió emocional amb el que comporta* però, malgrat tot, la dimensió emocional de l'ésser humà *(segons)*

segueix a la base: per molt que guanyem terreny a l'inconscient i ~~mmmam~~ ~~mmmam~~ anem portant material cap a la consciència, l'inconscient mateix sembla que va allunyant-se i que sempre el tenim allà, envoltant la consciència, com una fràgil barqueta enmig de l'oceà que està extenent una xarxa ~~volent-lo tancar~~. Els mites, sobretot els mites descriptius segons les consideracions ~~ma~~ d'Abner Cohen, el que fan precisament es configurar l'experiència emocional i estètica (COHEN, 1974); és adir, ordenar de forma comprensible, -que no vull dir racional-, la dimensió emocional-religiosa-estètica, que en el fons és el mateix (l'èxtasi és la suprema expressió de l'amor com diria Sta. Teresa de Jesús), de l'ésser humà, donar-li uns valors perquè sigui "pensable". *aquesta dimensió mitopoiètica*

En general s'està d'acord que la dimensió sagrada, (religiosa) ~~mmmam~~ *correspon amb el món* és ~~la dimensió~~ emocional, i així com la dimensió profana de l'ésser humà és la que aglutina les accions analítiques, pràctiques, de sentit comú, la sagrada és la que manté una relació ~~sinèrgica~~^{emfàtica} amb la realitat. Aquesta forma d'actuació del món emocional està molt ben ~~definida~~^{definida} per C. M. Mengazzo en afirmar que la possibilitat del fet màgic sorgeix de l'ésser humà a partir de l'íntima experiència de poderosos estats emocionals que menen l'home a crear una relació sincrètica entre el macrocosmos i el microcosmos: principi del pensament màgic i religiós (MENEGAZZO, 1981, p: 22 i ss.).

Una altra peculiaritat d'aquesta dimensió humana és que les emocions tenen major inèrcia i major persistència que els nostres processos racionals. Els impulsos emotius no poden canviar de direcció d'un

En aquest sentit s'una expressió del més pur etnocentrisme
l'afirmació leïstosiana que el món emocional, (la dimensió
religiosa) s'el món del caos, al costat de la ciència que s'el
món de la llum i de la possibilitat de comprendre. En aquest
sentit la dimensió emocional s'un caos per a l'home
occidental perquè, a més de la seva unidimensionalitat, ha
perdut la capacitat de "pensar el món emocionalment".

moment a un altre, com sí que pot fer un raonament si apareix una nova informació. Aquesta lentitud de resposta de la dimensió emocional està lligada a la profunditat^a que arriba, i també a determinats sistemes cerebrals, concretament el sistema límbic, que filogenèticament són ~~els~~ més antics que les capes neocorticals. Aquest^{et} em fa pensar en la major antiguitat de les respostes emotives en l'escala evolutiva. Pensem que també els aparells sensorials (visió, olfacte, audició, tacte) foren els primers en aparèixer. *És que una mosca, una col o un os vivien emocionalment la seva realitat, sense ser-ne conscients?*

Un altre autor que ~~mmm~~ m'ajudarà a elaborar una definició del que entenc per "emotivitat", és el merescudament reconegut A. Koestler, les obres del qual ~~avui dia~~ no han rebut importància que realment es mereixen. En el seu intent de tractar teòricament ~~del~~ món de l'emotivitat, no s'arriba a fer-ne una descripció, però sí que estableix unes peculiaritats a partir de les quals poder-lo classificar (KOESTLER, 1983, pp 209-212). Està d'acord amb la majoria d'autors, com jo, en què les emocions són estats mentals que van acompanyats de sentiments intensos i que poden ésser manifestats o no, als quals s'hi ~~mmmm~~ associen canvis corporals d'ampli espectre: en la respiració, el puls, el to muscular, en les secrecions glandulars, etc. ^{Posteriorment} ~~Avui dia~~ A. Koestler estableix tres elements a partir dels quals classificar les emocions:

- a) segons la propia natura de l'impuls: ~~mmmmmmmm~~ la fam, el sexe, la protecció de la descendència, ~~mm~~ l'angorxa, etc.
- b) segons el "to hedònic" que les acompanya: ésser agradable o desagradable és, sens dubte, una de les peculiaritats emocionals.
- c) la polaritat entre les tendències d'autoafirmació i d'autotrascendència que formen part de tota emoció, característica aquesta que més ens interessa per a la nostra finalitat.

Ambivalent Així doncs, arribem, tot seguint a A. Koestler, a una concepció tridimensional de les emocions humanes pel que es refereix a característiques no-biològiques. ~~mm~~ A més, cal afegir-hi a cada una d'aquestes classificacions l'aport que ens fa la psicofarmacologia, o la psiquiatria pel tocant als canvis bioquímics que operen en nosaltres segons si sentim

una emoció relacionada amb el sexe, desagradable i dominantment auto-transcendent, per exemple, I ^{estic segur} ~~que~~ que, per a una absoluta comprensió d'aital dimensió humana, també es requereix l'aportació de la bio-física tan poc desenvolupada encara.

Fixem-nos més atentament a cada una d'aquestes dimensions i veiem en què es diferencien d'altres teories.

Pel que fa a la primera característica descobrim una de les dificultats ~~primaries~~ inherent al tema, i que el mateix A. Koestler va remarcar: ~~una~~ estranyament experimentem una emoció en estat pur: l'impuls sexual pot combinar-se amb la curiositat i amb qualsevol altre impuls. Per tant ja queda, de moment, descartada la possibilitat d'estudiar l'etiologia de cada emoció aïlladament, ^{o bé acceptem l'ambivalència de la natura de cada emoció}

La segona variable proposada per l'autor esmentat, el to hedònic dels estats carregats d'emocionalitat, també ^{ens mena a} ~~primaries~~ "sentiments barrejats i ambigus". S. Freud creia, i amb ell pràcticament totes les escoles de psicologia de la primera mitat del nostre segle, ^{que} el plaer sempre es deriva de la disminució o de l'extinció de l'excitació física i el desgrat ~~que~~ produeix l'augment d'aquesta. Aquesta afirmació és probablement certa pel que respecta a la frustració de determinats impulsos "primitius exhaltats"; però és obviament falsa quan es refereix a la mena d'emocions complexes que denominem "excitació plaentera, suspens, estremiment" (KOESTLER, 1983, p. 210). Per exemple, llegir una novel·la eròtica desencadena, com diria Freud, un "augment de l'excitació física" i conseqüentment el resultat hauria d'ésser un to hedònic desagradable, però, com tots sabem, desencadena una emoció complexa barreja de frustració i de plaer, perseguida per forces individus de la nostra societat. ~~W~~ Amb el que conseqüentment podem parlar del caràcter "agradable o desagradable" d'una emoció (encara que en realitat són gairebé sempre diverses emociós foses en un sol estat, que, com a molt, és oscil·lant), i ~~si~~ volem anar més enllà cal integrar elements tals com la imaginació (una imatge eròtica imaginada pot ésser suficient per excitar), i talvegada com a conseqüència, ~~de~~ l'anticipació de la recompensa, que segons Freud seria el que convertiria un augment d'excitació que "és desagradable", en una estimulació més o menys plaentera. Però la imaginació i l'anticipació no formen part del propi món emocional malgrat jugar-hi papers molt decisius. Si un individu sent l'estremiment

com a emoció agradable, és això. ^{intra} Les emocions tenen un espectre policrom de components, en el que cada un té el seu propi to hedònic, però l'estat emocional i el procés oscil·latori és copsat com a únic, i ambivalent al mateix temps.

Passem ara a la tercera font d'ambivalències en les nostres emocions, que segons Koestler és la polaritat entre l'autoafirmació i l'autotrascendència que es manifesta en totes les emocions, punt que ^{és} més interessant ~~de~~ per a mi. En ~~havent-hi~~ les vivències emotives, estiguin desencadenades per l'objecte ~~de~~ Amorós, per una simfonia o per un desfilar de soldats que van a salvar una pàtria, sempre hi ha un element de domini d'altri barrejat amb un element d'empatia i d'identificació. L'amor patern reflexa, per un costat un llaç biològic i emocional que trascendeix les barreres d'ego, però els pares i les mares dominants i sobreprotectors són exemples clàssics ~~de~~ d'impulsos d'autoafirmació. Per un altre costat trobem que els rites comuns estan intimament relacionats amb la màgia i la religió entre els pobles primitius. ^{amb el domini de l'emotivitat} A l'ingerir la carn de l'animal totèmic, del déu o de l'home sacrificat, es produeix un procés de transsubstanciació en el qual les virtuts de la víctima passen a tots els que participen en ~~de~~ el rite, establint una comunió mística. Per al devot cristià la comunió és l'experiència simbòlica de la suprema autotrascendència, per al massateca que combrega amb Psilocybes la ingestió ritual trenca literalment les barreres de l'ego que és al mateix temps un acte d'autoconservació (~~de~~ xaman massateca executa el rite per guarir als seus coetanis, per trobar una solució a un problema individual o col·lectiu, etc.), i un acte d'autotrascendència en la mida que hom entra en contacte amb el món de les divinitats ~~de~~ eter- nes i eternitzants, i per a ^{per-ho ha de situar-se en una categoria mental trascendent.}

Precisament per aquestes qualitats que tenen els estats emocionals de crear empaties i identificacions entre els individus que els ^{viuen} ~~comparteixen~~ gaudeixen d'una peculiaritat que és molt important en el desenvolupament de la meua tesi: uneixen a les persones en estats que anomenaré d'intersubjectivitat col·lectiva: un element intel·lectiu, com pot ser una norma social a respectar, és descodificat per tots els ~~individus~~ elements d'una col·lectivitat en la mida que tots comparteixin la mateixa cultura, però aquest fet no crea un corrent empàtic entre els individus, sinó que porta a descodificar de forma aproximadament semblant un element objectiu. Un estat d'intersubjectivitat col·lectiva es produeix

quan tota una comunitat és presa per un mateix estat emocional i es creen llaços ~~no~~ invisibles que els membres reconeixen a través d'una transmissió empàtica que va de dimensió subjectiva a dimensió subjectiva de cada individu. Una intersubjectivitat col·lectiva és el ~~maxim~~ ~~desencadenament~~ cúmul de vivències irracionals, però conscients, que es desencadena entre el públic assistent a un concert ~~de música~~ ^{d'un conjunt} musical amb la qual s'identifiquen, o entre un clan aranda en presència de llur tòtem, o entre els fidels catòlics en el moment de la consagració i la comunió en la celebració d'una missa.

Una darrera peculiaritat inherent als estats emocionals és la influència que tenen en l'aprenentatge. En un nivell trivial tothom sap ~~que un~~ per la seva experiència quotidiana que una nova activitat ~~mema~~ recolzada en una actitud emocionalment positiva -agradable- s'apren molt més ràpidament que si es tracta d'una activitat emocionalment neutre o desagradable. En un nivell d'elaboració més elevat puc adduir causes bioquímiques: segons S.S. Kety les catecolamines alliberades en els estats afectius agradables ~~podem~~ d'alguna forma afavoreixen la consolidació de l'aprenentatge mitjançant l'estimulació de la síntesi de proteïnes o d'altres processos tròfics que es desenvolupen en les sinapsis actives recentment, és a dir, per les ~~sinapsis~~ sinapsis activades per la nova activitat ~~aprenentatge~~, coneixement, etc. a aprendre (KETY, 1970, pp. 334-336). Si relacionem aquest fet ara exposat amb la intersubjectivitat col·lectiva que generen els estímuls emocionals, ~~trobarem~~ descobrim el primer pilar de la meua tesi: a través d'una estimulació emocional es crea un corrent empàtic entre els individus que formen una col·lectivitat; és habitual trobar també un fenomen d'identificació que ho acompanya: l'estat ~~mental~~ emocionalment activat facilita als individus l'aprenentatge de qualsevol norma social, pauta cultural o forma ideativa de la realitat del món, amb el ~~que~~ és consolida la integració col·lectiva a nivell emocional i intel·lectiu; per tant, qualsevulla normativa ~~existeix~~ que social (ideologia) que pretengui ésser efectiva de cara a la profunda integració d'una col·lectivitat ha d'ésser expressada en unes categories, o per determinats individus que tinguin la capacitat de desencadenar vivències emocionals en la col·lectivitat, malgrat l'ambivalència racional que això suposa.

Durant l'exposició usaré repetidament el model que ens ofereix la bioquímica neuronal per orientar-me. No crec que el funcionament bioquímic sigui l'explicació absoluta a totes les pautes de conducta humanes i a totes les vivències subjectives, però aquesta branca ~~mmm~~ de la ciència cada dia ens dóna més pistes en relació al món emocional. Per exemple, darrerament Pitts i McClure han demostrat que el lactato és el productor de l'ansietat, i per un altre costat s'ha verificat que en els neuròtics la secreció adrenalínica és més forta que l'habitual entre la resta de persones no-neuròtiques, i l'adrenalina està en relació directa amb la secreció de lactato. ~~mmmm~~ Donat que la neurosi és una alteració de l'estructura emocional de l'individu, ara poden ~~mmmmmmmmmm~~ registrar-se els llaços que uneixen un estat mental amb la resta de l'ésser bio-psíquic.

La meua concepció de l'ésser humà és global, unitària i dinàmica, comprenent el substracte físic i la dimensió mental i l'espiritual en una sola unitat holística que funciona interdependent.

Per "emoció" entenc un procés i un estat afectiu ~~mm~~ que revelen una manera subjectiva d'apercebre, entendre i reaccionar a la realitat envoltant o a la mateixa realitat subjectiva. La manera emocional d'afrontar la realitat té ^{un ordre i} una qualitat determinada de consciència, el contingut de la qual és caracteritzat perquè és manifesta a través dels estats d'ànim i oscil·la entre el plaer i el desplaer. L'emoció, ~~per~~ ^{per} tractar-se d'un estat i procés afectiu, està regulada pels centres nerviosos del tronc cerebral i pel sistema nerviós vegetatiu, per tant es correspon amb el nivell més primitiu de la personalitat, per això està a la base de qualsevol altra forma de comportament o de cognoscere la realitat. L'afecte està a la base de la vida instintiva i quan s'ordena a través de l'intel·lecte es converteix en ~~xx~~ la dimensió emocional de l'individu, ^{que} és expressable i comunicable a través de llenguatges al·legòrics. L'emoció ^{original} és el que està en el llindar entre el que l'home té de natura i el ^{que} té ~~mm~~ d'animal cultural, no arriba a nivells verbalitzables, per tant racionals, però sí que es manifesta en forma de determinada qualitat de consciència (autoconeixement) i és expressable a través de determinats llenguatges, com ja he dit, els analògics i al·legòrics. Ens ~~em~~ ^e sembla que les emocions són raonables, en el sentit d'ordenables per l'intel·lecte, però no és així: el que

(~~emoció~~ -15)

(emotivitat -15)

ordena i categoritza l' intel·lecte és el record de l'estat ^{dominant} dominat per l'emoció: els ~~místics~~ no escriuen en estat d'èxtasi -suprema manifestació d'emotivitat- sinó que ho fan més tard recordant els impulsos rebuts en la seva realitat subjectiva; els artistes primer s'inspiren i més tard creen l'obra ~~de~~ d'art, encara que la ~~distància~~ ^(crònica) sigui d'instants. La màxima participació del món emocional, és dona a través de l'empatia: el subjecte A viu una realitat subjectiva que l'imposa certes categories, el subjecte B rep aquesta informació via emocionalitat. Per un altre costat, una emoció, ~~exhaurida~~ en néixer en una dimensió pre-verbal ~~numinosa~~ no està limitada per les categories culturals referides als límits i per tant, es revela amb qualitat de transcendent, és un coneixement empàtic amb el món etern. També per estar a la base de la cultura permet als individus humans transmetre's informació via emocional independentment de la cultura ^(amb que) ~~de~~ cada persona ide^{la}la realitat.

Finalment la qualitat ^(dominant) ~~de la~~ consciència quan afronta la realitat en una dimensió afectiva és la capacitat de síntesi, l'estructura holística que li permet unificar en un sol camp els diferents estímuls que rep del món.

2436) ESTATS ALTERATS DE LA CONSCIÈNCIA: DEFINICIÓ, CARACTERÍSTIQUES, FUNCIONS

La consciència:

¿Havíem prèrs seriosament
quelcom
amb el que tan sols s'hi pot
jugar?
o al contrari?

(poema de VOGT, citat per HOFMANN, 1980,
p. 204)

Aquest poema resumeix, d'una forma senzilla i eficaç l'ambivalència fonamental del tema que ens ocupa: si es parla d'"estats alterats de consciència" es presuposa un estat "no alterat" quotidià en la consciència, i, certament, tampoc no existeix en forma substancial un "estat ordinari": tothom passa per unes categories diferents de consciència des que es lleva al matí fins que va a dormir. Durant el període nocturn hom continua, en molts cassos, retenint la consciència desperta davant les imatges oníriques. ¿És correcta aquesta afirmació? És més adequat parlar d'estats, o de nivells de consciència més acceptats en un poble i per una cultura, i aquests nivells més comuns són els que marquen, encara que difosament, la "consciència ordinària". És un concepte que entra plenament dins el que cada poble consideri sota el terme de "normalitat": mot de contingut consensuat, però sense que existeixi una "normalitat natural". universal

Plantegem-nos la qüestió per parts, de forma que ens impedeixi seguir endavant mentre no hàgim resolt el graó anterior.

Qué entenc per consciència? La consciència, aquest terme tan traïdor, és una d'elles principals característiques de la vida psíquica activa. El camp que avarca la consciència és més o menys ampli, segons la intensitat de l'atenció que dediquem a un fet: fenòmens que d'ordinari passen inadvertits són captats per la cons. si s'hi dedica una certa quantitat d'atenció, per tant, la cons. és coneixement, en el sentit que gràcies a aquesta potència cortical hom pot "pensar", ^{el pensament} i en el nivell de l'ésser humà hom és "auto-pensable" a partir de l'aparició del neo-còrtex, i de l'Homo sapiens sapiens, el que no implica una relació causal, sinó una aparició paral·lela i relacionada de forma heurística: no hi ha un marc mental sense un marc material, malgrat contradir-se segons els principis cartesians, i al contrari.

La consn. -convertir un fet en "pensable"- pot dirigir-se a diferents dimensions humanes: impulsos vitals, emocions, pensaments encadenats per la raó, inclús vers ella mateixa. Així, tal com ha verificat K.H. Pribram en els seus treballs amb pacients amb lesions epilèptico-genètiques (PRIBRAM, 1980, pp. 124 i ss.), els pacients amb aquestes lesions tenen interrupcions o llacunes en la seva autoconsciència: els pacients amb aquestes lesions experimenten sentiments de familiaritat i de no-familiaritat (cons. i no-cons.), i no aconsegueixen incorporar a la memòria les experiències passades durant el període d'activitat elèctrica del cervell. En certa forma, per tant, aquests episodis clínics indiquen un fenomen de "consciència sense contingut", és a dir, que ens apunten d'alguna manera a una transcendència paral·lela als fenòmens experimentats en els accessos místics i en els trances, una transcendència que anul·la l'oscil·lació de la cons. que sempre treballa segons causes de doble ordre: subjectivitat i objectivitat. És a dir, i aquesta és una de les peculiaritats importants, que la cons. a nivell humà -l'única cognoscible per mi- és la capacitat que té la vida psíquica d'autoconeixement (autoconeixement=autocons.), estructurat a partir d'una interrelació ^{oscil·lant} constant amb el context social i cultural que ens permet organitzar la realitat i fer-la cognoscible. Recordant els termes usats per G. Spencer Brown, que és el sobrenom de J. Keys, deixeble de Wittgenstein i Russel (KEYS, 1972) diríem que: si jo hagués d'escollir observar la meua realitat subjectiva -en definitiva l'única directament cognoscible- com a cosa privada i tu la teua de la mateixa forma, tindríem una decisió a prendre: podríem, o bé retirar-nos al nostre racó i negar el món, o bé descriure'ns mútuament les nostres experiències privades a través d'un llenguatge. Per a mantenir oberta aquesta via informativa "inventem" un món real que inclou la distinció entre el "jo" i l'"altre"; ~~amb això~~ recordem també novament la màxima wittgensteiniana segons la què els límits del meu llenguatge em marquen els límits de la meua realitat pensable. Vull posar de relleu que l'autocosciença -autoconeixement- és una construcció tan real com qualsevol altra que sigui admesa pel que K.H. Pribram anomena realisme constructiu: malgrat que el realisme constructiu no té perquè negar la seva realitat, aquesta no està cimentada en l'univers material, el que ens mena a una concepció de transmissió de coneixements per empatia a partir de certes dimensions o nivells de la cons.

Així doncs, la cons, és com un fil oscil.lant, per tant en constant procés de formació, mentre no caigui en un automatisme total (el que representaria l'aniquil.lació de la cons.), entre l'auto re-coneixement i el ~~quasi~~^{món} de l'exterior; teixint-los ambdós arribem a construir un món pensable en constant variació, o procés de formació, que només s'atura quan la consciència es gira sobre d'ella mateixa i perd la relació amb el contingut: aleshores és l'èxtasi o l'infern, segons la qualitat que prengui l'autoconeixement sense-contingut-del-món-extern amb el qual confrontar les meves dades subjectives: en expressió del Don Juan Matius, de C. Castaneda: cal aturar el món per poder-te conèixer. "Atura el món!", com ordena diverses vegades al seu neòfit.

Aquest fet de girar l'atenció de la cons. sobre si mateixa és el principi de tota activitat mística. El savi hindú Shri Ramana Maharshi, darrer gran místic de Tiruvanamalai, comença les seves meditacions transcendents demanant-se "QUI sóc jo?", "a què em refereixo quan parlo de mi?" (SADHU OM, 1976, part I). Un altre exemple molt més trivial és el dormir: actualment sabem que mentre dormim se succeeixen dos tipus de períodes de son ~~que~~ molt diferents entre ells. En el període de son REM o en català MOR (Moviments oculars ràpids), que és en el que es donen les visions oníriques, els conductes catecolaminèrgics treballen amb més intensitat inclús que durant ~~hauríem~~ molts moments de vigília, els registres electroencefalogràfics indiquen també una activitat electrobiològica molt accentuada (HARTMANN, 1977), però en canvi és durant les períodes de son REM (dels que més endavant en parlo extensament) que l'individu està més tancat al món extern, està més profundament dormit, tot i que la pressió sanguínea, el to muscular i els moviments oculars estan més a prop del nivell que mantenen durant la vigília (per tal motiu també de l'anomena "son paradoxal"): mentre dormim, la ment està tancada sobre ella mateixa, regenerant-se de forma natural, i processant el material que conté. Aquest material sol ésser el que durant l'anterior període de vigília ha restat en la "sala d'espera" per ésser processat, i que un cop tractat per la nostra mateixa natura pot fer-se conscient, o pot anar a parar a la part fosca de la ment, a la part natural (aquí contraposant-la a cultural) de la ment: l'incoscient. D'aquí el material sortirà quan es faci pensable: sigui gràcies a la psicoanàlisi, a un rite de pas, o gràcies a les categories apreses pel xaman per moure's en el món de l'incoscient ^{i pensar-lo} sense perdre's: els trances controlats. Què passa, però, quan l'atenció de la cons.

sobre si mateixa és tanta que domina l'oscil·lar del pèndul que es mou del món creat (objectiu), al món subjectiu?

A aquest fet de tancar-se la cons. sobre si mateixa és el que anomeno "estat alterat de la cons.". Pot fer-se una analogia amb els forats negres que els físics astronoms descobriren arreu de l'univers: són cossos -segons la Tª acceptada- amb una força de gravetat tant intensa deguda a l'alta concentració nuclear, que s'absorbeixen ~~ells~~ mateixos, arrossegant tot el que ~~els~~ envolta: la llum, altres cossos, etc. i aquest autoabsorvir-se es resol amb un salt qualitatiu a l'anomenada anti-matèria. Un estat alterat de la cons. pot donar-se en diferents graus, com veurem,. També té una funció evolutiva i de regeneració, el que és necessari per a la supervivència de l'especie i gaudeix de determinades característiques que exposo més endavant.

La cons. és de dos tipus: "pensar" ^{intel·lectivament} ~~intel·lectualment~~ un fet, del que en diré "simple coneixement"; o pot donar-se també una cons. més completa, més holística, de conèixer diferents dimensions d'un mateix fet (emocionalment, racionalment, impulsivament, intuitivament, etc.) del que, seguint la terminologia de Mª Jesus Buxó en diré "Sabiduria"(en comunicació personal).

Aquí descobrim un dels pilars de la tesi que defenso: l'estat enteogènic o de consciència alterada, de profunda autoatenció de la cons., està en la base del realisme constructiu de K.H. Pribram (PRIBRAM, MARTIN RAMIREZ, 1980, pp. 109-128), és a dir a la base de la construcció del "món real" extern a nosaltres (el món social i cultural), que necessitem per transmetre'ns informació de la nostra realitat subjectiva.

D'aquest fixar-se la cons. en si mateixa de forma absoluta, en diem arribar a la il·luminació de l'autoconeixement, estat a conquerir pels xamans, ascetes, místics, etc. del qual en treuen el poder de tornar a crear el món real. També en podem dir "l'inconscient pensat per la consciència fins allà on cada individu té el seu límit"; i parlant d'inconscient no em refereixo al Déu ex machina weberian, sinó a la part fosca que envolta la cons. -petita barqueta surant enmig de l'oceà, al qual pot arribar a travessar- i que està habitada per tots els personatges ~~manifestats~~ ^{que} formen cada individu, segons la concepció junguiana.

Tant en anglès com en alemany, hi ha dos termes diferents per

del llenguatge de les pròpies neurones, que probablement és un llenguatge de ritmes (recordem el tambor que universalment acompanya els ~~extasis~~ ^{extasis} ~~mammonna~~ ^{d'estructura} ~~mammonna~~ espiral, organitzat de forma que podríem anomenar numèrica i cognoscible tan sols ~~mammonna~~ a través de l'empatia: és a dir, de llenguatges mitopoètics o analògics

En direcció ~~mammonna~~ filogenèticament descendent, i seguint les propostes ~~de mammonna~~ dels etòlegs que tenen una real relació amb els animals, trobem que generalment es neguen a marcar una ratlla que indiqui el límit inferior de la consciència ((LORENZ, 1983)) en l'escala evolutiva, i també els neurofisiòlegs parlen de "la consciència espinal" (KOESTLER, 1982, p. 226) dels vertebrats inferiors, àdhuc de la "consciència protoplàsmica" dels protozoaris. ^(CHADY,) El que diferencia els diferents estils o modus de consciència és la "nitidesa, estructuració i precisió", i aquestes diferències de peculiaritat no tan sols es troben en l'escala evolutiva, i en membres de la mateixa espècie durant etapes diferents de la seva ontogènia, sinó també en els individus adults quan estan en diferents situacions.

Hi ha diversos factors que determinen fins a quin punt una persona és conscient de l'activitat que està realitzant: el principal d'ells és la formació d'hàbits automatitzats. Es pot afirmar que el procés d'aprenentatge és el procés que transforma les activitats mentals en activitats mecàniques: mentre un individu apren a conduir un cotxe ha de posar tota la seva capacitat d'atenció a la disposició d'aquest objectiu, temps més tard pot conduir mecànicament sense tenir gairebé cons. de les maniobres que efectua. Aquesta tendència d'automatització progressiva, que comença en la infància i no s'acaba, té un costat positiu: està d'acord amb el principi d'economia energètica; però per un altre costat i en proporció directa, disminueix la cons. de l'acte, mena a una entropia mental. Aquest fet està molt relacionat amb la tesi que defenso: : els estats alterats de consciència que, com ja he indicat son les estats en els que la consciència es dirigeix específicament vers ella mateixa, estan íntimament relacionats amb la reprogramació d'hom, és a dir, amb el trencament d'automatismes quotidians per millor re-adaptar-se al context i al moment cronològic, com veurem més endavant entre els indis amazònics tucano, i entre els massatgeses; els estats alterats de la consciència estan també íntimament relacionats amb la concentració de l'atenció, com bé han demostrat M. Eliade i J. Campbell (ELIADE, 1976, pp.45-72) (CAMPBELL, 1980, pp.

94-159), el que val a dir que afecta directament tot procés d'aprenentatge i de memorització (NOLL, 1985, p. 443). Aquest fet és menys paradoxal del que sembla si recordem que Norbert Wiener, seguint els passos de Schroedinger, definia la informació com "una entropia essencialment negativa".

Així doncs, es pot dir que la cons. està inversament relacionada amb l'automatisme de les pautes de comportament i ~~en~~ del pensament. La cons. augmenta en la mida que també augmenta l'autoconeixement que té l'activitat mental de si mateixa, i per activitat mental global cal entendre el pensament, la memòria, la imaginació, la intuïció, etc. que són processos en relació recíproca i, copsats globalment, en relació amb els processos fisiològics. En aquest punt la física moderna ens brinda una analogia amb el "principi de complementarietat" que és fonamental a tota la Tª física: Werner Heisenberg, ~~premi~~ Nobel, explica:

"El concepte de complementarietat intenta descriure una situació en la que podem veure un mateix succés enquadrat en dos marcs de referència diferents. Els dos marcs s'exclueixen mútuament, però també es complementen entre si i tan sols la iuxtaposició d'ambdós marcs contradictoris ens dóna una visió completa... El que anomenem complementarietat es conforma perfectament al dualisme cartesià de matèria i ment" (HEISENBERG, 1969, p. 113)

Unint ambdós mons (ment i matèria) en un sol que funciona gràcies a la recíproca interacció.

i per tant

L'augment de cons. a mida que minven els automatismes és evident en les pràctiques extàtiques i de trance, i ens ve explicat clarament per la Tª holònica, o d'estructures jeràrquiques, ~~mm~~ d'Arthur Koestler: es definitiva, s'atrapa el cos en uns automatismes d'aprenentatge llarg o curt, però molt repetitius (rosaris, ritmes senzills i repetits fins l'infinit, fixació ^{visual} en formes geomètriques que s'enxarxen entre elles, etc.), deixant que la ment, alliberant-se de l'estimulació externa que exigeix atenció, es fixi en ella mateixa, volant a altres nivells jeràrquics més alts on augmenta la vivència de lliure elecció. El mètode usat varia d'un poble a un altre: des de les dances pròpies dels aborígens nordamericans o ~~australians~~ ^{australians}, fins a la ingestió d'entègens pròpia de centreamèrica i la zona amazònica principalment, però que trobem extesa arreu del món. Per un o altre mètode es tracta ~~mm~~

d'elevar molt l'umbral d'excitabilitat de l'aparell perceptiu fixat en el món real o objectiu, fent que la ment abandoni els lligams oscil·lants que la ~~té~~ lligada amb l'entorn i es transformi lentament en autoconsciència d'ella mateixa, el que val a dir que la natura s'auto-pensa ~~en~~ ~~en~~ l'ésser humà a través de la cultura, i es manifesta de forma més o menys pura a través dels llenguatges isomòrfics, analògics o metafòrics que li ofereix la cultura: els símbols, malgrat semblar tot una gegant paradoxa. Aquesta alliberació ~~maxima com a maximo~~ dels automatismes propis de la vida que la cons. assoleix:

és tan sols una experiència subjectiva, una il·lusió? No ho crec.

Al cap i a la fi, la llibertat no és quelcom definible en termes absoluts, sinó en termes relatius: hom s'allibera d'alguna limitació específica. Establint un paral·lelisme amb A. Koestler, diu:

"Podem trobar gradacions similars en les jerarquies de nivells múltiples del pensament i l'acció, en les que ~~amb~~ cada pas ~~un~~ nivell superior disminueix la importància relativa de la limitació i augmenta el número d'eleccions possibles. Però això no significa que hi hagi un nivell màxim, lliure de tota limitació. Al contrari, aquesta ~~teoria~~ implica que la jerarquia està oberta cap a una regressió infinita, tan en direcció ascendent com descendent. La responsabilitat, en última instància, està en la punta de la jerarquia, però aquesta punta mai està en descans, retrocedeix contínuament. L'ego es resisteix a ésser captat per la seva pròpia consciència" (KOESTLER 1983, p. 235)

El que està clar és la infinitud de ^{l'escala} ~~la jerarquia~~ jeràrquica per on puja i baixa la consciència tant en l'escala filogenètica com en l'ontogènesi: el subjecte que experimenta mai pot convertir-se completament en objecte de la seva experiència; en el millor dels casos pot aconseguir aproximacions successives i exposar-se-les en forma d'analogies o isomorfismes. Si conèixer consisteix en fer-se un model de l'univers, està clar que el model mai pot incloure un model complet de si mateix, ja que sempre fa un pas enrera en el procés que suposadament representa. A conclusions similars ens porta la proposició de Karl Popper, segons la qual cap sistema de processament d'informació pot incorporar dintre de sí mateix una representació actualitzada de sí mateix, o que incloïxi aquesta representació. També Michael Polanyi i Donald Mackay han llançat arguments semblants.

Consciència ~~nominal~~ holorènica

No vull parlar d'"un estat alterat de la consciència" per la definició negativista que comporta aquesta denominació. Pel mateix motiu no m'agrada parlar d'un estat "no-ordinari" de la consciència, perquè implica un estat "ordinari", i per associació l'estat "ordinari" és el correcte i l'altre ~~anòmal~~ anòmal.

Per resoldre aquest ^{inconvenient} ~~problema~~ lingüístic fa temps vaig encunyar l'expressió "consciència sincrètica", ^(FERICOLA, 1985) per referir-me als estats mentals en què l'atenció es gira vers la pròpia autoconsciència, abandonant el món objectiu com a punt de referència ^{immediat} i, per tant, anant més enllà dels automatismes mentals que la cultura de qualsevol poble imposa. Eventualment va semblar-me ~~mmm~~ bé usar aquesta expressió, avui cal trobar-ne una altra que digui més específicament el que entenem sota el terme.

El mot "sincretisme" ve del terme grec $\sigma\upsilon\gamma\chi\rho\eta\sigma\mu\varsigma$ que significa : coalició de dos adversaris contra un tercer. Posteriorment s'ha usat molt la paraula "sincretisme" per referir-se a la fusió de dues ^{per exemple} doctrines religioses. En part i forçant el significat podem dir que en un estat alterat de la consciència es ^{condensen} ~~unir~~ diversos elements en d'altres més globals, per això vaig usar l'adjectiu "sincrètic" fa un temps per referir-me a aquest estat mental, però és ~~potencialment~~ incorrepte ja que en aital estat de la ment es donen altres fenòmens molt més importants, i que no queden significats sota aquest terme.

Per un altre costat, el Dr. A. Weil va proposar fa un temps els termes stoned i straight per indicar la consciència alterada i la consciència normal, respectivament (WEIL, 1974, pp. 149-173). Stoned significa, en l'argot nordamericà d'on ha sortit el terme, "consciència o estat mental rugós com un revestiment de pedra", contràriament a straight que vol dir "estat mental rectili, ^{recte} ~~directe~~ com una autopista" que travessa per damunt els petits raconets de la muntanya. No crec adequada aquesta terminologia per diversos motius: no és correcte dir que un xaman està en consciència stoned; a part del fet que en haver extret aquests termes de l'argot nordamericà de carrer indubtablement estan carregats d'altres significacions que els converteixen en poc adequats.

Podria usar també el terme "enteògen" encunyat per Gordon Wasson

et al., però és un neologisme que prefereixo guardar per parlar, més correctament, de substàncies entebgenes, pràctiques entebgenes, etc.

He pensat també en aprofitar un terme compost i que té~~x~~ l'avantatge d'estar acceptat per la comunitat científica i per l'academia: "consciència mitopoiètica". Efectivament és l'estat de la ment que té el potencial i la capacitat creadora de mites, que tan sols pot manifestar-se a través d'aquests llenguatges analògics; i el terme grec ποίησις té la gran avantatge de significar alhora "poesia" i "creació, construcció". Seria un adjectiu perfecte per determinar la consciència no ordinària a que ens referim si no estigués encunyat i tingués el significat consensuat que rep: es parla de llenguatges mitopoiètics; inclús Henry Munn, en un interessant article aparegut en una obra de M. Harner (~~MUNN~~ MUNN, 1976, en HARNER, 1976 pp. 95-137), parla del llenguatge del xaman com a "poiesis" en el sentit original del terme, i de l'estat mental del xaman que li permet crear llenguatge, és a dir, un estat mental que té ^(fora) característiques ~~llenguatges~~ pre-verbals, d'abans de la primera automatització que tothom rep: ~~a~~ designar les coses verbalment. ^(profunda)

També s'ha parlat del modo cognitiu mitopoiètic (BUXO, 1984, pp.42-46) com a primera forma comú d'experiència i expressió de la ment de la seva realitat psíquica natural i cultural. És a dir, que l'estil cognitiu mitopoiètic crea i construeix formes i estructures simbòliques que esdevenen la realitat cultural o "objectiva". En aquest sentit ~~mitopoiètic~~ el modo cognitiu mitopoiètic permet als individus i a les col·lectivitats, aconseguir una experiència "propia i creativa de la realitat". Aquesta concepció de la mitopoesi com un modus de conceptualitzar la realitat interna està molt a prop de la consciència holomènica, millor dit, n'és pròpiament l'estil cognitiu ~~mitopoiètic~~ per mitjà del qual s'estructura i pren forma. Precisament per aquest motiu he estat temptat d'anomenar-la "consciència mitopoiètica", però finalment he abandonat la idea per evitar les confusions que podrien donar-se: cal diferenciar entre el propi estat de la consciència, que és un fet totalment natural, de l'estil expressiu que pren -el mitopoiètic- tot i que en la realitat ambdós són inseparables ja que ^{tot nivell} ~~mitopoiètic~~ de consciència necessita una formulació, sigui en llenguatge, sigui en algun tipus de metallenguatge, sigui per camins al·legòrics o manifestacions isofòrmiques, etc. i ~~mitopoiètica~~ l'estructura, ^{(al mateix temps,} ha de ser-ho de quelcom.

Així i tot, prefereixo usar el terme "mitopoiètic" en el mateix sentit que s'usa actualment i poder-ne diferenciar ~~infinitament~~ el nivell de consciència de les manifestacions, o dels llenguatges, a través dels quals ~~poten~~ *es manifesta*. *d'aquesta* *proposat* *i modus cognitiuus*

He volgut que ~~mitopoiètic~~ l'adjectiu *contingues* d'alguna manera la idea d'un constant procés ~~permanen~~ *però* de "trobar" sense arribar mai a formular. En terminologia de C. Castaneda: vull un terme que indiqui el contacte que té ~~l'individu amb la consciència~~ la consciència amb el naual, però que no arriba mai a establir-se, perquè aleshores es converteix en tonal. Aquesta idea del constant perseguir sense poder mai arribar

que a *arribar* l'absolut està reflexada en el verb grec εὐρίσκω (~~escorir~~ *eurisko*): discórrer, inventar, trobar. Aquest verb també és la ra del terme "heurístic", en la forma εὐρίσκειν. També en grec hi ha la bonica fórmula εὐριστική τέχνη (euristiké tékne): l'art d'inventar. D'aquí doncs n'he extret el sufixe -rènica (consciència holo-rènica): *que indica l'acte de trobar* *de descobrir* *el descobri*

L'anomenat estat mental que trobem ad infinitum entre els éssers humans, té una altra peculiaritat: que s'acosta al coneixement de la totalitat, de la dimensió divina de l'univers.

A mida que s'ascend dins la jerarquia holònica proposada per A. Koestler, s'intensifica ~~mantenint~~ la sensació de conèixer la totalitat dels fets de forma global: és així perquè a mida que ~~hom~~ intensifica l'atenció vers la seva autoconsciència ell és la realitat natural i, per tant, sense contradiccions internes, sinó que les contradiccions sempre apareixen en el moviment oscil·latori de vaivé entre el món subjectiu i la realitat externa.

Aleshores el prefixe correspon a la idea de totalitat, en grec ὅλος (olos): holorènica; significa per tant: *trobar* ~~conèixer~~ "el coneixement de la totalitat". La fórmula "consciència holorènica" es refereix al nivell de consciència, del qual ja n'he parlat abans, en el qual l'individu humà és capaç de "pensar la infinitud de l'univers".

Per un altre costat pot usar-se com a adjectiu, "consciència holorènica", i com a substantiu "el fet holorènic", per referir-se a la qualitat en abstracte.

Mircea Eliade ha usat en algun text la terminologia "estat pròpiament existencial, vivencial", en principi correcte, però no he recollit la proposta perquè em semblen termes que si bé descriu bastant correctament la qualitat o nivell de ~~l'estat~~ l'estat mental, tenen massa contingut semàntic vulgaritzat.

Tampoc em sembla correcte parlar de "consciència extàtica", ja que d'alguna forma determina la qualitat de la consciència a un estat quiet i estable: l'èxtasi, contràriament al fet real que és que el nivell d'autoconsciència es variable, i trobem xamans i místics amb més poder d'introspecció, i d'altres amb menys. Prefereixo deixar l'expressió "extàtic" per referir-me a la qualitat específica de l'èxtasi. No es correcte ~~anomenar~~ anomenar "consciència extàtica" a la d'un individu posses o a un esquizofrènic, però si que és correcte dir que tenen un estat de consciència holorènica no controlat, per exemple.

Resumint doncs, he decidit usar el ter "consciència holorènica", tot i que no espero que tingui massa èxit entre els estudiosos del tema, per referir-me als estats de "consciència alterada" dels quals parlo en tota la tesi i dels quals més endavant en faig una acurada descripció i anàlisi.

Consciència holorènica, evolució i estratègia bio-adaptativa

El nivell de consciència holorènica permet a l'ésser humà pensar sobre el seu pensament i ésser conscient de la seva consciència. Aquesta realitat té un pes cabdal en el procés d'hominització i en el procés evolutiu ~~filogenètic~~ filogenètic fins arribar a ~~l'home~~ l'Homo sapiens sapiens. Aquesta capacitat mental té una funció definitiva en les estratègies de supervivència de l'ésser humà, les quals són molt més complexes que la concepció darwiniana d'"adaptació biològica" que aparentment trobem en els éssers ~~filogenèticament~~ inferiors. Tanmateix, com ja he dit abans, tampoc l'evolució de l'especie animal és simplement biològica en el sentit mecanicista del terme, sinó que cada nivell de l'escala evolutiva comporta també un grau de consciència diferent (HARDY, 1965, p. 229). En l'home, la màxima eficàcia evolutiva li és donada amb el poder ~~de~~ o capacitat de "comprendre" la consciència i el pensament que el porten a actuar en el món, des d'un nivell holorènic i, partint d'aquesta comprensió que està en l'"alteritat" del món cultural explícit, pot orientar la creació de la realitat consensuada, cosa que realitza amb totes les tècniques aplicades que depenen exclusivament de ~~l'estructura~~ l'estructura intel·lectiva i racional.

L'Antropologia està donant cada cop més importància als mètodes de què disposa cada poble per a manipular el nivell de consciència, ~~af-~~llant-la del món exterior i centrant-la en si mateixa, amb l'única i universal finalitat de tenir més proper l'instant creador dels valors culturals, el que val a dir tenir més a prop el mecanisme d'adaptació ecològica, entès en un sentit d'interacció sistèmica, per a re-adaptar-la constantment a les necessitats a resoldre (malaltia, crisi col·lectiva, familiar desaparegut, etc.). Els mètodes per fixar l'atenció de la consciència sobre si mateixa van des de l'absolut repòs dels ioguis i anacoretas fins la ingestió d'enteogens col·lectivament.

El gran antropòleg M. Harner, en començar a estudiar el poble dels ashuan (Jívars) s'adonà de la cabdal importància que té per a ells la ingestió de iagué (Banisteriopsis caapi):

"Me'n vaig adonar que els antropòlegs i jo mateix, havíem subesti-

mat enormement la importància de la droga en la seva influència sobre la ideologia dels nadius". (HARNER, 1977).

El mateix M. Harner va veure i "viure" el panteó de deïtats ashuan quan ingerí, temps més tard, la substància enteògena amazònica. Un altre fragment, aquest de l'obra de H. Michaux, ens il·lustra clarament ~~sublim~~ dels efectes que va ~~manejar~~ tenir sobre aquest autor l'ingerir per tercera vegada mescalina, l'enteògen sintètic que s'ex-
~~posava~~ treu dels botons de mescal, ~~amphiphantra~~ del cactuts del peiot (Lophophora williamsii):

"L'increïble, el desesperadament desitjat des de la infantesa, l'aparentment excluït que mai hauria cregut que podria veure, l'in-
sòlit, (...) el sublim que m'estava prohibit acabava de succeir.
HE VIST ALS MIL·LERS DE DÉUS. He rebut el fantàstic regal. A mi sense fe (sense saber la fe que podia tenir), se m'han aparegut. Allà estaven presents, més presents que qualsevol altra cosa que jo hagi pogut mirar mai. I Era impossible, i jo ho sabia i malgrat tot, allà estaven, alineats a centenars uns al costat dels altres (...). Allà estaven aquestes persones assossegades, nobles, suspen-
ses a l'aire per una levitació que semblava natural, movent-se molt lentament o millor dit, oscil·lants sense moure's (...)

En alguna cosa similar al reconeixement, jo els pertanyia."
(MICHAX, 1979, pp. 36-37).

A nivell gairebé trivial es pot afirmar que estar amb els déus creadors permet d'alguna manera intervenir directament en la creació del món, i molt més segons la cosmogonia primitiva per la qual el món és una realitat acabada des del moment Originari en què van baixar les deïtats a fer-lo d'un cop per a sempre.

Més profundament veiem que la capacitat que té l'Homo sapiens sapiens per a pensar-se el pensament és gairebé literalment el que he afirmat unes ratlles més amunt: auto-crear les estructures de pensament que posteriorment guiaran la seva actuació en el món objectiu i subjectiu. Conseqüentment si l'individu humà pot crear les estructures que organitzen el seu propi pensament, val a dir que ell mateix es crea les estratègies adaptatives sense necessitar l'espera d'una mutació d'instints, com seria el cas entre els mamífers inferiors, per exemple; val a dir també, que ell mateix s'organitza la forma de pensar la realitat més adequada a cada moment i ~~hàbit~~ context. La realitat empírica que trobem és que una minoria d'individus que tenen capacitat i accés a la consciència holorènica (xamans, místics...) recullen les manifestacions de la constant variabilitat de l'ésser humà, tant individualment com col·lectivament, i tancant-se en ells

mateixos creen un estatisme a través dels símbols que es converteix en estils cognitius reconeguts i consensuats i per tant són els qui, en definitiva, creen el món real (per món real entenc el que ha decidit un grup d'humans que sigui real per a tots ells, que tingui significat i a través d'ell es poden informar de l'únic món autènticament i directament cognoscible: el subjectiu). ~~mm~~ En la capacitat per a re-valorar i re-crear el món real és on hi ha la possibilitat de modificar-lo i d'elaborar noves estratègies adaptatives cada cop que varia ~~mmmmmmmmmm~~ significativament el context: s'esdevé una desgracia, o un accident, o es declara l'hostilitat d'un grup veí, o es desperten ires intra-comunitàries... i es visita al xaman perquè "vegi" que succeeix i retorni l'ordre.

Wampoc no és correcte, però, la imatge bipolar d'un nivell de consciència jeràrquicament superior, que n'ordena un d'inferior: ambdós nivells estan en constant interpenetració: hom somia en les imatges que ha registrat del món ordinari extern (cases, cotxes, persones, arbres, mar, cavalls...) i a partir d'aquí pot plantejar-se una sociologia dels somnis (BASTIDE, 1976), però també és cert que el contingut vehiculat a través d'aquests símbols és senzillament individual i/o arquetípic, i fa referència i prové d'un nivell inconscient de la ment que es manifesta per medi d'analogies a través d'aquestes imatges. La consciència holorènica és precisament l'estadi o nivell que permet "pensar" aitals missatges, codificats i fets públic a través d'un modus cognitiu mitopoietic; estructurats en base a un ordenament natural passat per l'intel·lecte que els fa missatges pensables per a tot ~~un~~ poble.

En aquest sentit C.M. Menegazzo parla d'una "consciència mítica" (MENEGAZZO, 1981, pp. 40-41) que consta de dues estructures: a) estructura intel·lectual o tècnica; b) estructura emocional; en definitiva, els dos pols de què parla Turner, Sapir i Jung. Per a Menegazzo la consciència mítica ~~mmmm~~ crea determinats materials simbòlics que cerque el comprendre i fixar estàticament en llur contingut aquests constants salts o canvis, aquesta constant oscil·lació de l'interior desconegut (l'inconscient), al nivell conegut (la consciència). Jo insisteixo en fer una diferència important entre la consciència holorènica, efectivament de contingut emocional i que és el nivell o estat mental des d'on es generen els missatges que permeteran al xaman re-adaptar el seu món i amb ell el de la resta de ~~mm~~ la col·lectivitat amb qui està profunda-

ment identificat, de l'estructura intel·lectiva de què parla Menegazzo que no és altra que la que transforma el "descobriment interior", sorgit de la naturalesa del xaman o del místic, en ~~un~~^{categoria} comprensibles i pensables: ambdós ~~minima~~ capacitats són inherents en el sentit de que sense una forma que ho faci entenedor, qualsevol informació no és més que un element incomprensible, mort, que com a molt, genera angoixa, com passa, per exemple, amb els esquizofrèncics de la nostra societat. Però tanmateix, i en contra del ~~x~~ que postula Menegazzo, no són estructures paral·leles, en el sentit que part del que hom viu en estat holorènic no és possible fer-ho objectiu, ni transmissible a través de símbols, sinó que són vivències més o menys extàtiques que tan sols són aprehensibles per un tercer si es dóna l'empatia. ~~Donat~~ D'aquest procés que posa en relació diversos sistemes diferents (col·lectivitat, subjectivitats, xaman o místic, context natural, etc.) dimana el poder ja que el detempra l'individu o individus que creen els canals a través dels quals el seu poble entendrà llur propi ~~col·lectiu~~^{inconscient} col·lectiu amb els missatges que sorgeixen de la mateixa natura; és pot dir que el xaman o el místic són els individus que transformen el "llenguatge natural de les propies nauroes" en una ~~llengua~~ parla consensuada i pensable per ~~x~~ tothom.

La tasca més important de tot ésser humà, com la de tot ésser viu, és la d'adaptar-se el millor possible al món exterior, enmig del qual es troba el seu món subjectiu, per a convertir-los ~~en una unitat de dues cares~~ en una unitat de dues cares: el concepte explicat de "complementarietat" és aplicable aquí. Però la particular, peculiar i ~~incompleta~~ fins a cert punt feliç adaptació de l'ésser humà és en bona part indirecta: es realitza per mitjà de l'abstracció, el símbol i el pensament conceptual; el que val a dir també, que en la mida que un individu humà és capaç de reformular els continguts dels símbols i l'aplicació del pensament conceptual, és capaç de millorar les estratègies adaptatives. A partir d'aquí és senzill inferir que totes les projeccions mítiques són formes de plasmar estàticament oscil·lants sistemes adaptatius que estan connectats amb el "guia suprem" que és el nostre inconscient, la nostra mateixa natura, els missatges més directes de la qual captem a través de la consciència holorènica. En aquest sentit és de tenir en compte que, per exemple, els koales, aquests simpàtics ani-

mals que tan sols poden alimentar-se de les fulles tendres de certs tipus ~~ma~~ d'eucaliptus, tenen una adaptació gairebé perfecta al context: aparell digestiu adaptat als eucaliptus, enlloc de dits tenen petites urpes que els permet estar còmodament agafats als troncs dels eucaliptus sense cansar-se, etc, però no poden sortir d'aquest ecosistema: llur oscil.lació adaptativa és massa lenta i probablement ~~moriran~~ quedaran exterminats el dia que no disposin de prous boscos ~~mancomuna~~ ~~mancomuna~~ per menjar diàriament fulles tendres d'aquests arbres. En l'ésser humà l'oscil.lació dintre-fora del nostre pensament és molt més ràpida, el que ens permet, arribat un canvi en el context, adaptar-nos-hi ràpidament abans de córrer perill vital i és aquesta oscil.lació de l'atenció desperta el que pretenem fixar amb els mites. En aquest sentit ni Jung, ni Freud ni els psicoanalistes en general, tenen en compte la possibilitat que el món interior reflexat en el mite i la imatge fantàstica ~~és~~ ^{és} al mateix temps residus de la infància i també factors adaptatius en el més pur sentit biològic (STORR, 1974, p.94). És prou evident que la gran quantitat de neurosi que genera la nostra societat és un mecanisme de defensa psíquic en el més senzill sentit d'adaptació darwiniana, exactament igual ~~que~~ com ~~en~~ d'altres pobles exploten altres recursos psíquics per a elaborar estratègies de supervivència que també venen indicades des de la ~~prim~~ dimensió natural, incoscient de l'ésser humà: la cultura converteix en explícit per al món real la dimensió subjectiva, per a què tothom pugui participar-hi i correlacionar-ho amb el seu món, a través de totes les manifestacions normativitzades de mites, ideologies, etc.

~~mancomuna~~ La dimensió humana que anomeno consciència holorènica és el que s'enten per vida espiritual, de profund contingut emocional i que tan sols és manifestable a través de llenguatges mitopoiètics. És una dimensió pròpia de l'ésser humà i, com afirma K. Lorentz, no és exagerat dir que la vida espiritual constitueix una forma particular i superior de vida, que no existia abans de l'aparició de l'ésser humà (LORENTZ, 1983, p. 159). La multitud d'individualitats reunides en aquest conjunt supraindividual i connectades a través de diversos nivells de consciència holorènica és el que constitueix això que anomenem "esperit humà". En terminologia junguiana diríem que: durant els estats de consciència holorènica hom reviu els arquetipus mentals que hi ha a la base de la posterior ideació creativa del món, tal com el

coneixem ordinàriament. El mateix Jung tenia la sensació que els arquetipus tenen una significació emocional ~~intensa~~ i constitueixen una experiència humana típica, si bé és una experiència elevada a una categoria "sobrehumana", còsmica. Segons Jung, tots els éssers humans experimenten la vida de forma arquetípica alguna vegada: el que aquí ~~anomenem~~ defenso és la funció adaptativa filogenèticament i ontogenèticament d'aquesta experiència.

Aquesta dimensió espiritual, ~~anomenem~~ pròpia del nivell holorènic, és la que resta fixada a través dels mites i cada societat, com acertadament afirma A. Cohen, es manté al voltant d'un mite. Cada societat teixeix alguna expressió poètica com si es tractés d'un capull que la uneix, la revaloritza i regenera i la protegeix ^{contra} ~~ella~~ l'entropia (COHEN, 1974, Introducció). No oblidem que si bé quan el grup pren un símbol o un arquetipus i el ~~consensua~~ en mite, aquest es torna objectiu, però l'origen el té en una creació individual d'un artista, xaman o místic, malgrat l'anonimat en què hagi pogut caure. Tan objectiu és el mite de la Santíssima Trinitat, com el de l'existència dels protons que ningú no ha vist mai. Aquestes formes simbòliques paradigmàtiques, sorgides del nivell holorènic de la consciència estan essencialment ~~esodades~~ als arquetipus mentals, en són la seva expressió i es revaluen principalment en els rites: estacions ~~gronades~~ importants que serveixen per a que els individus vagin entrant i coneixent els recursos psíquics més recòndits estabilitzats en les formes culturals, i que permeten la supervivència del grup. Diríem que en el rite en acció, amb l'excitació social i els estímuls directament fisiològics -música, cant, dansa, alcohol i entèdgers, encens, etc.- la consciència holorènica, des del nivell jeràrquic més alt, efectua un intercanvi de qualitats, a través dels llenguatges mitopoètics, amb les estructures intel·lectives. Usant la idea de V. Turner (TURNER, 1980, pp. 33 i ss.) diríem que les estructures intel·lectives que imposen les normes es carreguen de contingut, d'emoció i de vida, en tant que el món de les emocions bàsiques, cabdiques, naturals, s'ennobleix a través del contacte amb els valors socials i s'ordena d'acord amb la col·lectivitat. És a dir, que en el rite en acció el món subjectiu i emocional de cada individu es remodela segons les pautes socials o objectives que li permetran

comunicar-se amb les altres subjectivitats, en tant que el món real i objectiu es carrega de vida en ésser funcionalment reajustat al col·lectiu de subjectivitats que han d'utilitzar-lo. De tota manera, insistixo, no perdem de vista que el nucli central dels sacra no-lògics que prenen vida en un ritual, constitueix al mateix temps el nucli simbòlic de tot el sistema de valors d'una cultura, és el seu paradigma arquetípic i la mida última de tot (WARNER, 1959). Aquest nucli central dels sacra és un estat de predominància inconscient al qual s'hi arriba elevant el nivell jeràrquic de la consciència fins l'estat holorènic des d'on els símbols són constantment ~~re~~interpretats i reinterpretats, i gràcies a la qual cosa perdura l'estat de comunió col·lectiva i permet, per un altre costat, establir en qualsevol moment noves estratègies adaptatives que en l'home passen pels símbols.

Usant novament les riques al·legories que ens brinda C. Castaneda, es pot dir que l'estrategia de l'ésser humà és pujar fins al potencial creador del nagual, ~~per~~ per a crear un altre tonal, o per modificar-lo: aquesta és la funció ecològico-adaptativa de la possibilitat que té l'ésser humà d'arribar a la consciència holorènica: pensar-se el pensament per a readequar-lo a les noves situacions.

Per tot el que estic exposant, el poder necessita monopolitzar els medis per arribar al nagual, al nivell holorènic de consciència, amb la finalitat de crear la seva propia realitat del món -el tonal-, transmetre-la a través dels símbols i fer-ho de forma que, omplint totes les expectatives subjectives, el poder es mantingui en la punta de la cúspide. Diríem, resumint, que té el poder carismàtic aquell qui, des d'un nivell holorènic i per tant en contacte amb el nagual, amb l'inconscient individual i col·lectiu, amb la dimensió natural (tot són al·lusions a la mateixa realitat) crea un tonal o món real que des d'un punt de vista d'estrategia adaptativa, cohesiva i estètica és el més adient per al seu poble en un moment determinat. Per tant, manté el poder carismàtic aquell individu que més capacitat d'autocontrol a nivells profunds té sobre ell mateix, que menys depen dels automatismes del món ~~material~~ social ("un bon caçador mai cau en rutines", com diria Don Juan Matus), el qui està en més disposició de volar a alts nivells de consciència sense pendre el control, que li

permetirà construir noves expressions mitopoiètiques comprensibles per als seus congèneres a través de les quals orientaran i instauraran els símbols socials, i l'acció col·lectiva. Precisament per ~~la~~ manca de capacitat reinstauradora dels dirigents col·lectius del món occiden-
tal, la nostra societat està entrant, a nivell oficial, en una dinàmica entròpica que porta a intensificar els sistemes de control social per obligar ~~auxiliar~~ als individus a seguir pensant i actuant se-
gons uns esquemes inadequats. No hi ha carisma, sinó control policial; no hi ha ordre en un sentit de natura, sinó normes imposades, mortes en molts cassos i només cal fixar-nos en la jurisprudència com a màxim exponent d'aquesta inadequació.

Així doncs, el poder carismàtic tan sols és ~~només~~ accessible als individus que ~~mantenen un nivell~~ posseeixen un determinat autocontrol en els nivells de consciència holorènica, i per tant, als qui tenen la capacitat per recrear el món real objectivitzat amb el consensus de tota la comunitat.

Un llarg exemple, extret dels indis tukano, poble colombià que habita la selva plujosa de l'Amazones ~~esmenta com a exemple~~, servirà per a il·lustrar els principis exposats més amunt; els tukano, talment com molts altres grups colombians i no colombians, creuen que l'univers està constantment en un procés entròpic: creuen que les persones abans eren més fortes, més sanes i grans, que els fruits eren més abundants, que la vida animal era més vigorosa. Aquesta creença podria semblar que es recolzés en que realment la selva plujosa està en decadència per acció de la civilització occidental i els seus representants, però el fet és que la concepció entròpica està arrelada en les tradicions tukanes més antigues. El punt que més interessa aquí de la cosmologia dels tukano és la idea que el desordre creixent i la caiguda en el caos indiferenciat es resol a través d'una solució institucionalitzada: re-
crear el món i reestablir l'ordre i les finalitats tal com indica la
cosmologia tukana. Aquest cicle continu de ~~recreació~~ recreació, decadència, destrucció i reneixament a través dels rituals, el trobem en moltíssimes socie-
tats, sobre tot les agrícoles i basades en la caça i reco~~l~~·lecció i sens dubte és un important mecanisme de supervivència cultural i biològica.

La pregunta que ens plantejem a continuació és: quí té el poder de recrear el món i la cultura amb el consensus de tota la societat? D'on extreu el poder la persona o persones, que tenen aital responsabilitat? És una qüestió social, o va molt més enllà del consensus, arreplant en alguna mena d'inconscient col·lectiu que dirigeix naturalment tota una col·lectivitat vers una mateixa direcció?

En el decurs de les cerimònies en què l'univers i tots els seus components es renoven i el món torna al seu lloc i el seu ordre de funcionament, hi ha un factor que es converteix en finalitat cabdal: la reafirmació de les connexions amb les generacions passades i futures i el benestar de la societat en el present i futur (REICHEL-DOLMATOFF, 1983, p. 306). L'accent del ritual cau damunt la unificació del grup, sobre la continuïtat, sobre els llaços que uneixen la societat en una cadena ^{crònològica} ininterrompida. Aquesta mateixa finalitat és la que descobrim universalment en els rites iniciàtics, sigui implícitament o explícitament: integrar els individus gradualment dins la societat perquè n'assegurin la continuïtat: l'eterna llei dels éssers vius.

Durant els rituals la comunitat es posa d'acord per mantenir els lligams amb la deïtat, arquetipus i paradigma últim de la cultura, i així ~~continuar~~ organitzant el món real de la mateixa forma, el que permet mantenir la comunicació i per tant l'acció coordinada, entre tots els membres de la societat.

Entre els tukano, aquesta sensació d'unitat aporta valors profundament motivadors i incentivadors per a responsabilitzar-se de l'ecologia. Els llargs relats genealògics i els diàlegs rituals tenen una poderosa funció cohesionant, i creuen els tukano que en molts dels rituals participen esperits d'animals i de plantes expressant així la interdependència que hi ha entre tots els habitants de la selva plujosa. El fet que ara ens interessa és que:

"...la recreació ritual de l'univers va acompanyada per l'ús col·lectiu de narcòtics d'origen vegetal. Durant aquests estats ~~inmòbils~~ de trance induïts per drogues o altres formes de fèndems dissociats, els participants estableixen contacte amb el passat mític; de fet es veuen a si mateixos tornar al temps de la Creació divina i així prendre'n part. Està clar que, el xaman oficiant pot orientar de forma adaptativa les interpretacions de les visions que els individus projecten sobre el fonament vívid de les seves al·lucinacions" (REICHEL-DOLMATOFF, 1983, p. 306)

Es evident que els estats en què s'assoleix el nivell de consciència holorènica són els que serveixen per a refer l'equilibri en un sentit ecològic. Per això és molt important entendre que els mites i ^(explicats durant els mites) ~~mitos~~ genealogies no són simples relats literaris sinó que es tracta d'una autèntica "matriu" cognitiva de la vida: aquests relats són una guia per a la supervivència tukana, estableixen normes de conducta i no tan sols per a les ocasions rituals o sagrades, sinó que també són pautes de comportament per a la vida quotidiana: és a dir, qui té la capacitat d'interpretar els mites té el poder absolut; i els mites, com he explicat, tenen un ^{transfons} ~~contexte~~ històric, però foren creats i es revaluen tan sols des ~~del~~ d'un nivell de consciència holorènica: "fenòmens de dissociació" que anomena Reichel-Dolmatoff utilitzant la terminologia del mdt suggerent Gregory Bateson (BATESON, 1972), antropòleg injustament mal ~~conegut~~: mereix ~~al~~ reconeixement ~~de~~ haver estat el primer antropòleg en aplicar un model de la Tª general de sistemes exposada per Bertalanffy, a la ciència antropològica, *any abans que aquesta teoria fos formulada i desenvolupada pels biòlegs.*

No és el xaman, però, qui imposa arbitràriament el contingut a ~~unes~~ formes mítiques, ordenant d'una determinada manera la matriu cognitiva dels seus congèneres i la seva pròpia, sinó que el xaman o el místic és l'individu que té ~~l'habilitat~~ l'habilitat per viatjar al món de l'autoconsciència sense contingut objectiu (pensar-se a si mateix) i així es converteix en el receptor dels missatges que l'inconscient natural li envia per ordenar la seva vida i la de tota la comunitat d'acord a uns principis "naturals". En aquest sentit, la consciència holorènica és un estat ^{mental} que permet conèixer la divinitat: LA NATURA pròpiament humana: el ritme de les neurones, la veu de les cel·lules, l'energia mental verge, etc., l'inconscient codificat en part i tornat comprensible pel ~~el~~ xaman.

El xaman massateca don Aurelio repeteix l'eterna frase: "Los hongos conducen ahí donde está Dios". (BENITEZ, 1973, p. 223, el subratllat és de l'original).

En un altre lloc don Aurelio és més explícit: "...el hongo es habla, y habla de muchas cosas: de Diós, del porvenir, de la vida y de la muerte, dice donde hallar los objetos perdidos"(BENITEZ, 1973, p. 215). La consciència holorènica obre les portes a la possibilitat de creació, en el sentit de poder relacionar coses que mai abans ho havien estat: permeten crear nous engrames alimentats pels canals adrenèrgics, en terminologia psiquiàtrica. Aquestes noves relacions acabades de néixer (aquí el sentit original del terme poiesis) han d'ésser significades, per tant ~~menten~~ són fixades en símbols que permeteran transmetre-les i difondre-les, i és en aquest ~~menten~~ sentit que el bolet enteogen "crea llenguatge". Aital realitat està reflexada en les vetllades dels massateques de les muntanyes de Huautla de Jimenez, on s'ingereix el bolet enteogen Psilocybes s.p.: allà el xaman o xamana diu els missatges que li envia el bolet enteogen, el hongo; els verbs acabats en tso corresponen no al xaman, sinó al bolet: tso significa "ell diu". Aquesta mateixa vehiculació del missatge orientador de la realitat social la descobrim en tots els xamans que van des de la Sibèria més occidental fins els que ocupen tot el territori americà i en els místics cristians també, quan afirmen que durant l'èxtasi no són ells els qui parlen, sinó que ho fa Déu per la seva boca, a través d'ells. L'important en aquest estat és la paraula, talment com en sànscrit ho era el Vàc, i en grec el Logos.

Durant les primeres ocasions en què s'ingereix enteogens, els massateques diuen que el bolet es presenta al novici dient: "Així em dic jo" (GORDON WASSON, 1983). Noti's el paral·lelisme amb l'Exode 3:14: "Déu digué a Moisés: Jo Sóc el que sóc, i afegí, Així diràs als israelites. 'Jo Sóc' m'ha enviat a vosaltres", i no és de creure que els xamans massateques coneguin la Bíblia tan meticulosament.

L'estat mental que permet el contacte amb el món de les divinitats és el mateix estat qualitatiu dels somnis, per aquest motiu hi ha pobles que organitzen la seva estratègia a partir del contingut de les visions oníriques. En definitiva, com explicaré àmpliament més endavant, el temps dels somnis, durant el qual l'ànima vola fins entrar en el món de l'alteritat sacra per a lluitar amb els

dimonis infausts, o per escoltar els consells i comandaments de les divinitats, no és sinó el "temps dels mites" (BASTIDE, 1976, pp. 15-22) el temps etern en què es reviu els arquetipus dinàmics que orienten la vida de l'ésser humà des del seu inconscient. Un exemple clar són els indis naskapi, habitants dels boscos de la península del Labrador. Aquest poble senzill, amb una economia de simple subsistència, viuen en grups familiars tan allunyats els uns dels altres que no han desenvolupat costums tribals ni cerimònies religioses col·lectives importants.

→ En llur soledat vitalícia, els caçadors naskapi han après a descodificar les pròpies veus interiors i revelacions de l'inconscient per a guiar llur vida (JUNG, 1981, pp. 36-64). En llur cosmologia l'ànima humana és anomenada "company interior" i també "el meu amic interior" (Mista poa). Els naskapi ~~monemmonqua~~ posen tota l'atenció en els missatges dels somnis i en el sentit que hi descobreixen que felixment els orientarà ~~un~~ llur Ethos. La màxima obligació d'un naskapi és seguir les instruccions donades pels somnis i donar una forma permanent a aquestes imatges a través de la producció artística (és a dir, que fixen l'ordre que els és revelat des de ^{dinàmic} món de l'alteritat, ~~llur manifestació dels mites~~, en plasma-cions plàstiques que són, en definitiva, llur manifestació ^{literal} dels ~~mits~~ mites). Els somnis dels naskapi els donen plena capacitat per a trobar el camí en la ~~minim~~ dimensió sacra de la vida (subjectivitat) i també per orientar-se en el món exterior ja que el Mista poa, veu o amic interior, els prediu el temps i els és un guia inigualable en la cacera de la qual en depèn la vida col·lectiva.

Indubtablement, i ~~comtants~~ ^{a psicoanalistes} autors ~~han~~ han verificat, els somnis són un camí clau per a l'adaptació ecològica i per a l'evolució. ~~un~~ L'ésser capaç de descodificar els missatges de l'inconscient, ~~no és altra cosa que pujar de nivell jeràrquic, com indica A. Koestler en la seva aportació holònica, i assolir la consciència holorènica, des d'on pensar el pensament.~~

El xaman massateca Panuncio Cadeza, informant d'Inchaústegui, el qual és citat per B. Benítez (~~XXXXXX, 1973, p. 44~~), reafirma el fet:

" Els viatges de l'ànima durant el son son molt semblants als viatges que provoquen els bolots al·lucinants. Dessota llur efecte l'ànima es comunica amb ~~món~~ el Déu dels bolots i pot emprendre una ascensió mística, allà on està Déu, o al cel de sota on estan Sant Andreu, Sant Pau, Sant Pere i Sant Miquel. Quan un es perd n'hi ha prou amb dir llurs noms per tornar en sí. Els bolots permeten veure els enemics, als qui volen causar la mort i totes les coses "fins la fi del món". Cal atacar l'enemic per mitjà del piciate, el cacao, les plumes i els ous. Cal anar ull viu i canviar sempre, disfressar-se amb la finalitat de passar inadvertit. Els bolots són els mestres, els savis que donen instruccions sobre la forma d'enmascarar-se". (BENITEZ, 1973, p. 44)

En aquest fragment s'exposen dos fets que m'interessa remarcar:

a) els somnis són molt semblants als viatges mentals desencadenats pels enteogens; b) els enteogens -és a dir, els viatges mentals que provoquen- són els guies que permeten saber en cada moment quina estratègia és millor adoptar per a sobreviure. Ambdues peculiaritats citades pel xaman Panuncio Cadeza, les trobem tant entre els naskapi, on l'orientació és directament extreta dels somnis, com en tota la pràctica psicoterapèutica. Per un altre costat, els treballs realitzats pel bibleg Alister Hardy sobre el sentiment ~~religiós~~ de religiositat, indiquen que l'inefable sentiment de rebre orientació durant les experiències religioses és molt fort en la vida de moltes persones. Els treballs estan elaborats de forma estadística i concebeixen les "experiències religioses" en un sentit prou ampli com per no reduir-ho al concepte oficial de "religió".

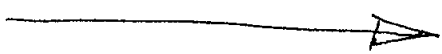
Cito tan sols un exemple ~~na~~ d'un informant actual que recorda l'Antic Testament, farcit de cassos on s'explicita l'origen diví d'una decisió executada per un cabdill, un místic o un pastor d'ovelles i el feliç desenllaç que solen tenir. El relat és un dels 3000 primers informes rebuts al Religious Experience Research Unit (Centre d'Investigacions sobre l'Experiència Religiosa), creat en el Manchester College a Oxford, centre fundat i dirigit per Alister Hardy, professor de Zoologia de la Universitat d'Oxford i membre de la Royal Society de Londres

L'informe fou enviat per un individu masculí de 78 anys, identificat en l'estudi estadístic amb el còdic: (16,V,78) i la resposta fou englobada sota l'ítem 7d):

"Les experiències més intenses que he tingut varen passar-me quan tenia 63 anys i ja estava a punt de jubilar-me. Vaig sentir-me cridat a anar a ensenyar a Nigeria. Res estava en aquell moment més lluny de la meva ment. No obstant vaig sotmetre la cosa a Déu i vaig esperar resposta. Però, a l'igual que Moisés, vaig passar el temps pensant en d'altres mestres que ho haurien fet millor. Tots tenien uns bons motius per no anar-hi. Vaig continuar esperant una resposta i Déu em digué clarament: "Vull que hi vagis tu". Finalment vaig decidir que hi aniria si aquesta era la seva voluntat. De sobte va arribar-se una nova resposta: "Et donaré tot el que precisessis". En aquell moment varen desaparèixer tots els meus temors i no retornaren més durant els dos gloriosos anys que passí ensenyant a Lagos. Déu va acomplir la seva promesa més abundantment del que jo hauria demanat o pensat ~~en~~ ." (HARDY, 1984 p. 88)

Tot l'estudi estadístic elaborat de A. Hardy està ple de notificacions de casos com aquest de diferents individus de totes les edats, condicions socials i creences i d'ambdós sexes. No necessàriament els informes provenen, com ja he indicat, de persones amb creences religioses formulades explícitament, el que faria pensar en una inducció cultural en un sentit clàssicament conductista.

La mateixa obligatorietat d'acomplir les accions ordenades des de la obscuritat del món interior la descobrim també en els autèntics artistes: tots ells estan d'acord en que les obres que produeixen no són de cap manera "invents arbitraris" personals. La majoria reconeixen sense manies que les seves creacions són configuracions per, i originades en, una font que està fora del seu control conscient ordinari. Els novel·listes afirmen que llurs caràcters adquireixen vida pròpia i poden comportar-se de forma contrària a la intenció conscient de l'autor. Els artistes autèntics també es refereixen a l'obligació moral que senten vers la seva obra: ~~mm~~ se senten impulsats a romandre fidels a tota visió que "se'ls hagi atorgat". És més, molts afirmen que si tracten d'alterar o corregir en excés la seva inspiració, la conseqüència immediata és el desastrós fracàs de l'obra: és a dir, que hi ha una necessitat natural de respondre al que la imatge mental et determina, diguem-ne destí, adaptació promoguda per jerarquies mentals superiors a la quotidiana ~~del~~ món ordinari social, ecològic i cultural, o bé diguem-ne pauta evolutiva específica de l'ésser humà

que passa per la xarxa dels símbols, com afirma D. Sperber, d'estructura biològica i contingut cultural, (SPERBER, 1978).

Així doncs i resumint: aquesta possibilitat de refer i reinterpretar constantment els símbols és el ~~mitjà~~ medi de què disposa l'ésser humà per acomplertar la seva evolució. El món dels símbols dominants, com hem vist, té el seu centre arquetípic i paradigmàtic en els mites i cada societat té el seu centre embolcallat en un d'ells. Finalment, els mites són fixacions estables de processos naturals en constant oscil·lació del que anomenem consciència i que poden ésser modificats o revaluats des d'instàncies superiors de la consciència, salvaguardant així la comunitat humana que ordena la seva vida entorn del mite.

La consciència holorènica pot donar-se en l'ésser humà -aquest té capacitat per arribar-hi- a partir de l'aparició de la magna interconexionalitat que permet el neocòrtex i la bi-lobularització encefàlica, amb el que queden lligades les dues instàncies cartesianes: ment i matèria. Probablement la llei de frontalització que segueix donant-se en l'home porti en un futur procés filogenètic a una major capacitat i facilitat per assolir la consciència holorènica, al mateix temps que la cortina que tapa l'incoscient correrà també per no ésser descoberts els vells d'Issis: la natura sempre es reserva la darrera paraula.

T.D.
2/3.6/

- 1 -

CAPITOL 3, c)

Es freqüent que es relacioni el somni amb la bogeria per un costat i el trance místic amb els fenòmens d'histèria per un altre. El mateix Bastide creu que les diferències són més importants que les similituds quan intenta elaborar la seva sociologia dels somnis (BASTIDE, 1976, pp. 15 a 22). No penso jo tampoc que s'hagi de confondre la son, el trance i la bogeria: obviament es tracta de fenòmens diferents i qualsevol persona ho sap, però ~~tampoc~~ en canvi si que presentaré la meua hipòtesi, dins el marc de l'Antropologia cognitiva, segons la qual tals fenòmens fan referència a una mateixa "alteritat" mental, organitzada o no per la cultura; "alteritat" que està connectada amb un món no ordinari d'on sorgeixen els fenòmens damunt els quals s'elabora el "món ordinari" de la societat: l'economia, la política, les formes rituals, la relació amb el context natural, etc. Tant si parlem de l'ànima que abandona el cos per recórrer el "temps del son", del cos del xaman que és abandonat per marxar-li l'esperit a les profunditats marines, a pujar per una corda que lliga la terra amb el cel on pot lluitar amb els Esperits, els Senyors de les Bèsties i dels Misteris, com si parlem de l'home que dança al compàs dels tambors, o del siux que manté la seva musculatura al ritme de la dansa de l'Aguila fins acabar estripant-se els pectorals, sempre trobem un trencament -s'entengui com s'entengui- que permet a "l'ànima" entrar en el temps dels somnis, que no és altra que els "temps del mites". Entra en un món dinàmic d'on retorna amb consells, coneixement, ordenació que està en constant relació amb el món ordinari. Aquest dinamisme de l'"alteritat", que no és altra que el de la pròpia vida portada a nivells ~~biològics~~ ^{psíquics} biològics, ja fou minuciosament captat en l'obra de Burridge, Mambu (BURRIDGE, 1960), el qual s'adonà que els relats místics no eren gens rígids i preferí parlar d'un "món místic", abans que de mites en el sentit més estricte i tancat, ja que s'enriqueixen contínuament amb els somnis individuals, i això amb molta més facilitat ja que els somnis individuals ~~maximament~~ s'articulen, a través de llur simbolisme, amb els mites tradicionals de cada cultura, als quals continuen i perllonguen, tanmateix com ~~amb~~ que els mites tradicionals es repeteixen en els somnis, com bé indicà magistralment C.G. Jung. Aquest és el ~~el~~ ^{el} ~~culminant~~ ^{culminant} de que (*)

Malgrat que la qüestió de la importància dels somnis en l'elaboració (*) ~~estudia~~ ^{estudia} ~~de~~ ^{de} l'àmbit de la "cognició" en antropologia.

ció del mitesí, per tant, en l'organització efectiva del món cultural i social de cada poble, la tracto profundament ~~un~~ més endavant, vull indicar alguns dels punts que no accepto, el que simultàniament m'anirà il·luminant.

En primer lloc no faig cap mena de "sociologia dels somnis", malgrat que pugui semblar-ho per la relació que estudio en tota la meua tesi entre els estats alterats de la consciència i la realitat ordinària de cada poble, començant pel Poder que l'organitza. Per aquest fet podria semblar que la meua tesi està certament relacionada amb la d'Halbwachs (HALBWACHS, 1925) que distingeix dos tipus de memòria: la memòria pura que treballa a l'interior de la fantasia nocturna (~~xxx~~ més recentment ha estat verificat fisiològicament que així és, sobre tot per Ernest Hartmann per un costat, i K.H. Pribram per un altre) i la memòria de la diada anterior, molt socialitzada. En aquesta segona categoria de memòria intervé la col·lectivitat que estableix el marc referencial dels records, però, segons Halbwachs, la societat s'atura en les mateixes fronteres de la son: ja que segons l'autor la son només depèn del funcionament fisiològic del cervell. Contràriament a la tesi d'Halbwachs -que per un altre costat encaixa perfectament amb la tradició durkheimiana que pretén explicar per la sociologia les més altes funcions de l'ésser humà- trobo propostes que ~~xxxxxxx~~ fan arribar la influència de la vida col·lectiva fins als claustres més recòndits del nostre inconscient. Naturalment estic parlant de S. Freud, segons el qual la influència de la societat en aquest aspecte de la vida és doble: per un costat és negativa; és a dir, per Freud, la vida social es presenta com una seleccionadora, o com un filtre de les imatges que sorgeixen de l'inconscient i tan sols deixa passar les imatges acceptades per la ~~xxxxxxx~~ moral col·lectiva. En un altre sentit és positiva: com a fabricant de símbols. La líbido, efectivament, aconsegueix passar per entre les barreres que ha posat la societat emmascarada en símbols ~~xxxxxxxxxxxx~~ produïts de la sublimació i projectar-se en el món social.

Jo diria, així i tot, que ja ha estat ~~xxxxxxxxxx~~ verificat que aquests símbols no són tributaris de la fantasia individual, sinó que ho són de la col·lectivitat, d'antigues pràctiques xamàniques, projectats ja en antics mites i elaborats en cultes ja desapareguts.

reguts per a l'home Occidental, però que durant mil.lenis s'han anat acumulant en nosaltres, de la mateixa forma que descobrim les mutacions biològiques ^{recentes} del nostre cos, però també reconeixem l'estructura bàsica no ja en els éssers humans de la prehistòria, sinó que també en els antropoides superiors (seria molt interessant iniciar una tradició d'estudis etològics de l'ésser humà). En aquest sentit es podria parlar dels somnis com a expressió simbòlica dels moviments de les neurones i de les activitats organitzades de l'inconscient -trance, mística, somnis amb categories comprensibles, etc.- per a ordenar i adreçar les estímuls rebuts durant la vigília, és a dir la vida social, i donar-los-li un sentit per al futur.

No s'ha d'oblidar que en els pobles primitius no existeix una definida separació entre l'estat de son i l'estat de revetlla. Contràriament, ~~permanen~~ les imatges oníriques s'insereixen en la trama del món ordinari i amb les percepcions del món extern, i és el somni el que portarà a l'individu prelletrat la solució dels problemes que li planteja la societat en la que viu i el context natural que l'envolta (per exemple, el somni o el trance és el que consagra el xaman, i també és sovint el somni l'encarregat de revelar la identitat del tòtem durant les cerimònies iniciàtiques, és a dir, que en un primer nivell d'anàlisi veiem que a través dels estats alterats de la consciència, siguin "naturals" o bé "induïts" (entre els naskapi de la Península del Labrador són els somnis de la forma més simple que aporten el principi orientador, entre els indis massateques, és el xaman sota l'efecte dels "honguitos" -Psilocybe s.p.-) qui ordena la societat i ^{simbòlics} aporten els principis culturals. Actualment, malgrat les dominants aparences, també és així, com aniré demostrant durant el present estudi.

Citant novament a R. Bastide (BASTIDE, 1976, pp. 18-19) el qual defensa que la nit es converteix, en les societats ~~en~~ industrialitzades, en un camí per allunyar-nos del món i refugiar-nos en una il·lusió de felicitat, convertint-se els somnis en contes de fades que actuen com a instrument de simple evasió, ~~en~~ jo defenso que en els nostres dies existeix un trencament entre l'estat de somnis i la revetlla tan sols com a forma malaltissa del principi de Descartes i no de forma general: hi ha molts individus -més quan més nivell d'industrialització assoleix una societat- que visitier

periòdicament al psicoterapeuta, que orienten les seves vides a partir de la informació que els somnis genera i, per un altre costat el nivell de consum d'antecedents i embriagants augmenta de forma alarmant entre els joves i adults. Precisament per aquest motiu he decidit triar tota la cultura generada a rel del consum de Dietilamida de l'àcid lisèrgic -la cultura Pop- com a mostra etnogràfica: un simple exemple n'és la música rock psicodèlic, filla directa de l'efecte de l'àcid que s'ha imposat de forma absoluta, i no tan sols l'estil musical, sinó tota la cosmovisió que comporta ~~(el xamanisme i el misticisme)~~ i que acompanyada de les produccions cinematogràfiques s'han establert com a autèntic poder en la nostra societat, impensable sense aquest sistema vehiculador de simbologia, i que arrela directament en estats mentals semi-onírics (la dita màgia del cine en apagar-se les llums -és a dir, el contacte amb el món social ordinari- i començar el relat cinematogràfic -la realitat fantàstica que acaba barrejant se amb les percepcions de la vigília).

Una premisa que sembla també acceptada en una Sociologia dels somnis és que les imatges mateixes del somni, encara que provistes de la memòria individual i de l'esdevenir individual, s'escullen preferentment d'entre aquelles que interessen al medi social que envolta l'individu. Per a mi és evident que si hom té el poder de codificar aquest món no ordinari, és que té una funció social més o menys determinant, però el sentit d'interpretació cal prendre'l a la inversa: els ~~estats~~ ^{codificats de consciència no ordinària} ~~estats de consciència no ordinària~~ ^(simbòlic) ordenen, jerarquitzen, ~~codifiquen~~, etc. el material ^{generen} que posteriorment usarem per a la vida social, i que, en definitiva, és el material que la nostra pròpia biologia genera, i donat que no som éssers unicel·lulars i aïllats, aquest material simbòlic fa referència al món que ens envolta, i al ~~nos mateix~~ subjecte mateix, com ~~veiem~~ crec haver verificat i exposo.

A partir de Descartes, les portes que comuniquen la nit amb el dia varen tancar-se aparentment ^{però} tan sols en el nostre intel·lecte; això portà a desvaloritzar la mitat nocturna de la nostra vida, fet que no significa que aquesta part del nostre ésser ja no tingui per on passar, com bé ha demostrat la psicologia. El que també trac-

to ~~da~~ exposar és que aquest trencament no ha impedit tampoc que el material generat per l'inconscient entri i moduli el món cultural i social, ^(de forma determinant, just el contrari del que) ~~ella~~ proposa R. Bastide (BASTIDE, 1976, p. 35). Freud va repersonalitzar el sonni i el que jo intento és mostrar que mai ha deixat d'estar en contacte amb la cultura, que ~~només~~, en tot cas, cal resocialitzar-lo, *que inicia Jung des de la 4^a.*

~~En els pobles primitius s'han instituit centres de transmissió que mantenen amb força els fils que van del món ordinar~~ En els pobles primitius s'han instituit centres de transmissió que mantenen amb força els fils que van del món ordinar al món no ordinari. Els estats ~~alternants entre el món ordinari i el món no ordinari~~ entebgens s'entrelliguen amb els filaments de l'organització social i dels valors culturals i existeix una autèntica i profunda unitat entre les dues parts de l'ésser humà, així com entre el món dels mites o món sagrat, i el món profà o social en el que l'individu viu. En realitat estam davant un camp unificat de comprensió que està sostingut per la vida social i organitzat des de l'àmbit sagrat, amb totes les manifestacions, símbols, etc. que genera, i dels que se serveix per ~~an~~ categoritzar l'altre àmbit: el profà. ~~Sé~~ Sé que es farà difícil d'acceptar la tesi, però espero aportar suficient material i treballar-lo prou minuciosament com per mostrar la ~~meua~~ certitud.

Seguint amb les concepcions que semblen estar acceptades i que goso discutir, la primera que em ve al cap es el fet que el dormir està considerat, entre nosaltres, com un inicial simulacre de la mort, com una experiència de reducció al no-res, com un debilitament de la vida. Contràriament trobem que els pobles primitius consideren el dormir com una "vida intensa i autèntica", perquè és mentre ~~dormim~~ que somiem, i els somnis son el camí que els serveix per a accedir a la ~~supra~~ supra-realitat: l'ànima de l'individu s'introdueix en el Regne dels Morts, dels Esperits i de les deïtats, per tant, és a través dels somnis que el primitiu coneixerà la veriatble existència. Rastres importants d'aital cosmologia les trobem en la Grècia Clàssica, per exemple en tota la filosofia platònica, i en la mitologia que descriu el poeta-profeta com a "home cec", és a dir amb les parpelles tancades, caigut en una semi-somnolència. En el mateix Cristianisme Déu no es revela sinó "en la nit fosca" (St. Joan de la Creu). Aquesta anul.lació qualitativa del món dels somnis va instaurar-se definitivament quan C. Marx convertí el treball en l'essència mateixa de l'ésser humà, i amb això va establir definitivament un tall radical entre el món del treball/cultura i el

món dels somnis. El somni és oblidat per la cultura, ja que^{se} situa al marge del treball productiu. Conseqüentment el deixa com a "natura", pura subjectivitat i imaginació. I dic que el deixa com a "pura imaginació" perquè des del punt de vista dels marxistes hi ha una altra imaginació possible, ~~una~~ la de la vigília: el mite utòpic de la ideologia. El que n'extrec, però, és que donat que estem ~~en un estat de~~ parlant d'un estat de vigília, i per tant de "cultura" segons la concepció marxista, i de productivitat, aquesta segona imaginació ~~no pot ésser més que una reflexió de~~ serà -és- un reflexe de la civilització del treball, i com a reflexe se situa fora de la realitat autèntica que és la del treball, la de tot allò ja construït. Així i tot el mateix C. Marx en adonar-se de la limitació que aquest fet comporta va definir el terme alienació com a la incapacitat per a l'èxtasi, introduint aquest concepte (a més dels altres més coneguts referits a la propietat dels medis de producció) com a màxim estat de l'ésser humà, pel que en puc deduir. La roda es pot tancat momentàniament indicant que, en definitiva, l'èxtasi és un "estat natural" pensat culturalment. M'explico: si bé l'ésser humà ha esdevingut hom a tal en el procés de passar de l'animalitat ("natural") a la cultura, i malgrat a que, originalment, el somni és certament fisiològic -pura natura-, els pobles primitius usaren aquesta "naturalezas" per a construir llur cultura, i el procés de feed-back ~~from~~ s'arrodoní quan els somnis esdevingueren comprensibles per a l'ésser humà.

Alguns australians es refereixen a la creació com a "temps del somni", i donat que ningú para ~~mai~~ de somiar, la creació no conclueix mai i pot re-produir-se i mantenir-se dinàmica a través de les revelacions que tenen els xamans. Així és que S. Freud percebé clarament com la societat influeix en els somnis, tanmateix tan sols posà de relleu el paper negatiu de la societat (represió) sense arribar a adonar-se de la construcció de la realitat també a partir dels somnis i en aquest punt crec poder copsar una contradicció en la seva magistral aportació: Freud s'adonà de l'ordre, o la "lògica" dels somnis. Aquest ordre en un primer moment és de caràcter fisiològic i per tant, és l'ordre de la mateixa natura, però com molt bé va indicar Lévi-Strauss (LEVI-STRAUSS, 1968) al comparar la teràpia de l'analista i la del xaman, en manipular les

imatges dels somnis del pacient, el que fa és construir un "mite personal" és a dir, genera cultura a partir de ~~human~~ manifestacions de la natura, ordena la realitat cultural del pacient a partir de ~~h~~ les manifestacions de la seva natura.

Concretant, pot semblar que els es tracta de dos processos diferents: el de l'home primitiu que utilitza els seus somnis -naturals o induïts- per a elaborar nous trets culturals i per ordenar la seva vida individual i col·lectiva; i el de l'home occidental que produeix els seus somnis en el motllo de les normes i dels valors que la societat li imposa. La primera postura és obviament contrària a la segona (la que estaria a la base d'una Sociologia dels Somnis). En el primer cas els somnis, ^(són) ~~estats~~ alterats de la consciència són una causa, en el segon cas són un producte. Tanmateix aquesta aparença de contradicció desapareix quan ens adonem que la continuïtat entre la vida de vigília i la vida de l'inconscient sempre està present - i això em proposo demostrar- i que la natura i la cultura sempre s'interpenetren estant finalment un mateix fet que es mou al ritme de l'element primordial: la natura, però que no ho seria, tal com la coneixem -l'ésser humà- sense la cultura que la codifica i la fa conscient. Entre l'home primitiu existeix continuïtat entre el mite col·lectiu i el somni individual, en el sentit que les imatges dels somnis són proporcionades per la ~~mitologia~~ mitologia i que, al mateix temps, els mites es fan més complexes i prolifereixen amb els nous elements que s'hi van sumant provinents de les revelacions oníriques. El complex cultural que això comporta s'origina en el ~~prim~~ xaman, guia, savi, profeta, etc Primigeni (Jesus, Zaratrustra, ~~hindu~~ Buda, Mahoma, el xaman altaic) que és capaç de donar sentit -cultura- i codificar els missatges generats inicialment per la seva natura, i aquest ordenament és cegament acceptat en la mida que respon a una necessitat col·lectiva. Però, recordem-ho, no és una concepció estatuària, sinó dinàmica. La meua mateixa experiència en un grup d'anàlisi de somnis, seguint la línia junguiana, durant els primers mesos de formació del grup m'ha indicat clarament com les imatges que van apareixent en les visions oníriques dels individus que formen el grup segueixen clarament una mateixa línia, malgrat la diferencia individual: ~~mitologia~~

cada individu té diferents ~~somnis~~ somnis referits a la realitat personal de cada un, però el llenguatge, les formes, les imatges que van prenent els somnis, en definitiva el llenguatge i la direcció, semblen anar-se acoblant a mida que el grup evoluciona com a tal en el treball dels somnis. ~~Quin és el seu objectiu?~~ És realment interessant veure com ^{en} una sessió la major part dels individus ^{expliquen} somnis ~~somnis~~, per exemple, en que han estat drogant-se, malgrat sigui amb diferents substàncies i en diferent situació i els individus que componen el grup tan sols es veuen un cop a la setmana durant la sessió en què cada un explica els seus somnis de la setmana, i entra la resta, sota la direcció del guia, l'interpreten. Cada grup crea el seu propi còdig per interpretar el missatge dels somnis, a partir de les suggerències del guia qui, al mateix temps, ~~an~~ l'ha tret del seus somnis. Així es crea una xarxa generadora de formes oníriques amb contingut comprensible que ~~indica~~ indica unes línies a seguir durant la vigília, les quals influiran en la posterior elaboració de somnis. La imatge que més em va al cap és la d'una espiral -la ~~forma onírica de l'energia~~ mateixa estructura a partir de la qual es genera i mou l'energia, com han indicat la física- que va creixent. L'espiral té un punt inicial que al mateix temps és el punt on s'inicia també una espiral en sentit contrari. Diria que una espiral creix endins i una altra enfora.

La meua postura respecte al tema d'estudi que presento no és en absolut psicoanalítica. La psicoanàlisi crec que de moment ha donat bons fruits a l'impulsar als etnòlegs a fer interpretacions dels rituals religiosos tant en els bons començaments dels freudiansisme recollit per Ruth Benedict i Margaret Mead (inclús per B. Malinowski, malgrat ~~man~~ ser-ne un crític), com en l'actualitat que ha donat estudis tant interessants com els realitzats per Bruno Bettelheim malgrat no ésser etnòleg. Intento establir un marc referencial per interpretar els fenòmens d'alteració de la consciència siguin trances, estats de possessió, místics, pròpiament xamànics, somnis ~~marinades~~ espontanis o induïts, etc. ~~una~~, marc referencial que em permeti explicar-ho correlacionant les dades portades per la biologia, la farmacologia, la psicoanàlisi, ~~ma~~ l'estudi de les religions, sota una òptica d'Antropologia cognitiva, l'únic marc conceptual que a mi em permeterà fer-ho.

Una altra distinció important que vullfer és la que trobem entre els trances estereotipats d'algunes societats, determinats pels mites, els quals modelene des de fora el ~~m~~ desenvolupament i les manifestacions del propi trance, com passa entre els yoruba i els fon (BASTIDE, 1976, p.95) i els trances espontanis que contràriament, són creadors de mites, d'espectacles culturals renovadors, com per exemple els dels zar estudiats per Leiris, o els induïts pels fongs enteògens que consumeixen els xamans massateques i que ^{usaré de verificació.} ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ etnogràfica. Aquest darrer fet és general sigui el tipus de possessió que sigui i és al que dirigeixo el meu microscopi

SOMNIS, FUNCIO DELS SOMNIS:

Cal distingir inicialment entre el son ~~sinronitzat(S)~~ Sincronitzat i els desincronitzat, S i D. Cada un d'aquests estats del somni té una col·lecció de trets fisiològics, químics, psicològics i funcionals que els converteix en gairebé dues entitats dins aquest estat tan complex que entenem per ~~monn~~.dormir. ^{L'estat} ~~monn~~ S sempre és previ cronològicament al D. En l'estat S els moviments oculars no són ràpids pel que també se l'anomena estat MONR (moviments oculars no ràpids), en l'estat D els moviments són ràpids pel que s'anomena estat MOR (moviments ~~oculars~~ ràpids). Els pols i la respiració són lents en S i més ràpids i irregulars en D. La pressió sanguínea és baixa i regular durant S i més alta i irregular en D. Les ereccions del penis sempre es donen en l'estat D, malgrat no haver-hi relació amb el contingut del somni. L'aparell muscular té moviments petits i ràpids de petits múscles en l'estat D. A més el potencial muscular en repòs és menor durant S que durant la vigília, però encara menor -gairebé inexistent- durant D. Alguns mamífers (els ungulats bàsicament) poden tenir estats S en posició erguida, però ~~per~~ la relaxació muscular de D ~~els~~ els obliga a estirar-se. Per això també se l'anomena ~~monn~~ son "ortodoxe" a S i son "paradoxal" a D: malgrat les aparences fisiològiques és l'estat més profund de l somni, és l'estat en el que es tenen somnis pròpiament dits, és quan l'ésser huma, i tots les mamífers -tots tenen aquestes fases de son, parlant en termes generals, l'ós formigueu sembla que no, però...- ^{son} ~~da~~ més difícil de despertar malgrat que el seu estat psíquic, fisiològic, metabòlic, etc. està aparentment ratllant la vigília.

se estudia
intenció
sintètica
4 2 pors..
fem per
d'antic.

Una nit normal de soni d'un jove adult. El diagrama representa un terme mig derivat dels ^{motls} registres trets durant tota la nit. Les línies gruixudes ^{indiquen} ~~indiquen~~ els períodes D, caracteritzats per un model EEG de fase 1 i per la presència de moviments oculars ràpids. Tret de Hartmann 1967. V=vigília; S=son sincronitzat; D= son desincronitzat o somni.

Fotografia p. 35 a 38 de Hartmann

En moltes zones del cervell l'esquema general trobat és que les neurones senzilles o simples tendeixen a reduir la seva activitat durant la transició de la vigília al son S, i després l'augmenten l'activitat durant el son D fins un ~~nivell~~ nivell igual o superior al que hi ha durant la vigília (Precht 1970 i Hartmann 1977).

Durant el son D somiem, tenim les visions "oníriques".

El son S sempre precedeix al son D, Durant l'estat D bona part del prosencéfal està en un estat com el de vigília alerta: la "corteza" ^{cortex} té una activitat desincronitzada, augmenta el flux sanguini, canvia el potencial de corrent contínua negativa. Sembla que durant el son dels mamífers petits, que és ~~de~~ moltes hores diàries, el que predomina és el son D. A mida que es creix minven les hores de son però, comparativament encara més les D (p.48) ^{Hartmann}. També trobem nivells molt alts d'activitat en el córtex sensorial durant D, en un moment en que l'activitat motora està molt inhibida i l'arribada d'impulsos sensitius també està molt reduïda. Així les porcions centrals dels sist. sensitius-processadors-motors estan molt actius, mentre que les arribades i sortides habituals estan bloquejades. Això suggereix un procés central actiu (potser cortical) que inclogui l'aprenentatge i la memòria. ^{ab fet de la vigília}

La manca de dormir provoca: il·lusions òptiques i auditives i l'afluixament dels mecanismes de defensa de l'ego (el que permet l'aflorament

de material molt més primitiu normalment reprimit). La manca de dormir també comporta una disminució de la memòria i una incapacitat per a fixar l'atenció molta estona en una idea o cosa (anàlisi).

Durant el son D es tenen les ereccions i els somnis. Experimentos realitzats en els que s'impedeix a l'individu arribar al l'estat D mostren que l'individu té problemes d'aprenentatge, de memorització i amb l'experiment de Dement amb gats, el gat es torna hipersexual (p. 60 61). L'estat D sembla que es pot suprimir amb catecolamines, però el que es fa es reduir-lo segons Hartmann.

La supressió del son S comporta un aletargament físic. el son S porta el descans del cos.

En l'estudi fet pel laboratori de Hartmann ~~amb~~ a partir d'individus dormidors (9h. diàries o més habitualment, que senten necessitat de dormir aquestes hores malgrat els incidents de cada dia, etc.) i d'individus de dormir frugal (- de sis hores diàries) s'ha arribat a determinada conclusió: els dormidors tenen la mateixa quantitat de son S que els normals, i molta més de D, a ~~voltes~~ fins 3 vegades més de son D que les persones que dormen poc. Es pot dir que la necessitat de dormir ~~més~~, és una necessitat de dormir més son D. Les persones dormidores, per tant, tenen més somnis onírics i més llargs segons els experiments de Hartmann. Els dormidors recorden més els somnis que tenen.

En el fet de dormir molt o poc entren molts factors i variables: està motivat per ~~diversos~~ l'activitat de vigília (les activitats de vigilància rutinaria provoquen molta son perquè són poc interessants); tenir força de voluntat per llevar-se aviat (argument defensat sobretot pels frugals fets ocorreguts recentment (separació matrimonial, estrès, feina molt creativa però esgotadora, etc.)).

Així i tot, Hartmann, a través de centes d'enquestes i de ~~més~~ gairebé 100 casos estudiats en profunditat i triats després de severes proves (dormir regularment ^{menys} de 6 hores, o més 9, edat adulta, feina regular, vida familiar estable, etc.), als quals aplicà l'EEG estudià el seu ritme seriati de son, en el laboratori i fora, etc, als quals aplicà una bateria de tests projectius, d'intel·ligència, etc. arribà a certes conclusions: la personalitat de cada individu està directament relacionada amb el somni-tipus (dormilega o frugal). Els seus estudis deixen clar que no és a la inversa, (que depen del que es dorm s'estructura una o altre personalitat). El grup dels dormidors és més difícilment definible que els dels frugals. Treballen en feines diverses, alguns són "estudiants sempiterns"; ~~no~~ tenen tendència a l'incon-

4

formisme i a la crítica social i política; en general es queixaven més que els frugals (de les condicions de dormir en el laboratori); molts tenien problemes neuròtics lleus (alguns eren ansiosos, altres tenien inhibició el funcionament sexual i d'altres lleugerament deprimits); bastants demostraven ésser persones creatives malgrat estar poc segurs d'ells mateixos i del seu estil de vida; alguns recurríen conscientment al somni com escapatoria de la realitat desagradable; valoren molt el somni; demostraven, en general, interès pels seus problemes i pels socials. "Podria dir-se que els dormidors es«reprogramen» constantment a si mateixos, al contrari dels dormidors frugals, relativament «preprogramats». Es trobaren, per tant, clares diferències entre ambdós grups; en poques paraules, els dormidors frugals tendien a ésser «desaprensius» a estar «preprogramats» en tant que els dormidors eren «aprensius» o «reprogramadors».

Els frugals solen ser persones que allunyen de si els problemes, no volen pensar-hi, són més conformistes, tenen feines més regulars en les que cal més exactitud que imaginació, etc. *tendeixen a un tipus de*

Aquests estudis ^{suggerixen} que una persona té més necessitat de ~~sonni~~ ^{somni} i de D quan té una personalitat i un estil de vida que es caracteritza per la preocupació, o pels efectes disfòrics de la depressió i l'ansietat i les persones que tendeixen a rumiar els problemes al·loc d'apartar-los. En certs aspectes els dormidors semblaven més neuròtics que els frugals; però entre ells també hi havia més persones creatives i pensadors profunds. Els frugals seguien camins trillats mentre que els dormidors no fugien ni de les preocupacions ni d'un nou aprehentatge. Per tant la duració del son D pot servir per restaurar la ment després d'un conflicte intrapsíquic (stress, depressió, etc.) però també facilita la creativitat i la IM. *(imaginació mental, en aquest cas mística)*
Anècdotes: els grans genis sovint són molt dormilegues.

RELACIONAR AQUESTES CARACTERISTIQUES DE PERSONALITAT AMB ELS XAMANS

No es tenen en compte les relacions que hi ha entre els fets observables previs (canvi de feina, etc.) i la quantitat de son que es necessita, però afecta, *d'una forma eventual: els subjectes triats, most estudis*
Després d'una psicoanàlisi, o de dedicar-se a la meditació baixa la necessitat de dormir (!!!!!). QUAN ES PRENEN ENTEOGENS TAMPOC ES TE SON, ENCARA QUE ES PASSI TOTA LA NIT DESPERT (ACID).
L'activitat emocional i intel·lectual donen molta son (ex. p. 93)

Hartmann

Totes les depression suposen un conflicte intrapsíquic i produeixen ~~una~~ necessitat de dormir, ~~algun~~^{encara} que la mateixa preocupació també produeixi insomni.

L'APRENENTATGE I LA MEMORIA van relacionades amb la son: en èpoques de reprogramació es té necessitat de dormir igual que els nenes petits: dormen molt perquè estan en una contínua programació durant la vigília.

Somni total=D

E'estat D pot prendre's com una estat dedicat a manipular el material après, o a restaurar d'alguna forma la ment/cervell després d'un període d'intens aprenentatge.

Estar-se constantment reprogramant= interès per la vida entre els pobles primitius i en el món rural. En la civilització industrial= avoriment perquè està tot programat i es perd el sentit de la vida: una contínua estratègia adaptativa.

La constant reprogramació entre els pobles primitius (la caça, si un dia plou o no, dependre dels elements naturals etc.) es el que comporta que necessitin més estat D que avui, i que avui les poques aventures "interiors" també vinguin donades per un estat D, tan sols que don s'aplica l'aprenentatge i la memòria; — para qui?

SOL= Somni o son lent = S

Quan augmenta el SOL: després de malalties físiques, infarts, etc., quan s'està seguint un dejuni!!, es probable que el son "S" desenvolupi un paper de regenerador de teixits. Spitz diu que en els nadons operats de circumcisió incrementen molt les h. de son després (trauma físic). Hartmann (104 p.) diu que els malalts de Korsakoff (perdua de la memòria recent) tenen menys son D, igual que els pacients d'encefalitis recents amb perdua de memòria.

Recordo que els dormits ~~per~~ per anestèsia ho recorden tot de l'operació. NO ESTAN VERITABLEMENT DORMITS fins després de l'intervenció: està clar! l'estat S ve després de l'operació per ajudar a restaurar els teixits tallats, però no ~~durament~~ durant.

Fent comparacions amb subjectes similars Feinberg diu que tenen poc son D els nens a deficiències mentals i amb vells amb síndrome mental crònica. (=poca capacitat d'aprenentatge).

Rechtschaffen i Verdine ^(p. 24) diuen que subjectes normals que havien tingut una puntuació alta en l'escala Tylor d'ansietat manifesta, tenien temps D superiors als altres. (encara que en molts casos tenien també son intranquil·la i tallada, precisament per l'estres)

En els individus patològicament deprimits (Hartmann 109) pot donar-se una reducció de les hores de son i del temps D, però la latència de D es molt curta i tenen períodes D llargs, = tenen més necessitat de D encara que es despertin per problemes d'insomni. ELS XAMANA HAN DE XAMANITZAR PER NO FESAR-SE MALALTS.

Els lòbuls frontals i el córtex estan molt relacionats amb l'estat D. La impressió personal de Hartmann és que després d'una lobotomia frontal es necessita ^(menys) ~~menys~~ i una prova estadística de EEG demostra que es té menys D: si es confirma pot portar a: els processos d'aprenentatge, reprogramació, stress, etc. estan directament relacionats amb el lòbul frontal. En pacients obsessius, després de la lobotomia frontal els ha desaparegut preocupacions i estres: EL TERCER ULL DELS ANACORETES HINDUS I DE TOT EL XAMANISME ALTAIC ESTA EN EL LOBUL FRONTAL. Diverses proves semblen indicar que el SOL està relacionat amb alguna funció biològica relacionada amb el creixement dels teixits: possiblement alguna funció que inclogui la síntesi de proteïnes o altres macromolècules. L'exercici físic augmenta la necessitat de SOL i l'aprenentatge augmenta el temps D (Hartmann 113).

Experiment de Zimmerman: posar ulleres a nois amb prismes inversors (veuen el món al revés): tenen un temps llarg de ^{son} D mentre s'acostumen al nou ambient: readaptació cognitiva. i després un temps llarg de D a retornar a la visió normal.

Experiments de Wilkinson i Hartmann demostren que quan s'ha tingut molt son D l'individu es lleva ple "d'energia". Si fa una curta migdiada amb S es lleva igual, però si hi ha molt temps de D desapareix la depressió i el subjecte es desperta molt més descansat i fresc (ELS XAMANS TENEN MOLTA ENERGIA I ESTAN SEMPRE FRESOS EN COMPARACIO AMB LA RESTA DE CONGENERES).

Resumint el SOL pot incrementar-se per exercici, per activitat sexual per hipermetabolisme o per danys als teixits, etc. = paper anabòlic del SOL. La son total i el temps D estan estretament relacionats i podem augmentar-los enriquant el medi ambient, en situacions d'aprenentatge incrementat, de perplexitat, etc. = el son D desenvolupa un paper restaurador de la ment, especialment necessari quan hi ha molt nous elements que "ingressar" al calaix. (~~ment~~, memòria)

La catecolamina disponible en les sinapsis cerebrals baixa el temps de l'estat D, en especial hi ha una correlació negativa entre la noradrenalina i el temps D. És a dir, és possible que (Hartmann 14)

els ~~mapas~~ temps D augmenti o restauri els nivells de catecolamines amb el que consegüentment s'estarà després durant la vigília, més despert i alerta, amb més capacitat de memorització a curt termini i amb més capacitat d'aprenentatge. VEURE DR. SANMARTIN PER ACLARIR COSES PSICOFARMACOLOGIA. *Catecolamines en relació amb substàncies entèrfes → tot són alcaloides?*

Puc deduir que el son S que ~~m~~ s'incrementa després de l'exercici físic, del dolor i dels danys físics i després de hipermetabolisme en que es "cremen" els teixits del cos, té una funció restauradora ~~nan~~ anabòlica, que probablement necessiti tota el cos i el cervell dormint però que l'estat D és un restaurador purament cerebral i es pot donar en estats alterats de la ment sense que el cos "dormi". La hipòtesi de Hartmann diu: "els sistemes de catecolamines (no pot distingir si es la noradrenalina o la dopamina) que es restaura durant l'estat D estan formats pels feixos de noradrenalina ascendent (especialment el feix dorsal) i les seves terminacions corticals".

Durant la son D s'restauen les catecolamines del cervell → d'elles depenen les connexions sinàptiques. Si restanaran les catecolamines vol dir que s'obren noves possibilitats de combinació dels elements memoritzats recentment, durant el son D.

Així veig dins el fet que durant els estats alterats s'produceixi un fenomen de re-memorització (es torna al moment en què es deu crear la unitat) i la Imaginació Mental produïda, de caràcter metapsíquic, serveix per ordenar la re-memorització. dona la clau dels passos a seguir.

- Es X. 1-) s'entenen a tenir visions
2) augment de control i manipulació dels fenòmens mentals

Langue I = Bioinformació: opera els recursos dels pacients i els reforça alguns (fones, cosos...) i amb en a tenir ⊕ vivacitat i autonomia (el xaman és el p. fa amb el neòfit). Amb el temps el X. Tenen + agents: dominen + imatge M. Un es ordena el món subjèctiu → el Tenen + ordenat.

Així el X. Tota A entitat autònoma p. no pot veure durant l'estat ordinari. En estat D.

Hi ha persones que Tenen + fàcilment Imaginació M → dominadors →

- STORR, A. Juny, cupalbo: Barcelona 1974
- STAFFORD, Peter, "La punta del ácidu" El Globo n.º 0, 1979, pp. 13-15
- SCHMIDT-ATZERT, 1985, Psicología de la emoción, Herder, Barcelona
- HOSBERG, H., 1954, "Three dimensions of emotion", Psychological Review, n.º 61
- ROGEMAN, R.T., 1978, The Psychology of emotion, Wiley, Chichester
- CHACHTER, SINGER, 1962 - ver SCHMIDT-ATZERT
- ADHU OM, 1976, the Path of Shri Ramana, part I, N. Sankaran, Madras.

BIBLIOGRAFIA CITADA (Fins l'actualitat)

- BATESON, Gregory, 1972, Pasos hacia una ecología de la mente, Ed. Carlos Lohle, Bs.As.
- BUXÓ REY, M. José, 1983, Cult. ecología a la soc. primitiva, Ed. Mitre, Barcelona, selección y prólogo d.
- TURNER, Victor, 1980, La labara de los símbolos, Siglo XXI, Madrid
- BUXÓ REY, M. José, et al., 1984, Sobre el concepto de cultura, Ed. Mitre, Barcelona
- BURRIDGE, Mambu, 1960, citat a BASTIDE, 1976, p. 13.
- BOAS, F. Antropología y arqueología, Ed. Mitre, Barcelona
- BERTALANFFY, Ludwig von, 1971, Robots, hombres y mentes, Ed. Guadalupe, Madrid, col. Pronto juego n.º 129
- TURNBULL, Colin, 1984, Los primeros, el pueblo de la selva, Ed. Javier Vergara, Bs.As (Argentina) Edición original inglesa, Simon & Schuster 1961.
- BENG, Jacob, 1981, La presencia de los dios. Glosario, JAVD, Barcelona
- BOHR, N., 1966, Atomic physics and human knowledge, Vintage Press, New York
- BENITEZ, Ricardo, 1973, Los indios de México, Ed. Era, México D.F., vol. 3, 11 lbs I (Tema de brujos) - II (Notación de Percepción)
- THOMAS, Klaus, 1970, Die künstlich gesteuerte Seele, Ed. Ferdinand Enke, Stuttgart
- BETTELHEIM, Bruno, La herida simbólica
- BASTIDE, Roger, El sueño, el trance y la locura, 1976, Amorrortu ed., Bs.As, Argentina
- COHEN, Abner, 1974, Two-Dimensional Man, Routledge & Kegan Paul, London
- CASHMAN, John, 1975, El fenómeno LSD, Plaza i jans, Ed. Rotativa, Barcelona
- CAMPBELL, J., 1980, El léxico de los mil cara, FCE
- CAMPBELL, Joseph, Mythological themes in creative literature and art, a Mythos, Dream and Religion, 1970
- COZBY, P., 1973, "Self-disclosure: A literature review", a Psychological Bulletin, n.º 79, citat per SCHMIDT-ATZERT
- CHELONE, G.J., et al., 1979, "Self-disclosure: Origins, patterns, and implications of openness in interpersonal relationships", a Journal of Research in Personality, n.º 14
- COTTON, J.L., et al., 1980, "Caffeine ingestion, misattribution therapy, and speech anxiety", a Journal of Research in Personality, n.º 14

D, V, W

DE MILLE, Richard, 1981, La aventura de Eustanedo. El poder y la alefania, Madrid, Ed. SWAN, Fundación Avances & Hakeldama.

WORSLEY, Peter, 1977, Elle sonnera, la Trompette. Le culte du Cargo en Mélanésie, Paris, Ed. Payot.

WEBER, Marx, 1957, The Theory of Social and Economic Organization, New York, Free Press.

WOLF, Gerald, 1976, Neurobiología, Hermann Blume editores, Madrid.

DIRKHEIM, Emile, 1982, Las formas elementales de la vida religiosa, Madrid, ARAC ed.

NEIL, Andrew, 1975, La mente natural, Extemporáneos, México, Col. "El viento cambia", 23.

WARNER, W.L., 1959, the living and the dead, New Haven, Yale University Press.

E, X, Y

ELIADE, Mircea, Initiaciones místicas

EISNER, Bruce, "La pureza y la esencia de lo divino", 1979, EL GLOBO n: 9/p16219.

ELIADE, La Técnica arcaica del xtian

ELIADE, Mircea, El Chamanismo, 1976, F.C.E., México.

F, Z

FURST, Peter, T., 1980, Alucinógenos y Cultura, F.C.E. México 12, DF.

FILLENBAUM, S. & RAPAPORT, A., 1971, Structures in the subjective lexicon, Academic Press, New York.

FRANKENHAEUSER, 1975, JEAN SCHMIDT-ATZERT

PERICOLA, Joxp n: 1985, El Golef i la generació dels mesters, Setapulla, Barcelona.

GARIBAY, Angel M., Historia de la literatura Nahuatl, México, extracto

de una obra, d'edició

GORDON WADSWORTH, 1985, El hombre marabilla Tlanahuacatl, F.C.F. México.

ETCHEL-DOLMATOFF, G., 1978 El chamán y el jaguar, siglo XXI, México.

ETCHEL-DOLMATOFF, G., 1983, "La cosmología como análisis ecológico", en BUXÓ, 1983

HARDY, A. W., 1965, The Living Stream, Londres, citada Kessler, p. 226

HARTMANN, Ernest L., 1977, Funciones de sueño paralojico, Labor, Barcelona, Col. Labor, 206.

HARTMANN, Ernest L., 1967, The Biology of Dreaming, Springfield, Ill.: Charles C. Thomas

HEISENBERG, W., 1959, Physics and philosophy, G. Allen and Unwin, Londres

HOFMANN, Albert, 1980, LSD, como descubrimiento y uso y del paso desde la ciencia Ed. Gedisa, Barcelona.

HARDY, A. W., 1984, La naturaleza espiritual del espiritual, Herder, Barcelona

HALBWACHS, M., 1925 Les cadres sociaux de la mémoire, Paris, Alcan.

RACIONERO, Luis, 1985, Reincarnación o ser fantástico, Barcelona

HEISENBERG, W., 1969, Der Teil und das Ganze, Munich (citada Kessler 1983, p. 231)

HARNER, Michael J., 1976, Alucinógenos y chamánismo, Guadalupe, México, Col. Punto Omega 213

HARNER, Michael J., 1977, Los vivos, Payot, Paris

JAECKLE, Erwin, Schicksalsrunen in Orakel, Traum und Trance, Arden-Press, Arden 1964.

JUNG, C.G., 1960, The Structure and Dynamics of the Psyche, ed. C. G. Jung, B.C. VII, Londres

JAMES, William, 1902, The Varieties of Religious Experience, New York, Longmans.

IZARD, C.E. et al., the differential. (œuvre Schmit-Atzer p. 154)

JUNG, C.G., 1981, El hombre y sus símbolos, Ed. Canalt, Barcelona.

- LANGER, Suzanne, Feeling and Form, London, Ed. Routledge and Kegan Paul, 1953
- COESTLER, Arthur, 1983, En busca de lo absoluto, Kairós, Barcelona
- LORENZ, Konrad 1983, La Etología, ed. Nuevo arte, Thor, Barcelona
- LEVI-STRAUSS, Claude, 1967, Antropología estructural, Editorial Universitaria de BsAs.
- KETY, S.S., 1970, a The Neurosciences: Second Study Program, editado por F.O. Schmitt, Rockefeller Univ. Press, New York
- KEYS, J., Verne bibliográfica de Pribram 1980 p. 144

M, N

- MICHAUX, Henri, 1979, El infinito turbulento. Experiencias en mercedina, Ed. Premia editora, Puebla (México).
- NOLL, Richard, 1985 "Mental Imagery Cultivation as a Cultural Phenomenon: The Role of Visions in Shamanism" a Current Anthropology, Agosto-Septiembre 1985, 1, 4, vol. 26, p. 443-451
- MCLUHAN, Marshall, 1985, Guerra y paz en la aldea global, Planeta-Agostini, Barcelona, Col. Obras maestras del pensamiento contemporáneo, 45.
- MELEGAZZO, C.M., 1981, Magia, mito y psicodrama, Paidós, BsAs
- MUNN, Henry, 1976, "Los hongos del lenguaje", a HARNER, 1976, pp 95-132

O, P

- PRIBRAM, K.H. y MARTÍN RAMÍREZ, J., 1980, Cerebro, mente y holograma, Ed. Alhambra, Madrid
- POLANYI, Michael, 1958, Personal Knowledge, Routledge and Kegan Paul, Londs.

1)

manifesta

- L'estructura onírica és de condensació:

- fusió de 2 o + elements (imatges, pensaments)
i s'han presents al mateix temps.

- s'està instant connexions entre material obert i incògnit
connectant 2 vis

→ es pot pensar q. material no aportat en la línia s
connecta a vis cerebrals ja existents.

13

Les connexions limàrics p. línia en fòrmis =
reconnexions de material no a circuits d'unió
fermant cerebral.

- Quan una imatge té a l'importància en el fòrmis =
punt on s'connexionen diversos vis.

- Hipòtesi: durant D s'formen noves connexions (en
les 2 es corticals, servides per la vis ascendent de
catecolamina) entre els records del dia i la vis
antiga.

ASPECTES NARRATius del somni D

- el somni s desenvolupa com una seqüència històrica
i/o com certes h's diferents.

- s'ha demostrat p. el fòrmis ~~que~~ ^{lineal} passen en un espai
de temps objectiu i no són ni caleidoscòpics constants
entre elements incògnits, ni tenen formes analítiques
la línia

(2) — ~~La~~ Un episodi únic consisteix en 1 element
intelligent p. & se'n va d'una història, fins que
s'canvia d'escenari, o entra un altre element intel·ligent,
que s'condensa a l'únic o s'origina una altra
H.

— Aquests canvis d'episodis únics, Watson ho reconstruïx
en els fets que ve acompanyat d'interès moriment ocular
i els pics de PGO. → n.p. estan relacionats
amb el context → s'estimula el context i així
compta sovintament de records.

En els pics PGO s'podria veure els períodes
reconnectors dels estats → instruccions per trobar
una nova connexió neuronal → aquest punt
nodal agafa la consciència de vigília.

La H. única seria una seqüència +
ordinària de la memòria.

→ Després: durant el son) s'formen i passen a punt
noves connexions, com a part d'una estratègia
adaptativa constant i com a part d'un procés
de restauració de certs sistemes cerebrals que
depenen de la catecolamina i les H. successives
durant la vigília (la consciència).

Per tant, durant la vigília no passa res que
no passi en somnis (ni fet cognitius, ni emocionals)
encara que durant l'experiència única tot tingui
un caràcter + visual. Les emocions p. predominen en els
sognis són + simples i primitives que les de la vigília. I
manquen en els somnis les emocions p. depenen d'una
retroalimentació de l'entorn, x al que s'podrien canviar
& hàbits.

— Durant els somnis el temps i l'espai estan fortament organitzats:
un durant la vigília. S'accepten fets impossibles sense sorpren-
dents ≡ se compensa la funció de l'ego relacionada a la llista
o judici de la qualitat concreta.

③ Aquestes funcions (estructuració de l'espai i l'espai, delimitació de l'espai, percepció de la realitat, etc.) passen durant la vigília, & no en els somnis → són funcions del còrtex sota l'impuls de sistemes neuronals catecolaminèrgics. Segons Hartman, en aquests el que s'ha anomenat "via morta" reapareix durant els somnis = el somni ens mostra el funcionament del cervell sense la influència de la catecolamina.

És d'una altra forma: una activitat més primària o + primitiva, que no implica els aspectes abans mencionats, talvegada sigui la forma en que funcionen els sistemes que es descometen; no s'utilitzen les influències de la catecolamina. → aquest estat s'observa als somnis; pot ésser experimentat a través d'ajuda, a través, etc.

S'ha detectat que en la manca de somnis (de son) influeixen factors com: ésser intimament dormint, en moments d'estí, depressions lleus, períodes breus de les dones, etc.

Quan se somnia més s'observa un increment del treball primari, habilitat química, etc. → tot suggereix que s'està intensificant la labor que hem suggerit per al son D.

Els somnis en donen indicis del que s'està connectant, sembla com si en aquestes situacions s'estiguessin formant connexions més fortes i racionalment aquestes s'observen quan durant el dia s'ha acumulat material més profund (la manca d'intimitat en la labor és un altre ésser vulgar i no emocional).

Beyer, Hunter i Lane (1971) registren somnis + emocions i intencions a una persona després d'haver estat en la "condició creuant" d'una "teràpia de grup".

* Funcions de la vigília dormida durant el son: atenció concentrada, imprecisió de patrons i pautes de pensament i una autofunció modulada per retroalimentació de l'entorn. → aquests processos que s'observen durant el somni són els mateixos que estan totalment absents al despertar → la funció: la química d'aquests processos s'observa durant el son D.

(4)

El front, i en menor mesura, poden tenir un paper en la restauració i reorganització de certs sistemes que contenen catecolamina ascendent i de xarxes corticals influïdes per aquests sistemes.

2) La utilització de drogues per alterar l'estat ordinari de la consciència ha constituït un tret de la vida humana en tots els seus fases històriques i actuals.

= Necessitat innata d'alterar periòdicament la consciència.

= Analogia entre experiència sexual i l'alteració de la consciència.
Moltes religions relacionen sexe/multiplicitat.

[Els nous E.T. tenen formes - d'alterar la consciència (Weil, p. 35)]

A l'Orient els estats subjectius són considerats més directament accessibles a la investigació i els processos objectius, els quals, en darrer terme, només poden ésser cepsats a través dels nostres estats subjectius. En conseqüència, a Orient s'elabora una ciència experiencial de la consciència (Iyga).
= Tracta d'una ciència tan brillantment articulada com la neurofisiologia, encara que potens regards s'hi ha donat correlacions.

Psicosi: delirio d'una funció ~~psíquica~~ 4 denominada "porta de realitat": el port a través del qual un individu verifica continuament la seva interpretació de les seves percepcions. En relació a la percepció que es dona fan de les seves altres percepcions → a posteriori passen que la psicoi, per se, no s'és negativa. La capacitat d'experimentar la realitat d'una forma no convencional és una característica dels psicosis.

= L'ús regular de drogues desenvolupa l'habitament, x un equilibri entre l'ús i la no aplicació. pot portar a l'aplicació intel·ligent d'algunes d'elles → P.P.

= A l'estiu de 1967, a l'extrem NO del Brasil, a Rio Negro, una expedició científica observà la utilització d'un narcòtic embriagant anomenat "oponá". per part de la tribu dels indis waikã, d'un poble de la selva de Maturacã. Schmitt, que participà a Holmstedt, un toxicòleg que s'especialitza sobre la tribu dels waikã de Maturacã guarden l'oponá en un llarg tub de bambú en penja de les vides de la casa i és utilitzat per un sol adult, sol o en grups, durant tot el temps que duren les festes, el tub es manté ple i el narcòtic està sempre disponible per a ser utilitzat. De tant en tant, un indi aspira oponá, s'embriaga i balla i canta tot sol, mentre la resta del poble segueix els seus quefers habituals.

= Els pp. reconeixen la importància de l'alteració de la consciència i no la prenen als nous.

= Els pp. ritualitzen el consum de drogues - exemple de pyramis d'ayahuasca.

a ~~seu~~ p. 137. bona descripció. la preparació s'ha influït
en els individus, amb a pellada de avanços profunds.

- L'ús de drogues o medicacions sempre comporta la dissolució de
"jo" → subjectivitat efarrida, per tant, està en relació directa

1.2

- La intuïció apareix amb l'alteració de consciència. Els tècnics de la
pedagogia actual tenen per & important la intuïció durant l'edu-
mentatge.

Intuïció = estat transitori d'alteració de la consciència ordinària
consistent en experiències sensorials o pensaments particu-
lars acoblats a fortes reaccions emocionals. L'intel·lecte,
no pot explicar aquesta associació, perquè té una font
en ~~la~~ l'inconscient. → origen dels paradigmes?

- En la consciència alterada s'manifesta els parells d'oposats
junts. La física moderna testa el dualisme paradòxic
en el món subatòmic, on entès com els electrons i els fotons,
poden existir com a oncs i partícules, energia i matèria.
+ ying i yang. Els mots no són de naturalesa ambivalent,
sinó que la nostra ment no pot acceptar-los en el seu
estat ordinari. Niels Bohr va posar nom a aquesta relació
anomenant-la "complementarietat".

- "Algun que, prenent la llum,
percepia l'obscuritat
és en si mateix una imatge del món
i, sentint una imatge del món,
és continua, ~~inabastant~~ inabastablement,
la llum de la creació"

} tenye

Lao Tzu, the way of life, traduct a l'anglès
~~per~~ per Witter Bywater (N.York: Capricorn
Books 1962) p.42 (versió 48)

1)..... No parlaré de procediments pròpiament dits per anexionar pobles, ni de mètodes de control social a través de la simbologia, tal com se'ls considera habitualment (simbologia utilitzada pel poder, mecanismes simbòlics que permeten detentar-lo, etc.), sinó que la meua ^{aportació} ~~aportació~~ posa de relleu la importància que tenen certs estats mentals (a través dels quals s'estableixen determinades categories cognitives de la realitat) per a mantenir la cohesió de les col·lectivitats humanes, unes finalitats transcendents comunes i al mateix temps satisfan les expectatives emocionals col·lectives, donant direcció a la comunitat. Aquests estats són els que "creen" el poder autèntic o carismàtic, és en ells on es crea una intersubjectivitat col·lectiva que uneix les persones, i és en ells on és crea la simbologia de condensació (Turner, Sapir, Jung) que permet detentar el poder de forma carismàtica, com fa el Dalai Lama en ~~en~~ la cultura tibetana tradicional, el xaman en els pobles altàics, o com feia Art Kleps amb l'església neocamericana ~~una~~ on combreguen amb LSD 25, quan afirmava "Mi palabra és la ley. Lo que yo diga vale y no hay más que hablar. Es una iglesia, no un negocio o una revista. En otras palabras, mientras yo no ^{me equivoco} ~~equivoco~~, está usted conmigo. Si ^{falls} ~~equivoco~~ estoy liquidado, ¿entendido?".

La simbologia generada en els estats ^{mentals alterats} ~~mitopoiètics~~ ^{catalitza} les ~~emocionalitats~~ ^{emocionalitats} (quan és autèntica) de forma inequívoca per a ningú i és aleshores que les persones, de forma espontànea, s'adhereixen a una o altra construcció simbòlica com a mecanisme per orientar-se en les realitats no-ordinàries tan sols cognoscibles en aquests estats ^(mentals) i que ^{donen} ~~els~~ l'orientació necessària per a satisfer les necessitats i expectatives de "trascendència" que té tot ésser humà, de forma més o menys conscient i que al mateix temps el sumeixen en un beatífic estat de comunió amb la resta de persones de la mateixa comunitat.

Aquesta simbologia profunda, generada durant els processos d'alteració de la consciència i carregada d'emotivitat, és la que sempre ha ~~d'estar~~ ^{part} ~~del poder~~ ^{que tingui una} per a ~~forma~~ carismàtica. Si no és així el poder intenta ^{apropiar-se} ~~apropiar-se~~ aquesta simbologia generada en estats marginals a ell i prendre-la com a pròpia però ^{aleshores} ~~perduda~~ ^{perduda}, naturalment, el contingut mitopoiètic i creatiu original. Exemples en trobem a muntanyes: els xamans havien d'estar constantment alerta respecte a llurs propis poders d'entrar i sortir del món mitopoiètic per a mantenir el

estats de control mental

poder i el control, és a dir, necessitava estar en constant contacte amb el món intemporal, espacialment ilimitat i Creador Originari, ^(NAGUAL) d'allà on sorgeixen tots els actes ~~monomimica~~ ^(TONAL) i símbols creats, assolible a través dels estats alterats de la consciència (mitopiètica); aquest món extàtic explicava el ~~monomimica~~ món ordinari i quotidià: ~~monomimica~~ el xaman que millor ^{es movia en} ~~monomimica~~ aquell món, coneixia el modus de ~~monomimica~~ ordenar i reordenar l'ordinari, ell instaurava els símbols, vàlids en la seva cultura, que ~~monomimica~~ venien d'un món analògic i, per tant, detentava el poder, indiscutit per la resta de la col·lectivitat, en tant el xaman operava de catalitzador emocional i obrava en benefici de tothom.

En la nostra cultura ha passat quelcom similar amb un agent extàtic concret: l'antèdgen LSD 25. Donada la manca de mètodes per arribar a una modalitat cognitiva mitopoiètica (Buxó) consensualment acceptats, s'extengué l'ús d'LSD 25 entre una part important de la població (crec que ha estat el fenomen ^{cultural} més important ~~del nostre segle~~ del nostre segle, malgrat no veure's així per tota la implicació també que encara conté). Aquest entèdgen genera tot un món de símbols que ~~mà~~ permetien concretar, ordenar i transmetre el món mitopoiètic cognoscible a través de l'estat de consciència alterada que ^{en} provocava l'ús: bàsicament la música dita psicodèlica/rock/al.lucinant, etc. i les lletres ~~de~~ les cançons: exactament igual que quan els xamans diuen que les lletres dels salms que canten durant llargues hores d'èxtasi els venen inspirades per les ~~de~~ ~~utats~~ ~~una~~ amb que es posen en contacte durant aquest estat mental.

Durant els anys 50, 60 i 70 del nostre segle el consum d' LSD generà un seguit de rituals, en estructura, contingut i funció molt similars als xamànics, on es posaven en acció tots els símbols creats (símbols de condensació). Aquest fet generà un poder carismàtic definit i que entre els grups de persones que el mantenien, era objecte d'una lluita per a detenir-lo.

Aquesta ~~esperança~~^{esperança} prengué tanta revolada perquè, precisament omplia totes les expectatives emocionals, transcendents i d'altres que veurem més endavant, que no ofereix el poder instaurat habitual (polític) perquè no ve instaurat des del món Originari ~~naix~~ d'on sorgeixen els símbols de condensació que SI que són els indicadors de poder.

El poder polític aleshores anexionà ~~als seus dominis~~ les configuracions simbòliques que havia generat l'LSR (la casa de discs CBS i d'altres començaren a editar els discs de grups fins aleshores absolutament margi- nals des d'una perspectiva "oficial") i en prohibí la fabricació (Kenne- dy l'any 1964) de l'entègen per a finalitats mèdiques (d'on sortien

les dosis que, per milions, es consumien per part del nou grup cultural posteriorment dit hippy), però la CIA als EUA en multiplicà ~~la~~ l'elaboració amb finalitats militars (ja als finals de la guerra del Vietnam s'utilitzà l' LSD amb objectius militars). Els primers consumidors de l'enteogen fundaren esglésies, comunitats més o menys estructurades (per tant amb ~~poder~~ algun tipus de poder) i sistemes de representació simbòlica que foren, fins allà on podia el poder polític, anexionats intentant el poder polític fer-se amb la validació mística, mitopoietica etc. que tot plegat comportava. Els mateixos subjectes que ~~creaven~~ crearen aquest món confessaren posteriorment que, a partir de que començaren a gravar discs (el poder establert s'havia apropiat dels ~~simbols~~ símbols de condensació creats en els estats mitopoietics), havia canviat TOT, les lletres no eren les mateixes, la música ja no corresponia a experiències originals, etc. Molts dels músics acabaren suicidats, amb malalties mentals o seguiren generant més música, però amb plena consciència que el món simbòlic que ~~estaven~~ ^{teixint} ~~creaven~~ no corresponia a les autèntiques vivències que l'havien creat (analitzo i faig entrevistes amb cassos concrets). (comparo lletres de ~~salms~~ i lletres rock de la 1ª i 2ª ^{època})

La crítica més fàcil que es fa a la meua postura teòrica és que el procés funciona a l'inversa: el poder assimila sempre qualsevol desviació que s'origini a la ^{part central} cultura si vol mantenir-se com a poder. Tots els poders de qualsevol poble o ~~comunitat~~ col·lectivitat humana funcionen ~~d'aquesta~~ d'aquesta manera: jo no ho crec. És cert que tota desviació que apareix dins una cultura, desviació referida al tronc principal ~~de la cultura~~ del nucli de valors que organitza una cultura, ha d'ésser tallada per la tendència dominant si no vol perdre la seva pròpia predominància en la societat, però ara no m'entretindré en esbrinar com ho ^{fa} una cultura determinada, ni en ^{examinar} ~~analitzar~~ les lleis generals que regeixen el fenomen, sinó, que el meu objectiu, molt més ambiciós, és ~~mostrar~~ demostrar les causes que creen una nova branca, és a dir una desviació del tronc principal de la cultura, i que propicien la creació d'una nova cosmovisió, a partir de la ~~caducitat~~ caducitat de l'antiga, i quins mètodes ha de seguir l'antiga si vol mantenir-se realment com a tendència o estil de cosmovisió sòlidament implantat en una comunitat humana. ^(seguint)

La meua aportació és molt idealista en el sentit que crec, i prenc postura al costat dels qui ^{ho} defensen, que primer hi ha una ideació de la realitat i posteriorment aquesta ideació manipula la realitat que varia i ~~crea~~ ^{provo} una nova estratègia ideativa que es relaciona de forma

* Naturalment accepto les seues explicacions, per atiquen per permanència de: adaptació a un miteol europeu fantat, següiment d'un ritme més "natural", etc.

→ En definitiva, proposo una explicació al fet que en moltes cultures tradicionals gairebé no apareixen branques (desviacions culturals respecte al tronc principal), i que en d'altres (la civilització occidental) la feina és a fallar-les. La resposta és que el tronc, malgrat mantenir-se com a tal gràcies al món arbitrari dels símbols, ha perdut la font de la saba, i cal retrobar-la. (Ho farà a través dels ordinadors i del coneixement?) *

4-
que anomenaré reattractivament positiva o negativa, depen de l'estrategia concreta, amb el ^{món empíric} ~~món~~. No crec que sempre hagin estat així, i, de fet el procés de l'evolució filogenètica és probable que em doni la raó, ja que la capacitat ^{neur-} purament fisiològica de "pensar" la realitat ha augmentat de forma objectiva durant aquest procés que encara no ha acabat.

Donat que l'estil cognitiu mitopoètic, assolit a través de ~~hannanhanhannan~~ determinades alteracions del funcionament de la ment, el trobem arreu de la terra sota diferents formes, però amb un mateix contingut estructural amb les mateixes manifestacions a través de llenguatges analògics, amb un mateix contingut emocional i satisfent unes mateixes necessitats humanes, amb un processos ideatius similars, puc afirmar que és una necessitat innata en l'ésser humà assolir aquesta consciència. En definitiva psicòlegs i psiquiatres han arribat a les mateixes conclusions: és precis ~~monnan~~ dormir per a mantenir la salut mental de l'individu i dormir no és més que caure en un estat d'alteració mental periòdic, profund, però sense control de la consciència desperta (control que es manté durant les experiències extàtiques o entebgens). Recordo que els ~~monnanhanhannan~~ monjos benedictins de Montserrat quan varen eliminar les hores que dedicaven diàriament als cants gregorians s'adonaren que tenien més son tot i que aquesta ^{supressió} ~~monnanhanhannan~~ els permetia dormir una ~~mitja~~ estona més: eliminaren un camí a través del qual mantenien la ment funcionant analògicament algunes hores diàries en plena consciència (la música és el camí per excel·lència a estats entebgens, i després és el llenguatge més adequat per expressar-los i transmetre'ls) i degueren donar més descans a la ment analítica.

Revenint →

2).....Definició de conceptes que utilitzaré:

Els entebgens són tots els embriagants, encara que la majoria de substàncies embriagants indueixen a un estat no-ordinari de la ment que d'alguna forma trenca, atura o només desgavella el mètode de pensament analític ordinari. Els entebgens transporten a un món pròpiament místic o extàtic, en el que l'individu té experiencialitats transcendents inoblidables per a ell, carregades d'emotivitat i que és l'estat Primigeni que permet l'acte creatiu en essència: re-ordenar el món i conèixer les categories i ordre establert "des de fora," el que permet entendre l'estructura del món ordinari (la ideació ordinària de ~~la~~ la realitat empírica) i, per tant, ~~an~~ copsar-ne el passat i el futur des d'un estat de la consciència d'absoluta introversió respecte a l'objecte immediat. L'entebgen permet assolir

parlaré del poder causmàtic, com a poder en el
quècremen els individus, ho ordena i revalua el
món a través d'una simbologia de condensació
o referencial vàlida per a tota la comunitat, i
de ~~perquè~~ l'origen d'aquest poder.

aquest estat místic o extàtic; altres embriagants, no.

~~Infinitament més important~~ L'estat enteògic és el que permet reproduir el procés de creació de la realitat i, per tant, construir els símbols de condensació que ~~reorientaran~~ orientaran el xaman en aquesta realitat, i a partir d'ell a la resta de la col·lectivitat. Quan es perd el mètode per assolir l'estat enteògic (sigui ingerint enteògens, o sigui a través de pràctiques més mecàniques: ioga, meditació, dances com els ~~Bervitxos~~ Bervitxos, dejunis perllongats, exposició als elements, etc.), la ~~monarquia~~ cultura està atrapada en un món de símbols de condensació que lentament perden validesa fins la decadència o el sorgiment d'un nou mètode (que pot ser una desviació respecte al tronc principal o pot ser una nova adquisició de la cultura establerta, amb el que es reafirma i es consolida, ja que pot tornar a orientar en un sentit intemporal la societat).

Per exemple, els indis huitxols que se serveixen del ~~lactus~~ ^{cactus} enteogen "Peiot" ~~Willowbark~~ temen que aquest espècimen desaparegui per causa de la gran quantitat de joves ianquis, ~~amb xamans i xamanes~~ que cada temporada baixen a Mèxic a collir-ne; si desapareix l'enteogen desapareixerà la possibilitat que tenen els huitxols d'orientar la seva cultura i la seva vida, encara que mantinguin les cerimònies, ~~serien cerimònies~~ buides de contingut. La forma simbòlica no els importa mentre el contingut extàtic segueixi mantenint-se i sigui perfectament transmissible a través de certs símbols: els antics esperits ara reben els noms cristianitzats de Verge Maria, Déu Nen, angelets, etc. És més, donat que la cosmovisió original cristiana també es crea en estats extàtics (els ~~místics~~ místics cristians són els qui han revaluat periòdicament aquesta institució religiosa i la mateixa comunió cristiana, com ha verificat Graves, Wasson... era la cerimònia que embolcallava la ingestió comunal del bolet enteogen *Panaeolus Papillionaceus*, treta de les cerimònies pre-cristianes hel·lèniques), el sistema de símbols i la significació de cada un d'ells era fàcilment adoptable pels xamans huitxols: aquest fet sí que il·lustra l'absorció que el poder fa de desviacions forànies per a poder-se mantenir: però sempre conservant el trasfons mitopoietic que el revalua constantment (tots els dictadors occidentals han intentat justificar-se a partir d'explicacions d'índole divina: llur poder els venia donat des dels mateixos braços de la deïtat suprema: no és més que utilitzar una simbologia que en d'altres cassos és literalment significant, però sense saber-ne la realitat, o millor dit, sabent que és mentida en el seu cas).

Un altre fet il·lustratiu és el cas de l'LSD: quan Hofmann ~~inventava~~ ^{sintetitzà} aquest enteogen ràpidament se n'extengué ~~l'ús~~ a tot Occident (en 10 anys aproximadament va passar del seu laboratori d'investigació a ésser un enteogen consumit i conegut): és creà un món cultural a l'entorn de l'LSD, i s'estructurà amb una rapidesa pasmosa per a mi: s'organitzaren cerimònies amb totes les de la llei (dejuni el dia abans, abstinència sexual, cercar un guia ~~que~~ ^{que} donés les indicacions precises durant el procés experiencial, es crearen músiques adequades per acompanyar i guiar la creació espontània de la parla, etc.) que s'extengueren per tot el Vell i el Nou món que avarcava la ^{civilització} ~~civilització~~ Occidental. És a dir, és creà una cosmovisió ~~absolutament~~ absoluta i que omplia totes les expectatives emocionals i trascendents de l'ésser humà -com veurem- a partir del consum d'LSD, enteogen que instrumentalment s'adequava a la cult. Occidental. En prohibir la producció d'LSD i passar aquesta elaboració a mans de laboratoris clandestins, donada la complexitat del procés bioquímic, mai més s'ha pogut consumir l'enteogen pur, sinó que s'aconsegueixen substàncies similars (mai tinc un estudi bioquímic complet de les variacions moleculars que té aquest LSD impur que avui es comercialitza, demanat per mi als laboratoris de l'Hospital Clínic). Aquest fet, a part del perill que comporta per la salut ~~personal~~ dels consumidors d'LSD, ja que en la majoria de casos no saben que ^{ingereixen} i s'hi han trobat inclús components com l'estrícnina, ha acabat ^{el mudi de} amb la cultura generada a partir de l'ús d'aquest enteogen; els actuals substituïts de l'LSD són simples embriagants més o menys forts i tenen el mateix paper devastador que ha tingut l'alcohol sempre que ha entrat en cultures primitives: és un paper absolutament disgregador. Se segueix usant el món simbòlic creat sota l'efecte dels enteògens (cerimònies, música, ritualística, etc.) però ja no té ~~la~~ la funció instrumental de crear noves cosmovisions (o de reavaluar l'antiga) que és el que fan en definitiva els pobles primitius quan cada generació passa pels mateixos rites iniciàtics revaluant individualment i confirmant col·lectivament la validesa de la ^(re-vivre) cosmovisió dominant). S'intenta comprendre ^(re-vivre) profundament el missatge dels símbols de condensació, però l'embriagant no ho permet, tan sols entorpeix la consciència ordinària permetent, en alguns casos, intuir l'existència del món subjacent al símbol: des de l'àlbum dels Beatles "St. Peppers" ~~on~~ el qual està íntegrament dedicat a l'LSD (analitza lletres i el canvi radical del model musical utilitzat fins aleshores pel grup) ~~mentre~~ fins l'any 1965-66-67 en que començà a manca l'enteogen a nivell popular es creà

100

100

100

El sentir que el medi on un estat & torna estrany, del mateix mode, que el medi on, així com la sensació que un ser estrany, un dimoni s'ajuda d'un, on 2 tests de l'ambigüament per LSD. Per franc que alguns ls diferències i variants de l'experiència d'LSD, aquests tests se citen en la major part d'experiments descrits. El metge A. Hoffman, ja el se 1ª auto-assaig, descriu la posició que en per d'ell el dimoni de l'LSD, com una experiència inquietant. (Hoffman, 99)

Ignel p. es p. i místics on usen per l'objecte del test, o de de.

Compara 1 gran fabrica menja pastells de Philocephalus i din q. s' el metge o gran el Tata F din un LSD & en meditar.

uns somnis & estrany dels pèlles
dis les nostres a examinar una
crisi entre la complexitat humana
del món i la qualitat dels somnis.
Al fi i a le cap, LSD E s macore
que s menja.

RITES de PASSATGE, T^o (I)

V. TURNER, La seva de
los símbols pp. 103

Si s'entén que el nostre model de societat bàsica és el d'una estructura de posicions, s'ha de considerar el període marginal o de "liminaritat" com una situació interestructural.

(pp 104) Van Gennep ha definit els rites de passatge com a "rites que acompanyen qualsevol canvi de lloc, de posició social, d'estat o d'edat i diu que tots els R. de Passatge tenen 3 fases:

6.2 A) Separació B) Marge o limen i C) agregació

No obstant, els R. de P. no estan confinats a determinats moments culturals definitament definits, sinó que poden acompanyar qualsevol canvi entre estats distints: l'entrada en guerra, el pas de l'escassetat a l'abundància, els primers fruits, etc. i també hi

RITES de PASSATGE

V. TURNER, La seva de
símbols, 119

Després dels R. de Pas. els neòfits retornen a la societat secular i es troben més alertes i amb un coneixement realzat de les coses, x han de sotmetre's al costum i a la llei.
Durant l'estat liminar se'ls mostra que els modes de fer i pensar diferents dels establerts per les normes i els avantpassats són impracticables i poden tenir desastrosos conseqüències.

6.2

- * Referent als estats liminars, Jane Harrison que ha treballat en els misters òrfics i eleusins ha dit que la comunicació dels "sacra" té 3 components:
- (A) Exhibicions, "el que s mostra": instruments evocadors i artides sagrats, normalment de molta simplicitat formal (la interpretació és complexa).
 - (B) Accions, "el que s fa": les instruccions que reben els neòfits (nois sagrats, la H^a mística, la teogonia i cosmogonia, els cultes) que resten secrets a la resta de la soc. i aquest secret és el punt crucial del fet liminar. E avança els coneixements ètics, tecnologia, etc que poden comunicar a la resta de la soc.

~~El ritual és transformatori, la cerimònia confirmatòria.~~

6.2

la ritx de p. en canviar d'un status a un altre, o d'una posició a una altra.

* La liminitat durant la iniciació és l'objecte de l'estudi de TURNER

* El subjecte dels R. de p. és estructural, sinó físicament (el cosint és amagat) invisible durant el període liminar.

* El ritual és transformatori, la cerimònia confirmatòria.

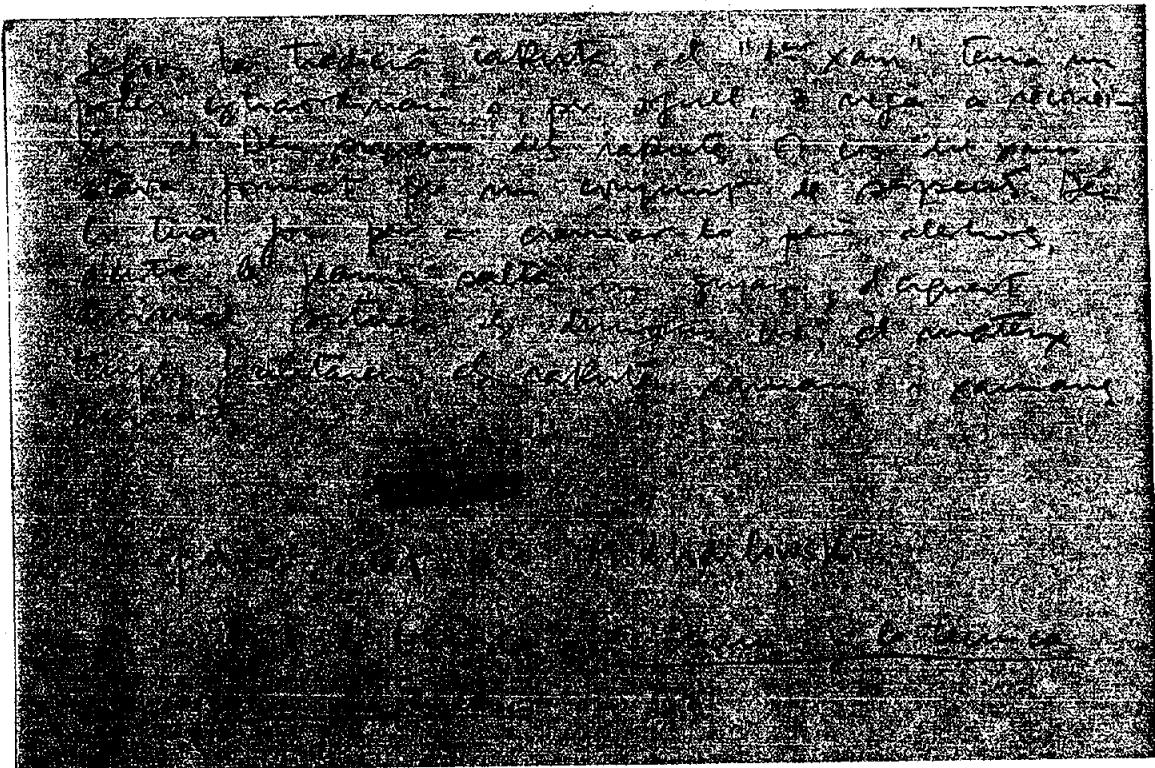
* La persona liminar està definida per un nom i uns símbols. sovint es mateixos que s'usen per a tots els qui estan en condicions liminars.

* El caràcter de liminitat = invisibilitat del subjecte als R. de p. Té doble caràcter: "ja" no estan classificats, i al mateix temps, "encara" no estan classificats en el nou lloc estructural. Com que els neòfits estan "estructuralment morts" poden ésser tractats durant un període + o - llarg com a cadàvers (segons cultures diferents)

* La camaraderia i franquesa mutues, és el fruit de la liminarietat estructural, sense relacions justes i sancionades, i l'èmfasi posat en allò que representa el bé comú. La gent és més "de la mateixa" quan no està dins el rol institucional. Demés, els rols impliquen responsabilitats i en la situació liminar la responsabilitat recau en els "vels", deixant als neòfits plena llibertat per desenvolupar les relacions interpersonals. Aquests es confronten entre si, integralment i no compartimentats pels rols.

* El coneixement "quòtic" dels arxans, durant el període liminar, canvia la natura + intimitat del neòfit + "impri-mint" és tret del nou estat. No és una simple adquisició de coneixements, sinó un canvi ontològic. La passivitat aparent es revela com una absorció de poders, que començaran a ésser actius un cop el nou status social hagi estat definit. El mudi paradigmàtic de la qüestió liminar és la comunicació dels "sacra".

(Continua pàg. III)

- * Cal saber distingir entre estats definitius de forma ambigua o contradictoria, i els que deriven de transicions ritualitzades entre estats diferents. → no són contradicció estructural, sinó que la liminaritat són estats essencialment no estructurats fora d'ells mateixos.
 - * Dintre els estats liminars s' creen relacions ben formen una "estructura social" & específica i & simple: entre instructors i neòfits hi ha una autoritat i submissió absoluta; els neòfits entre si mantenen una igualtat absoluta.
- 6.2 L'essència de la total obediència dels neòfits als "vells" radica en que aquests representen el bé comú i la totalitat de la comunitat.
- El grup liminar és una comunitat de camarades fet que trascan deix els status, l'edat, el parentiu i a volte admet el sexe.

durant la Jura. Durant tres dies i tres nits els dos
joves en una casa cantant i tocant la campana
de la porta. El tercer dia tornen a la porta a
treure una bombeta. I al setè dia el jove ven
el segon dels homes la cerimònia ha acabat en
la porta i han de repetir el setè dia de
cerimònia.

Inteuccio

14

Cal distingir entre: formes simbòliques

funcions simbòliques

un canvi de forma simbòlica no comporta un canvi de funció. La societat sovint pren diferents formes simbòliques per assolir les mateixes funcions.

Les formes simb. formen part del món creatiu

Cohen

8

Les grans preguntes que s'formulen es lliuren durant la vida (jurnalisme) es responen amb o pels símbols, però l'home és de creativitat lliure i segueix models simbòlics que li són donats per la soc. En general no per petits grups que manipulen els símbols → manipulen la soc.

Ara l'home-simbolista i l'home-polític estan articulats

8

El nahual és al mateix temps el dimoni, la disso-
lució de la voluntat. Molts místics ho han dit:
"Cap home se li pot resistir. Sols ho aconseguieix
la Gràcia de Déu".

El dimoni forma part de l'home mateix, està
dintre nostre, igual que la capacitat de coneixe-
ment diví. També el dualisme és inherent a la
cognició i per això el sincretisme mental pot
portar d'un lloc a un altre, perquè els avarca
tots dos. tot xaman i asceta ho sap

Clement de Roma, va sostenir que Déu governa
el món tant amb la mà dreta com amb la sinestra,
estant Crist la dreta i Satanas la sinestra.

Déu representa la unió d'oposats i per tant té
aspectes bons i aspectes dolents o malignes
(algunes de les primeres autoritats religioses
ho han defensat .

7

8

En les soc. avançades els artistes són cridats a
crear formes simb. per al poder (cançons banderes)
i els polítics anipulen els símbols, però no els
crean.

Els símbols objectivitzen i permeten comunicació
i comunió, per això les relacions simbòliques du-
ren més que les relacions de poder. Les formacions
simbòliques tenen una multiplicitat de significats
aquesta flexibilitat és el que els assegura la
continuitat. Els simb. són cosntantment interpre-

Juny creix que tot individu està format
realment per una diversitat de personalitats i
"èssers". L'Esquizo. és el que s tanca i s'orienta
a aquests éssers interiors, implicant-los a la vida
objectiva.

Quirine	{	denominació p. amb juny a
Quirinus		alguns dels seus "jos" interns
Jambor		1 és p. parlant d'un altre és d'un altre
Flamens		
Jalisco ancas		

En els diversos experiments autògens els individus
parlen dels diferents éssers que han vist, figures i
situacions mitològiques.

2.3

Estar "normal" o "boi" o "esquizofrènic" són termes
relatius, no absoluts.

Els homes dits normals E tenen mites segons els fets
vius i són objectivament veritables.

Els "mites" dels esquizofrèncs no han d'ésser desestimats
pel sol fet que no siguin veritables en el sentit tradicio-
nal: $\oplus$ certament veuen en la Immensa concepció, i
aquest és un mite que no pot ésser "veritable", en
el sentit científic.

Els mites són necessaris mecanismes d'adequació
que afavoreixen la salut mental, i el fet que tant homes
contemporanis semblin nerviosos i infelïços és deu a que
~~homen~~ han alienat el substrat mental creador de
mites.

5.1

Si un mite pot donar dignitat, sentit i fina-
litat a la vida, està aconseguint una important
i positiva missió, malgrat no ésser objectivament
cert.

SPORR-40

→ (els fets il·lusionats dels esquizofrèncs compleixen
els seus treballs de la vida).

Indivíduus que han viscut LSD (tartrato dietilamida de àcid d'lisèrgic)

Cary Grant, Ivan Tors (director N.), Aldous Huxley, Bond, Schulberg (escriptor), Alan Watts (filòsof), Robert Graves, Alan Harrington, Allen Ginsberg. En mans d'aquells LSD aq. (voluntat) els l'hi en mans de joves inexperimentats.

No es pot parlar de l'experiència LSD. Es parli i escriptors qui + intenten "parlar". Parlen de déu, de l'infern, del nirvana, de terror, de revelació, d'èxtasi, de Φ por i alegria i d'angorria. En el millor dels casos els temes són massa generals.

L'efecte de LSD pot ser bo o dolent $\rightarrow$ origen de la controvèrsia. Depèn de cada individu.

2.3

Es Φ probable que entre els punts de referència dels estats alterats de consciència i temps, importància clau de "sincronicitat". aquest terme que al·lud Jung per definir "l'ocurrència simultània de 2 o + esdeveniments i presenten una relació en el seu significat X no en la causalitat" (Jung (a), p. 318). En aquest assaig Jung va basar-se en l'obra de Paul Kammerer Das Gesetz der Serie publicada el 1919, on el P. Kammerer va definir el seu concepte de "serialitat" com la concurrencia en l'espai i en el temps d'esdeveniments relacionats en llur significat X no en llur causalitat (Kostler, p. 457). Jung afirmava que el factor acausal oïent en aquests esdeveniments ho d'una conseqüència del mallex millor p. la causalitat en l'ant principi explicatiu (Jung (a), p. 435) $\rightarrow$

Carter & Cashman, p. 117

En 1964 Richard Blum & seure a Utopiares:

"A l'actualitat, l'ús d' LSD sembla estar confinat a un estat social il·limitat d'intel·lectuals de 21 a 50 anys, de la majoria de sexe masculí, a la vegada i amigues d'aquests, de raga blanca, i freqüentment anglosaxons i protestants. És un fenomen que es manifesta entre gent respectada, afeccionada a la cultura i a les felicitats i procedents de medis acomodats".

No oblidem a Huxley un futurista,
Warrn, director de la
Kearny → el seu protector un milionari
els amics de Hofmann → intel·lectuals, etc.

5. Afecte Philor. → podries utilitzar artística

Klaus Thoma, en el seu llibre "Die künstlich gesteuerte Seele" (l'ànima artificialment dirigida), Ed. Ferdinand Enke, Stuttgart, 1970, diu:

"Una simple comparació, des d'un punt de vista de la història de l'art, de la antiguitat i noves relacions artístiques dels indis, ha de convèncer l'observador sobre la justícia de la seva contradicció a la mateixa forma i l'ús d'un subjugant per psicòtica".

pel mateix: Hofmann 199, 160

15 2 fragments pour en relever la fonction de
LSD, et la fonction des transaminés

41

Une caractéristique importante de LSD consiste en un
et continu d'expériences déliées ou répétitives visant
toutes à la conscience. Si s'agit de -les traumatiques créés
en la psychanalyse, l'effet LSD s'exprime en records
indels de la 1re enfance. (psychisme, thérapeutique parabolique)

Ne s'agit pas d'un record comme, mais
d'une véritable revivance, non de réminiscence, mais
d'une révivance, comme la formule le psychiatre français
Jean Delany. (Hofmann, 60) - (pionnier de la thérapie LSD, p. 62)

L'apport de LSD en psychiatrie s'base en effet sur
les quelques psychopharmacs tranquillisants, dont certains
ont aussi l'effet de résoudre le patient de façon un peu semblant
conflictuelle - grave et important LSD, par ailleurs est pour le
docteur, le patient est un 1 + intuitif, et il ne se connaît
1 major claudet, et s'agit d'un + accessible au traitement psycho-
analytique (Hofmann, 61)

Depuis la publication scientifique sur la musculation, quelques à l'initiative
de l'usage, les effets primaires de la musculation sont à LSD, l'application et les
de la musculation sont restreintes à la médecine et à l'expérience en
autres et autres. A. Hofmann expose les points d'application LSD (Hofmann,
p. 66) Effectivement les effets de l'usage LSD pour artistes et artistes.
Les créateurs s'expriment d'une manière non conventionnelle. Les descriptions
un style artistique original - art psychédélic - : créations originales sous l'effet
de LSD et effets ultérieurs à la fois la dose est stimulante et fait d'inspi-
ration. L'œuvre + importante est le livre de Robert S.G. Masters et Jean
Houston, Psychédélic Art, Balance, House, 1968. Les arts psychédéliques ne
s'expriment devant l'usage de LSD, mais après de l'expérience.
Durant l'usage, l'affluence d'images s'exprime rapidement et combinée
pour pouvoir élaborer un spectacle visuel parabolique d'activité.

Les productions de peinture réalisées durant l'usage ont un
caractère rudimentaire et ne méritent pas d'être analysées artistica-
ment, mais comme à l'usage de LSD, l'usage d'une introspection à
la structure + profonde de l'âme de l'artiste. À ce propos
les données en une analyse approfondie de l'usage de LSD
Richard P. Hartmann → participant 30 peintres créatifs. Résultats publiés
en 1968 (Hofmann, p. 67)

51

911

No hi ha cap salt misteriós, ni cap abisme MENT-COS, entre la descripció química fisiològica i la descripció psicològica del procés subjacent a l'experiència humana. L'abisme no existeix entre l'experiència subjectiva i el procés subjacent.

En aquest sentit, l'ego és el cervell, amb èmfasi en el verb és no en el substantiu: s'ha de dir estic parlant de la totalitat dels processos centrals subjacents responsables de la percepció. Tant l'ego com el cervell han estat definits, en diferents contextos (psicòl., fisiol.), com "l'òrgan d'adaptació".

Aquesta identitat cervell-ego és massa complexa com perquè sigui d'interès científica: no hi ha dubte que en l'aprenentatge un nou idioma està vinculat a canvis del cervell i és ben a dir un canvi tan subtil p. mental com la paraula amb el seu punt de vista neuroquímico.

X d'altres conceptes més en copiació, p. ex. estàn en un pla més

La Pribocylina i la pibocina, i F LSD, pertanyen a la classe de substàncies de combinació de l'indol que apareixen en el regne animal i vegetal i és biològicament important. Més tots químics especials. Confrontant a les 2 substàncies de l'indol i F al LSD demostren que no tan sols existeix un parentiu en els efectes físics, sinó p. F en les estructures químiques. La Pribocylina és l'èster d'àcid pibocí de la pibocina, i com a fet el 15 i fins ara l'única comest d'indol que conté àcid pibocí totat a la natura. La resta d'àcid pibocí no contribueix a l'efecte, ja p. la pibocina, p. moté àcid pibocí, i igual d'actiu que la pibocylina, i torna + estable la molècula. (+ contribució sobre la bioquímica comparada de LSD, pibocylina i pibocina) Hopman, 1972

Les manifestacions dels Est. Al. de C. s'aconsegueixen a través de procediments isomòrfics que creen analogies (al·legories, metàfores, etc.) paral·leles

Els llenguatges són analògics (art) però no l'Es. Al. de C. en si.

Nota investigació antropològica ha d'ésser cognitiva, o bio-cognitiva, i la cognició pot ésser aprehesa tan sols des d'una òptica sistèmica.

Quins són els principis d'ordenament i d'organització?

Els processos físics obeeixen el segon principi de termodinàmica, que determina que vagin a una creixent entropia, és a dir, vers estats més probables, que són estats d'equilibri, de distribució uniforme i de desaparició de les tendències i de les diferències, un estat d'ordre. Però els sistemes vius es comporten, segons sembla, de forma oposada. Malgrat els processos irreversibles que es desencadenen perpètuament, tendeixen a conservar un estat organitzat de fantàstica improbabilitat; es mantenen en estat de desequilibri i fins i totles desenvolupen vers estats més improbables, augmentant la diferenciació i l'ordre (Bertalanffy, 1969), el que fa retornar a estats uniformes a l'home són les vivències transcendents.

→ lligar la 1a i 2a dels Homs

(Tanager, p. 69-70)

(Story, 131)

Pour les autres, $\oplus$ comme nous
 de médecins nous, nous de femmes
 et d'autres relatives à partir de la
 subjective, nous d'autres nous
 "parler" (p. 100-101) (p. 97), et nous
 (***)

51

2

5.

— CONCEPTIONS HISTORIQUES de l'univers pour
transcendre la causalité. 1er CAPITOL

"Primero, tenemos la unidad de las cosas mediante la cual cada cosa es una cosa misma, existe en sí misma y es coherente consigo misma. Segundo, tenemos la unidad mediante la cual una criatura está unida con las otras y todas las partes del universo constituyen un único mundo"

(Pico della Mirandola, Opera Omnia. Basilea 1557, p. 40)

Es fins actuals "és impossible separar qualsevol part de l'univers de la resta".

3

En els darrers 4 dècennis hem presenciats l'aparició del "sistema" com un concepte fonamental en la investigació científica. La tendència a estudiar el sistema com una entitat més bé que com un conglomerat de parts és la tendència de la ciència contemporània, a no aïllar els fenòmens en contextos estretament restringits, sinó a entendre les interaccions, i cada cop a entendre trossos més grans de la natura. Bertalanffy, Ackoff, Hall, Koestler, etc. han estat els iniciadors.

3

Els BEAT cerquen en les religions un sentit. Cerquen en el Budisme zen i en l'hinduisme sensualis-
ta: la transcendència. Kerouak, després d'una etapa budista retorna al cristianisme catòlic.

També es passen a l'ús d'entèdgens. En 1958 Michael McClure escriu "Peyote Poems", en el 1959 Allen Ginsberg escriu el poema "Lysergic Acid".

La generació beat escrivien i els posteriors hippies feren música= les seves produccions literàries foren molt dolentes, excepció de Ken Kesey

Beats: W. Burroughs, A. Ginsberg, George Andrews i Ira Cohen, iniciaren l'ús depeiot, LSD i haxís.

1. 1

Jung era personalment humil en molts aspectes, però pensava que els seus somnis, revelacions i fantasies eren inspiracions directes de Déu. En certa ocasió signé referint-se als somnis: "Cada nit un té l'oportunitat de rebre l'Eucaristia" (Storr 128)

7

14

II La integració anatomofuncional del sistema limbic i de les seves connexions apareix com particularment decisiva. Tal sistema no pertany al conjunt cortical (entendint de Campbell, com hem vist en les funcions relatives al futur, ni al conjunt retrocendint del mateix autor, sinó que està dedicat a un conjunt concret amb el factor temps, el q. li permet assegurar la continuïtat del substat de les funcions instintivo-afectives, així com les funcions de memòria i d'orientació.

p. 42

neuroblasts

6

Manual de psiquiatria

Rivera, de la Arana, Ed. Rara, Madrid 1979

J. Campbell estudia 4 funcions
del mite i classifica de la
seixent maneres.

(a) funció metafísica o mística:
l'home intenta una reconciliació de la
seua consciència i una condició viable
de la seua pròpia existència.

(b) funció cosmològica: a través
de la qual l'home intenta tenir
una imatge de l'univers per ~~veure~~
comprendre l'un i l'altre.

(c) funció sociològica: per mantenir
un cert ordre social específic.

(d) funció psicològica: inicia
els individus en els diferents ordes
de la seua pròpia pràctica orientant-
los vers l'emfiteament.

Campbell, 1970, 138

1.1

la consciència col·lectiva és la forma + elevada
de vida psíquica, ja q. és la consciència de les con-
ciències. Portada per i per damunt de les
contingències individuals i locals, és la cos-
ciència en els seus aspectes permanents i essencials
que ella cristallitza en idees comunicables.

Durkheim

4.3

última de tot. Els neòfits a qui s mostra això
— els sacras — se'ls diu que estan davant la forma es-
faldent de del començament de la cosa.

El terme "arquetips" en grec vol dir a segell
o impressió merta i els sacra, a l'ésser representat
en la para numinosa simplicitat, imprimeixen en
els neòfits. els prescriptors clàssics de la para cultura

SÍMBOLS , ANÀLISI de
ARQUETIPUS SÍMBOLICS

V. TURNER, La para de
los símbols, pp 324

"Pot dir-se que un dels trets d'un símbol ritual
viàble és la para capacitat per passar d'una societat
a una altra sense canvis importants en la para
forma, encara que molts canvis en el sentit. Encar-
ra que en la transparença perdi els referents, n'ad-
quireix fàcilment de nous, perquè els símbols així
susciten una resposta quasi universal, com la
música."

Ho diu TURNER parlant dels clots en el símbol
que en els ritus de la para. Mereix un treball d'an-
queting.

Quins són aquests símbols?
Entre molts quins?

TURNER, tret de TURNER, : " Els sacra del p. de pas són símbols no-racionals o no lògics que sorgeixen de pressupòsits bàsics individuals o culturals, generalment inconscients, a partir dels quals pren cos l'acció social. Són ells els que proporcionen el mudi sòlid de la vida mental i emocional de cada individu i grup.

Això no significa que aquests símbols siguin irracionals o incapaces d'adaptar-se, o que siguin impossible de pensar-los de manera racional, sinó que més aviat no tenen el seu origen en processos racionals.

Quan entren en joc factors com les dades, evidències, probes i els fets i procediments del pensament racional resulten ésser secundaris i sense importància!

TURNER: El mudi cultural dels sacra no lògics constitueix el mudi simbòlic de tot el sistema de valors d'una cultura, el seu paradigma arquetípic i la mida

ARQUETIPUS (víries)

5

" El malit cocodrilo es convertí per a mi en ~~un~~ l'objecte més terrible de tots. Em va obligar a viure amb ell; i (com passava gairebé sempre en els meus somnis) així durava segles. A regades aconseguia jo escapar, i em trobava en cases xineses, amb famles de bambú, etc. Tots els peus de les famles, rofós i altres començaven aviat a ballar de vida: l'abominable detall del cocodrilo, els seus ulls maliciosos, em miraven multiplicats en mil repeticions i jo estava abrumat i fascinat. Tan freqüentment acordava els meus somnis aquest odiós reptil que molts regals el mateix somni s'acabava en forma idèntica: sentia els amants que em parlaven (quan donno les sentes tot), i a l'instant em despertava: era migdia. ... "

(de Quirrey. pp. 114)

El romanticisme s'edicà a
reanudar els el·lencs del món contra
la metafísica i la transcendental.
Jorgit després del Rantianisme opesà
l'univers als fenòmens al dels "movmens"
El romanticisme buscà, + enllà de la
ciència, el camí real que permetés
unir als movmens. Al·lors el m
s invertí - especialment amb
Novatis a Alemanya, i A Gerard de
Nerval a França - a un mètode
de coneixement superior al de la
raó i capaç d'unir directament
a l'essència de les coses. El simbolis
me mostra la realitat presumpció
com mostra l'ocult. i amb
Michael Ende s'ajunja el mètode
canon.

(Bartol, 54)

J

Es luites primeres hist amb finalitat mística,
i per anar a la batalla. Atans de vendre'l anaven
en peregrinació a buscar-lo, per després, s'entressen
per a que es formen portants es pecats = com els con-
vencions de drogues (LSD) d'ajunja abans de l'ofici
Zoroastrian.

El fidel luites anava acompanyat d'altres fides
i tot pleget impedia una diversió personal.

Als indis americans no primer alcohol i
ni algun s'emboratzava era condemnat a mort.

+ informació ** a (H. Michaux, 102)

SÍMBOLS

V. TURNER

La selva de los símbolos

pp. 35

8

Hi ha els símbols dominants i són punts relativament fixos tant en l'estructura social com en la cultural i serveixen de punts d'unió entre ambdues estructures. Se'ls pot considerar com a fins en si mateixos representatius dels valors axiomàtics d'una societat. Tenen un sentit de condensació i un de referencial a l'hora.

Símbols instrumentals: són símbols referencials x cançons d'unió (entre els NDEMBU, per ex.) les petites anelles que semblen neu i s'usen en ritos de fecunditat, x nous que semblen neu). A nivell de Ψ podrien semblar símbols de condensació, x segons TURNER això ja entra en un camp de fruit de l'antrop.

SÍMBOLS RITUALS

(V. TURNER - la selva de los símbolos pp. 22)

L'estructura i les propietats dels símbols rituals poden deduir-se a partir 3 classes de dades:

- 1) forma externa i trets observables
- 2) interpretacions donats pels especialistes religiosos i pels simples fidels (nivell exegètic)
- 3) contextos significatius en bona part elaborats per l'antropòleg.

8

- Un gran nombre d'imatges i cerimònies rituals corresponen a les que apareixen automàticament en el somni des del moment en què el pacient psicoanalitzat comença a abandonar les seves idees fixes de l'infància i a avançar en el futur.
- Sempre ha estat una funció primària de la mitologia i del rite suplir els símbols que fan avançar l'esperit humà, per a contrarestar aquelles altres fantasies humanes constants que tendeixen a el·litzar-lo al passat. El percentatge tant alt de neurotics actualment s'dev a que ens neguem a rebre ~~el~~ aquest efectiu ajut espiritual. Seguint agafats a aquestes imatges no conjurades de la nostra infància i per això stem per disposats a passar les etapes necessàries de la nostra edat adulta. En els EUA indís hi ha un patllos d'infància invertit: la finalitat no és envellir sinó seguir jove: no madurar lluny de la Mare, sinó seguir aplegats a ella. (Campbell, 18)
- Les imatges dels mites antics es repeteixen en els somnis perquè són necessaris per a l'evolució individual → (proposades de de fora ajuden → arquetips) → codifiquen)
- El somni és el mite personalitzat, el mite és el somni despersonalitzat; tant el mite com el somni són símbols del mateix modus general de la dinàmica de la psique.

SÍMBOLS, TEORIA

A.B. KEMPE citat en V. TURNER
"La seva de les S." pp. 85

És característic de l'home pensar en termes de relacions diàdiques; l'habitual és que trenquem les relacions triàdiques convertint-les en un parell de diàdes. Aquesta disposició està tan arrelada en els homes que alguns inclús diuen que la relació triàdica no és més que un parell de diàdes. Seria exacte des d'un punt de vista lògic dir que totes les relacions diàdiques són triàdes que consten d'un membre nul.

Segueixen exemples trets d'entre: els Dogon, els pobles de Madagascar, els Shona de Rodèria del S., els Loquimans, la península Maya, Austràlia.

Turner ho vertifica en la significació dels tres colors ^{blanc} ^{negre} ^{vermell} i la manera com es conjuguen en una cultura.

SÍMBOLS, ANÀLISI de

7

J. TURNER La seva de les Símboles, pp. 317

Cada un dels símbols majors té un ventall de referents (denotata i connotata) que tendeix a estar interconnectat, pel que és usualment un mode senzill d'associació, que per ell mateixa simplicitat és capaç de connectar els referents. Els símbols tenen aquest caràcter polisèmic.

El mètode per conèixer els estrats més profunds del sistema de valors d'una societat, per a TURNER:

- Veure el primer nivell que són les interpretacions que en fan els informants (exegètic).
- Establir una equivalència entre el sentit d'un símbol i l'ús que rep, observant que se'n fa del " i no tan sols el que se'n diu.
- el tercer nivell de sentit d'un símbol el dona l'examen de les relacions d'un símbol amb els altres que pertanyen al mateix complex, o Gestalt.

1

Es antrop. sempre treballen / l'estabilitat i enten el canvi però aquest es protesta.

La manera proposada per Cohen de treballar / el canvi és aïllant les variables interrelacionades dins un mateix orde cult. → si veniem una variable han de canviar les altres → Ant. experimental

Es estructuralistes han estudiat el canvi veient diferents moments històrics i veient que ha canviat de d'n d'una cultura, però això cal estudiar problemes culturals d'una forma hermèutica si es entendrem problema cult. enlloc de característiques cult. trobem les relacions entre diferents variables i el canvi que hi ha segons ~~aptes~~ ^{activa} uns o altres.

Les categories tradicionals de la ciència mecanicista no són suficients per explicar els estats complexos humans (més aviat els exclouen) per tant, el que cal és una ampliació de les categories, de models i de la T^a per a treballar, sobretot l'unió biol i cultural, a més purament biològic (= interdisciplinarietat / holisme / T^a Biol. i Ant.)

1

9

El paper sempre depen de l'home
ambiciós sigui capaç d'interpretar i reinterpretar
els símbols

La permanència d'un home en un grup
depen del compromís amb els símbols d'aquest
grup (Cohen, 13 en l'avant)

8

Cal distingir - formes simbòliques
funcions simbòliques

- un símbol en una forma simbòlica, no
comporta un símbol de funció
- les soc. sovint passen diferents formes simbòliques
per assolir les mateixes funcions
- les formes simbòliques passen part del seu sentit
- En les soc. avançades els artistes són capaçs de crear formes
simbòliques per al poder (campanyes, banderes)
- Els polítics manipulen els símbols, x nomena el color
és boletins caricatures

La diferència entre rite i joc es tractada molt per Levi-Strauss en "El pensament salvatge": Els jocs produeixen "aconteixements" a partir d'una estructura, en tant que els rites descomposen i recomposen conjunts d'aconteixements per produir ordenacions d'estructures.

VERDU p. 166

Sols a través d'un cerimonial estereotipat i constantment reiterat de determinats gestes, accions mímiques i sons emissius, paraules pronunciades, pot realitzar-se i activar-se l'acte màgic; i aquest acte màgic és indispensable per a urdir-se la trama mítica. Així, cada un dels mites particulars (artístics, esportius, científics) es acompanyat necessàriament d'un llenguatge específic. Qui no té l'argot no pertany al clan i resta incapacitat per entendre el discurs del futbol: Alguns titulars apareguts en As i Marca en la temporada 1978-79: "Cuando se mascaba nula Carambola Pereira", "Rayo está en otoño, i València crecido", "Buen caco!", "Campeón, el barro", "Benito, crucificó al Recreativo", etc.

2 7
Les experiències recollides, codificades i classificades per Hardy, són fenòmens humans, temporals, i momentanis, l'origen i la finalitat (religiosa, física, mèdica, etc.) són absolutament comparables als fenòmens xamanics, i se'ls pot veure com I els humans. El haver-los dividit tan sols en dos en aquesta forma és una confusió.

Les occidentals citades per Hardy no arriben + als dels humans. Els X. aspreuen a individus i les dones, i aspreuen el significat.

"Tan properament entreteixits estan els rites i aquelles estructures que contribueixen a la cohesió social, que sovint és difícil saber on acaba un i on comença l'altre. Això és particularment cert respecte als rites d'iniciació" (pp 17)

"En ⊕ societats, especialment algunes de les més primitives, el rite d'iniciació és doblement important: primer, com una experiència que manté el grup unit, i segon com la cerimònia + elaborada de la tribu." (pp 18) ← [llege amb el m de TURNER].

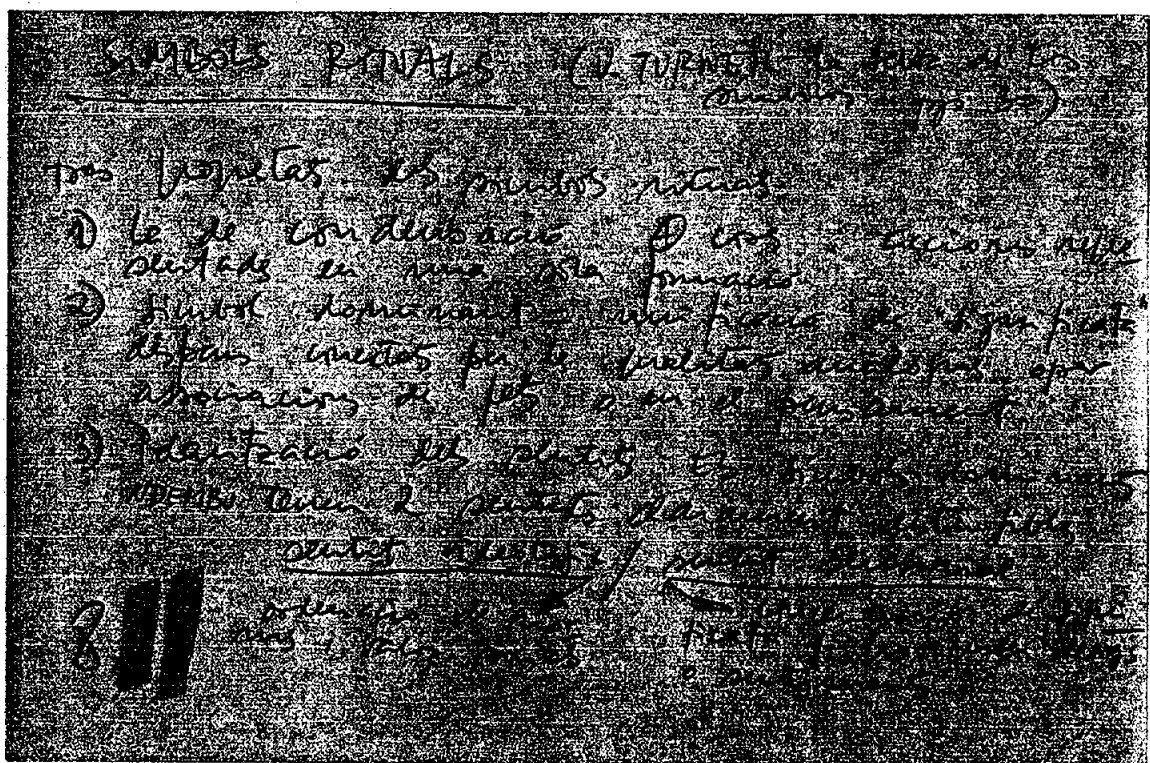
"En el meu treball amb nens assots, delinqüents, esquizofrènics i neuròtics severes, he anat a veure com certs tipus de comportament que apareixen com expressions de la més violenta hostilitat del "ello" mir, són en realitat esforços desesperats del jo per recuperar el control racional sobre una personalitat totalment absorbida per forces iracionals i instintives. Aquest no és, de cap modes, una observació nova, al contrari, constitueix un punt de vista acceptat de l'esquizofrènia" (pp. 24, 25)

3

fins fa poc temps els etnòlegs i arqueòlegs han tractat d'explicar l'evolució cultural i el canvi en termes de models lineals de causa-efecte, i l'efecte en l'ecara millitat per la majoria d'històrics. Gregory Bateson, per el 15 etnògraf en sentit la necessitat d'un model de T- de sistemes que abogues a les seves l'adq etnogràfics, encara ve la seva monografia sobre avers Guinec, ja clàssica, per escrita ⊕ claus de p. els avers formals de la T- general de sistemes, havent estat desatendits

Campbell, p. 97: En cada tribu primitiva trobem que el curandero o xaman és el centre de la societat i és fàcil demostrar que aquest home és un neuròtic o un psicòtic, o, si més no, que les seves formes estan basades en els mateixos mecanismes que una neurosi, o una psicosi. Els grups humans estan sempre moguts per les seves idees de grup i aquestes sempre estan basades en la situació infantil. Els curanderos fan viables i públics els sistemes de fantasia simbòlica que estan presents en la psique de cada membre adult de la seva societat.

Campbell, p. 234: Els mites han servit a societat. pensem i han estat mantenidors del pensament i de la vida. Els patrons culturals han pres d'ells la seva forma, perquè en realitat els mites toquen i posen en joc les energies vitals de tota la ment humana. Unixen l'inconscient als camps de l'acció pràctica, no de forma inaccional, a la manera d'una projecció neuròtica, sinó d'una forma que permeti una comprensió madura, seria i pràctica del món fàctic per a que actui com un contid ferm en els regnes del desig i del temor infantils

Gran diferència:

En la festa popular i ritus sempre hi ha l'individu carismàtic que s'eleva al conductor, x sembla que per damunt la llei i el pòst. de control social és una anàlisi de la funció de la festa o rit i la permeten o no.

Però me passa quan l'individu carismàtic s'eleva en cap absolut? Quan el impulsa l'ordenació social i "política"?

↗
el tema punt.

1

6. April 1961, 10 Uhr, in polystylin.

Automaire jels ber le bra. li helpile puzze der jelle,
puzant es jels v3 der librisa en tinte xine de 33x51cm.

Dim. "PS de l'ère de l'écriture est la réalisation + consécration
mentale du pic de record de tout le vivant après la suppression de la
prolongation avant l'arrêt à la réalisation : en fin de course
réussie : Perdre la victoire de tant de gens en ayant perdu
leur plus précieux : mais tout revient à la main, mais
nos fibres sont pressées vers elle, elle est l'union
de la main vivante, mais elle est de celle." (M. G. 136)

L'agence de publicités mexicaines en l'uniformement de polices
de hauts companses $\text{fo} \text{E}$, en de leur prima assés 1 agents avec
agent moter personnel les autres l'eternité de C. Warren :
de thylacien. Partant d'agents observations a pot fournir la
biographie que l'autre ont mexicain atques en l'autre de l'eternité des bords